

แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี

นายบรรเจ็ด ทองใบ

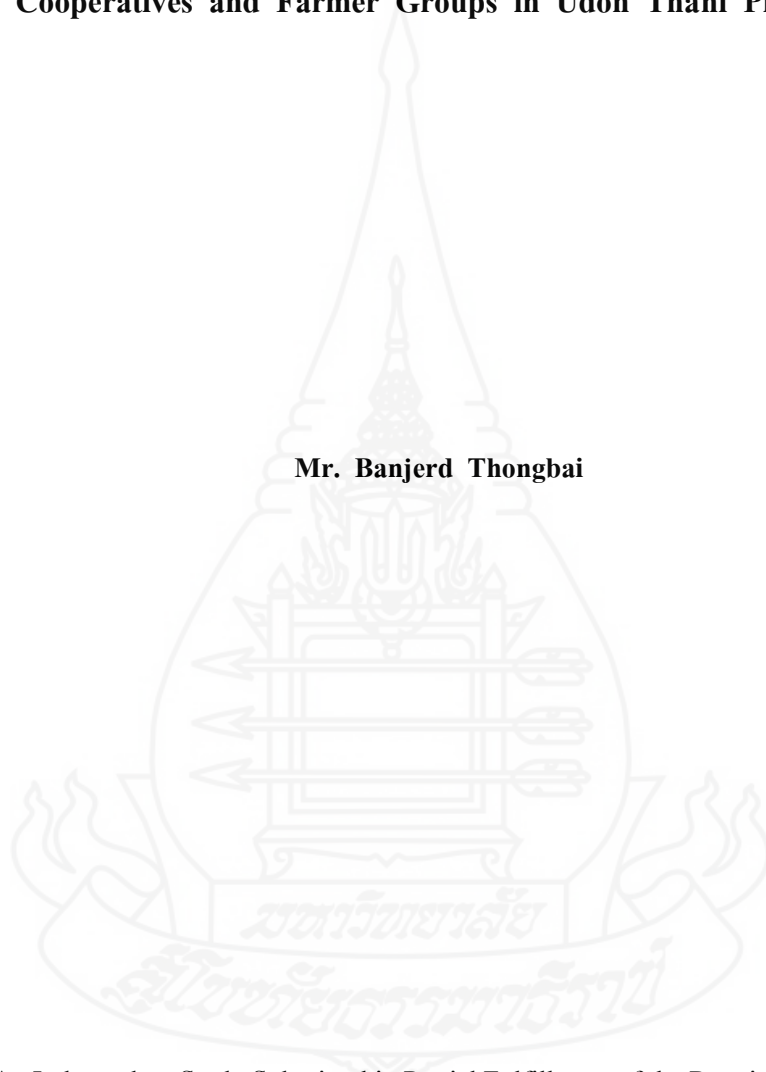

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**Guidance for Resolve and Relief the Outstanding Debt of Agricultural
Cooperatives and Farmer Groups in Udon Thani Province**

Mr. Banjerd Thongbai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperative
School of Agricultural Extension and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	แนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี
ชื่อและนามสกุล	นายบรรเจ็ด ทองใบ
แขนงวิชา	สหกรณ์
สาขาวิชา	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ)

.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กฤษฎา ประศาสน์วุฒิ)

.....

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา จิตตลดากร)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตร
และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี

ผู้ศึกษา นายบรรเจิด ทองใบ รหัสนักศึกษ 2539002531 ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา ภูริพันธุ์กัญญา ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปัญหาและอุปสรรคในการส่งชำระคืนเงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รายงานกิจการประจำปี งบการเงินที่ผู้สอบบัญชีได้รับรองแล้ว ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร แล้วนำมาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร นำมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ผลการศึกษา มีดังนี้

1) สภาพคล่องทางการเงิน ดูจากอัตราส่วนหมุนเวียนของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานีที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พบว่า สภาพคล่องทางการเงินยังไม่มีดี มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยไม่เพียงพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้ 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร พบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีอัตราส่วนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรค่อนข้างต่ำ 4) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานีที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ส่วนใหญ่นำเงินกู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ไปใช้ตามวัตถุประสงค์โดยให้สมาชิกกู้ยืมและจัดซื้อปุ๋ยเพื่อใช้ในการผลิตทางการเกษตร 5) การส่งชำระหนี้เงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ส่วนใหญ่ พบว่าสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ไม่มีการส่งชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย 6) ปัญหา อุปสรรคในการส่งชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรคืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร พบว่า ด้านสมาชิกไม่มีรายได้ที่เพียงพอจึงทำให้ไม่สามารถส่งชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ 7) แนวทางการแก้ไข สำนักงานสหกรณ์จังหวัดควรเร่งรัดหนี้จากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร โดยทำหนังสือแจ้งเตือนให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทราบถึงกำหนดระยะเวลาการส่งชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ก่อนถึงกำหนดชำระ 3 เดือน หลังจากนั้นให้แจ้งเตือนเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งถึงวันกำหนดชำระ พร้อมทั้งนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อพิจารณา

คำสำคัญ ปัญหาหนี้ค้างชำระ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร จังหวัดอุดรธานี

Independent Study title : Guidance for Resolve and Relief the Outstanding Debt of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups in Udon Thani Province

Author: Mr. Banjerd Thongbai; **ID :** 2539002531 ; **Degree;** Master of Business Administration (Cooperatives); **Independent Study advisor:** Dr. Anucha Puripunpinyoo, Associate Professor;

Academic year: 2011

Abstract

The study “Approaches for Agricultural Cooperatives and Farmer Groups in Udon Thani Province to Resolve Outstanding Debt to the Relief Fund for Farmers” The purposes of this study raising a money loan and repaying of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups Debt to Fund for Farmers The problem and an obstacle repaying Debt to Fund for Farmers and Approaches for Agricultural Cooperatives and Farmer Groups in Udon Thani Province to Resolve Outstanding Debt to the Relief Fund for Farmers

The sample groups of Accounting report The yearly, Financial Statement with Generally Accepted Accounting Principles of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups total 6 Agricultural Cooperatives 9 Farmer Groups bring Financial ratio analysis and interview committee managers and the Agricultural Cooperatives and Farmer Groups officials was also employed total 6 Agricultural Cooperatives 9 Farmer Groups bring category and substance analysis for see arrive at the situation in proceeding business of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups The study results found that:

1) Liquidity Financial ratios from Current Ration of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups in Udon Thani Province the loan Fund for Farmers results found Liquidity Financial ratios Unfavorable have Assets Liabilities a little not enough Outstanding Debt to the Relief Fund for Farmers 2) Leverage ratios from Debt/Net Worth Ratio of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups results found Agricultural Cooperatives and Farmer Groups have ratio more than the standard 3) Profitability ratios from Return on Total Assers and Return on Net Worth results found Agricultural Cooperatives and Farmer Groups have efficiency make a profit is low 4) Agricultural Cooperatives and Farmer Groups in Udon Thani Province to Resolve Outstanding Debt to the Relief Fund for Farmers majority the loan from Fund for Farmers the objective: give member a loan and buy the fertilize for use in way agriculture production 5) The repays Debt to the Relief Fund for Farmers majority results found Agricultural Cooperatives and Farmer Groups do not repay Cooperatives Promotion Department because of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups have Revenue not enough on cost 6) The problem and an obstacle repaying Debt to Fund for Farmers and Approaches for Agricultural Cooperatives and Farmer Groups return Cooperatives Promotion Department of Agricultural Cooperatives and Farmer Groups results found member no enough Revenue then can not return Agricultural Cooperatives and Farmer Groups and affect Agricultural Cooperatives and Farmer Groups then can not return Cooperatives Promotion Department 7) Approaches Cooperatives Province Office should rush a debt from Agricultural Cooperatives and Farmer Groups by pretend a book inform warn give Approaches Cooperatives Province know period of time repays by warn before due pay 3 month thereafter inform warn sporadically until arrive at day fix pay together with present reach the meeting place committee managers for consider

Keywords: Problems on Outstanding Debts, Agricultural Cooperatives, Farmer Groups, Udon Thani Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ของ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี” ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ รองศาสตราจารย์ กฤษณา ประศาสน์วุฒิ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะด้วยดีตลอดมา ส่งผลให้การทำรายงานการศึกษาครั้งนี้สมบูรณ์ สามารถนำเสนอเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทั้ง 2 ท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน เพื่อนักศึกษา แขนงวิชาสหกรณ์ ที่ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจซึ่งกันและกันตลอดเวลา ตลอดจนข้าราชการและพนักงานราชการทุกท่านของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งคณะกรรมการดำเนินการของ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้ศึกษาหวังว่า รายงานผลการศึกษานี้ จะเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ในโอกาสต่อไป

บรรเจิด ทองใบ

เมษายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	2
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
ขอบเขตของการศึกษา	4
ข้อจำกัดในการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์	6
แนวคิดเกี่ยวกับเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร	10
แนวคิดโครงสร้างสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544	14
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสินเชื่อและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สิน	16
นโยบายสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
สภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	31
สภาพการบริหารการเงินและธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	34
สภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	38
วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน	41
ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	96
ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา	102
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
สรุปการศึกษา	106
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	117
ก งบดุล ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	118
ข ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	
เจดีย์ปีบัญชี 2553 ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	145
ค แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	150
ประวัติผู้ศึกษา	156

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ผลการค้างชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2544 - 2553 ของสหกรณ์ การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี	8
ตารางที่ 4.1 แสดงสภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2546 - 2553 ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554	32
ตารางที่ 4.2 สภาพการกู้ยืมเงินและการส่งชำระคืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี	39
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตร มหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด	41
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด	45
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด	49
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตร เพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด	53
ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตร มหาชน (สาขา) โคนาคคลอง จำกัด	56
ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด	60
ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม	63
ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี	67
ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ	71
ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปสุสัตว์	75
ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา	78
ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี	82
ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ	85
ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาท่าลี่	89
ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด	93

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา..... 3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ที่มาและวัตถุประสงค์ของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ในสมัยรัฐบาล ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 2 ได้แถลงนโยบาย ที่จะจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ซึ่งต่อมาได้เสนอให้มีการตราพระราชบัญญัติขึ้นเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517” และได้มีการยกเลิกแล้ว ปัจจุบันได้ตราพระราชบัญญัติขึ้นมาใหม่เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2554” ซึ่งมาตรา 5 กำหนดให้จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน และใช้จ่ายช่วยเหลือหรือส่งเสริมเกษตรกรและมาตรา 24 กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุน ฯ คณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร” และให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุนและดำเนินการเบิกจ่ายเงินกองทุน และสามารถนำเงินกองทุนที่เก็บรักษาไปหาดอกผลโดยการฝากออมทรัพย์หรือฝากประจำกับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ หรือการซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาลได้ การหาดอกผลจากเงินกองทุนนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ต้องขออนุมัติจากกระทรวงการคลัง

รัฐบาลสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายการอุดหนุนด้านเงินทุน การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรแก่ประชาชน รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงานราชการที่สำคัญ คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบในการส่งเสริมสนับสนุน คุ้มครองระบบสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในทุกจังหวัด ซึ่งรวมทั้งสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานีด้วย

การที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานีได้กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ และไม่สามารถส่งชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรได้ทัน ตามระยะเวลาที่กำหนด มีผลทำให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถกู้เงินกองทุนต่าง ๆ จากกรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้ รวมทั้ง

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรต้องชำระดอกเบี้ยในส่วนที่ผิดสัญญา เกิน 12 เดือน ในอัตรา ร้อยละ 9 ต่อปี ทำให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรได้

อย่างไรก็ตาม สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ยังมีปัญหาหนี้ ค้างชำระเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้ ให้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรได้ จึงส่งผลให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่ สามารถชำระหนี้ให้กับกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

ด้วยเหตุผลที่แสดงถึงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรใน จังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2546 - 2553 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้ การสนับสนุนเงินกู้ยืมแก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร และป้องกันปัญหาหนี้ค้างชำระที่จะ เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

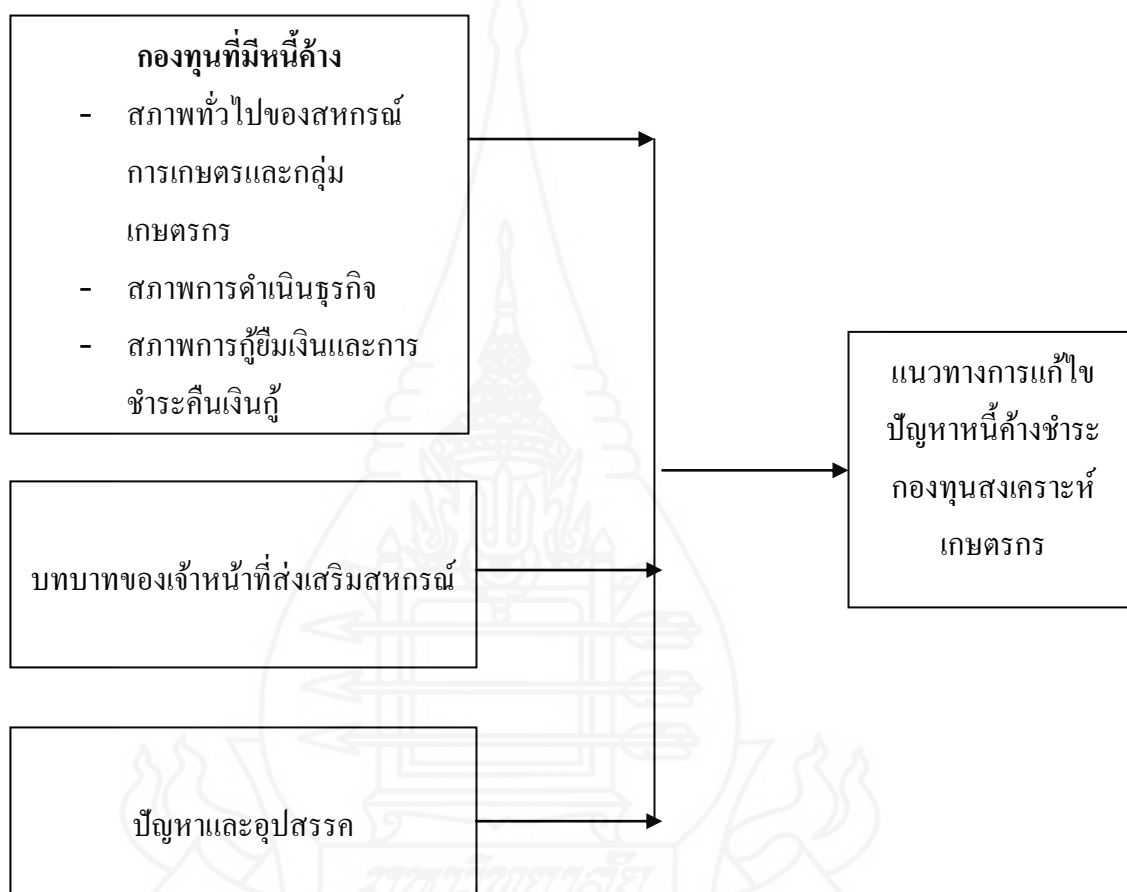
2.1 เพื่อศึกษาสภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่ม เกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งชำระคืนเงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์การเกษตรและ กลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์
การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา จะดำเนินการศึกษาสภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร การกู้ยืมและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร การค้างชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาจากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2546 - 2553 ในสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี และมีหนี้ที่ยังค้างชำระ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Specified Sampling) จำนวน 16 สัญญา (6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร)

4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.3.1 ประชากรที่ศึกษา จำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดอุดรธานี ที่ได้รับเงินกู้ยืม จำนวน 75 สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 93 กลุ่มเกษตรกร

4.3.2 กลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2546 - 2553 และที่มีหนี้ค้างชำระ จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร

5. ข้อจำกัดในการศึกษา

ข้อจำกัดของการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

5.1 ข้อจำกัดด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาเฉพาะเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตการวิจัยข้างต้นเท่านั้น

5.2 ข้อจำกัดด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีเท่านั้น ไม่ครอบคลุมไปถึงจังหวัดอื่น

5.3 ข้อจำกัดด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2 ประเภท ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานีเท่านั้น รวมทั้งไม่ครอบคลุมไปถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของสหกรณ์ประเภทอื่น เช่น สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 กลุ่มเกษตรกร คือ บุคคลผู้ประกอบอาชีพแต่ละประเภทเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ประมง อื่นๆ ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

6.2 สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดอุดรธานีที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

6.3 หนี้ค้างชำระ คือ การที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถชำระต้นเงินและดอกเบี้ยที่เกิดจากการกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ผู้ศึกษาได้รับทราบสถานะของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินเพื่อเป็นแนวทางในการแนะนำ ส่งเสริมสนับสนุน ตลอดจนวางแผนพัฒนาการดำเนินงานด้านธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

7.2 ทำให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานีทราบถึงสภาพการกู้ยืมเงินและความสามารถในการชำระเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร

7.3 เป็นแนวทางแก่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดในการแก้ปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

7.4 ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการวางแผนด้านการให้สินเชื่อกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรแก่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี กรมส่งเสริมสหกรณ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี” ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ แนวคิดเกี่ยวกับบริหารสินเชื่อ นโยบายสินเชื่อการเกษตร การวิเคราะห์งบการเงิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ วารสาร งานวิจัย และจากอินเทอร์เน็ต (internet) ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งเป็น 6 หัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
3. แนวคิดโครงสร้างสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสินเชื่อและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สิน
5. นโยบายสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

1.1 แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์ขนาดเล็ก

ในรายงานเอกสารโครงการสหกรณ์ขนาดเล็ก สรุปไว้ว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2459 เป็นต้นมาจนถึง 1 มกราคม พ.ศ. 2538 มีสหกรณ์การเกษตรที่จดทะเบียนแล้วทั้งสิ้น 2,608 สหกรณ์สมาชิก 3,844,928 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 67 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ สหกรณ์การเกษตรในที่นี้หมายถึง สหกรณ์ที่มีเกษตรกรเป็นสมาชิก ในขณะนี้มียู่ 3 ประเภท คือ

1.1.1 สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร และดำเนินธุรกิจช่วยเหลือเกษตรกรในฐานะผู้ผลิต โดยดำเนินธุรกิจในหลายด้าน เริ่มตั้งแต่การให้สินเชื่อการผลิตทางการเกษตรแก่สมาชิก จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เครื่องมือทุนแรง รวมทั้งเครื่องจักรกลเกี่ยวกับการเกษตร จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกรวบรวมผลผลิตจากสมาชิมาจัดการขาย หรือแปรรูปออกจำหน่าย และให้บริการอื่น ๆ เพื่อสนองความต้องการของสมาชิก สหกรณ์ประเภทนี้มีหลายรูปแบบ เช่น สหกรณ์การเกษตรทั่วไป สหกรณ์

ผู้ใช้น้ำ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตรเฉพาะผลิตผล การเกษตรอื่น ๆ

1.1.2 สหกรณ์ประมง เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งในท้องที่ราษฎรที่ประกอบอาชีพ ประมงเพื่อช่วยเหลือให้ราษฎรเหล่านี้ประกอบอาชีพได้มั่นคงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการเพาะพันธุ์ รักษา และขยายพันธุ์สัตว์น้ำ ตลอดจนช่วยเหลือสมาชิกในด้านเงินทุนการจัดการเครื่องมือประมง และรวบรวมผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเพื่อจำหน่าย

1.1.3 สหกรณ์นิคม เป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีความมุ่งหมายในการจัดการที่ดิน ผืนใหญ่ มาปรับปรุง แล้วจัดสรรให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีอยู่แล้วแต่ไม่พอทำกิน เข้า ครอบครองทำประโยชน์ โดยได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือโดยการเช่าซื้อ และดำเนินธุรกิจช่วยเหลือ สมาชิกเช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประเภทนี้มี 3 รูปแบบ คือ สหกรณ์นิคม สหกรณ์ การเช่าที่ดิน และสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน

จากสหกรณ์การเกษตรทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวข้างต้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ แบ่งสหกรณ์การเกษตรเป็น 3 ขนาด ได้แก่

- 1) สหกรณ์ขนาดใหญ่ มีทุนดำเนินงานมากกว่า 15 ล้านบาท มีจำนวน 423 สหกรณ์
 - 2) สหกรณ์ขนาดกลาง มีทุนดำเนินงาน 5-15 ล้านบาท มีจำนวน 402 สหกรณ์
 - 3) สหกรณ์ขนาดเล็ก มีทุนดำเนินงานต่ำกว่า 5 ล้านบาท มีจำนวน 1,783 สหกรณ์
- สำหรับสหกรณ์ขนาดเล็ก จำนวน 1,783 สหกรณ์ จะอยู่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 540 สหกรณ์ ภาคเหนือ 377 สหกรณ์ ภาคกลาง 361 สหกรณ์ และภาคใต้ 505 สหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) เป็นสหกรณ์ที่เกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการในการแก้ไขปัญหาของตนเองในระดับพื้นที่ โดยมีพัฒนาการ มาจากการรวมกลุ่มกันวิเคราะห์ปัญหา และแสวงหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา โดยกลุ่มผู้นำ ชาวบ้าน บ้านท่านางแนว อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อเกิดสหกรณ์ ในนาม “สหพันธ์สหกรณ์การเกษตรภาคอีสาน” โดยกลุ่มได้มีการกำหนดกิจกรรมทางเลือกในการ แก้ไขปัญหา ได้แก่ กิจกรรมการเลี้ยงวัว เมื่อต้นปี พ.ศ. 2528 ในระหว่างที่มีการดำเนินกิจกรรมการ เลี้ยงวัว ทางกลุ่มได้มีการจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการแสวงหาทางเลือกอาชีพ ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง พร้อมกันนั้นก็ได้มีการขยายแนวความคิดและนำเสนอประสบการณ์ ของกลุ่มออกไปสู่สังคมชุมชนอื่น ๆ อีกอย่างกว้างขวาง พร้อมกับได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ขนาดเล็กขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ประมาณ 124 สหกรณ์ หลังจากนั้นก็ได้มีการแพร่ขยายการจัดตั้ง สหกรณ์ขนาดเล็กไปทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2538 สหกรณ์การเกษตร ขนาดเล็กต่าง ๆ ก็ได้มีการรวมตัวกันในรูปแบบของเครือข่าย พร้อมกับได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็นสหกรณ์

การเกษตร โดยใช้ชื่อว่า “ชุมนุมสหพันธ์สหกรณ์การเกษตรภาคอีสาน จำกัด” (มานะ นาคำ ,2540:68) จากการที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ดำเนินการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรนั้น ปัญหาที่พบ ได้แก่ปัญหานี้ค้างชำระซึ่งสหกรณ์ที่กู้ยืมเงินไปไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้จากข้อมูลของกรมส่งเสริมสหกรณ์เกี่ยวกับเงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรของโครงการต่าง ๆ พบว่า ในปี 2542 ได้ให้สหกรณ์กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ จำนวน 1,132.425 ล้านบาท ได้รับชำระ 1,093.375 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 96.55 ของต้นเงินคงค้างชำระ 39.049 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.45 ของต้นเงิน ปี 2543 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ จำนวน 1,499.540 ล้านบาท ได้รับชำระคืน 1,433.501 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.57 ของต้นเงิน คงค้างชำระ 66.489 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.43 ของต้นเงิน ปี 2544 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ 1,432.540 ล้านบาท ได้รับชำระคืน 1,362.619 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.12 ของต้นเงิน คงค้างชำระ 69.921 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.88 ของต้นเงิน ปี 2545 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ จำนวน 106.000 ล้านบาท ได้รับชำระคืน 65.637 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 61.92 ของต้นเงิน คงค้างชำระ 40.363 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 38.08 ของต้นเงิน และในปี 2546 สหกรณ์ได้กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ จำนวน 895.000 ล้านบาท ซึ่งยังไม่มีการชำระคืนเนื่องจากยังไม่ถึงกำหนดชำระ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว เห็นได้ว่า สหกรณ์ที่กู้ยืมเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร มีอัตราการค้างชำระหนี้สูงขึ้น โดยในปี 2542 มีอัตราการค้างชำระร้อยละ 3.45 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 4.43, 4.88 และ 38.08 ในปี 2543, 2544 และ 2545 (กรมส่งเสริมสหกรณ์,2546)

ตารางที่ 2.1 ผลการค้างชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2544 - 2553 ของสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี

ที่	ชื่อสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	สัญญา		คงเหลือต้นเงิน
		ลงวันที่	สิ้นสุด	
โครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544				
1	สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอนองหาน จำกัด	30 เม.ย. 50	31 ม.ค. 53	100,000.00
โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ย ปีเพาะปลูก 2546/47				
2	สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด	17 ส.ค. 46	15 พ.ค. 48	545,747.95

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ชื่อสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	สัญญา		คงเหลือต้นเงิน
		ลงวันที่	สิ้นสุด	
โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการจัดหาปุ๋ย ปีเพาะปลูก 2546/47				
3	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาด อุดรธานี จำกัด	14 ส.ค. 46	15 พ.ค. 48	443,126.01
4	สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทย อุดรธานี จำกัด	26 ก.ค. 47	15 พ.ค. 48	150,000.00
		8 ก.ย. 47	15 พ.ค. 48	300,000.00
5	สหกรณ์การเกษตรมหาชน(สาขา)โคกนา คลอง จำกัด	16 ส.ค. 47	15 พ.ค. 48	187,424.77
6	กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม	8 ก.ย. 47	15 พ.ค. 48	199,767.13
โครงการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนากลุ่มเกษตรกร				
7	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี	14 ส.ค. 50	14 ส.ค. 51	156,471.18
8	กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านผือ	5 ส.ค. 51	4 ส.ค. 52	300,000.00
9	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปศุสัตว์	17 ธ.ค. 51	16 ธ.ค. 52	117,934.70
10	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา	9 เม.ย. 53	30 ก.ย. 53	300,000.00
โครงการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อจัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรแก่สถาบันเกษตรกร				
11	สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด	22 พ.ค. 52	21 พ.ค. 53	193,950.13
12	กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี	29 เม.ย. 52	28 เม.ย. 53	63,600.92
13	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาพู่	13 พ.ค. 52	12 พ.ค. 53	382,637.50
14	กลุ่มเกษตรกรทำนาท่าลี่	20 พ.ค. 52	19 พ.ค. 53	289,396.42
15	กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด	29 พ.ค. 52	28 พ.ค. 53	156,355.94
	รวม			3,886,412.65

2. แนวคิดเกี่ยวกับเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ในสมัยรัฐบาล ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 2 ได้ แลงนโยบาย ที่จะจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ซึ่งต่อมาได้เสนอให้มีการตราพระราชบัญญัติขึ้นเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517”

วัตถุประสงค์ของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 มาตรา 5 กำหนด ให้จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรขึ้นเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน และใช้จ่ายช่วยเหลือหรือส่งเสริมเกษตรกรในการผลิตการพุงราคา และการจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร

แหล่งที่มาของเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 กำหนดให้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรประกอบด้วย

- (1) เงินที่ได้รับตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายและกฎหมายว่าด้วยการโอนเงินงบประมาณรายจ่าย
- (2) เงินค่าธรรมเนียมการส่งออกตามมาตรา 11
- (3) ดอกผลของเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
- (4) เงินกู้ที่รัฐบาลกู้เพื่อสมทบกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยอนุมัติของรัฐมนตรี
- (5) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้มอบให้ให้กระทรวงการคลังเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรและดำเนินการเบิกจ่ายเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรประกอบด้วยงบการเงิน 2 ส่วน คือ

(1) งบเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ซึ่งมีที่มาจากแหล่งเงินต่าง ๆ ดังนี้

- (1.1) การจัดค่าธรรมเนียมการส่งออกข้าว (พรีเมียมข้าว) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 จนกระทั่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2529 ให้ยกเลิกการจัดเก็บ ซึ่งรวมวงเงินจัดเก็บทั้งสิ้นจำนวน 9,996.85 ล้านบาท

(1.2) การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการส่งออกปอ และวงเงินที่กระทรวงอุตสาหกรรมทอกระสอบไทยบริจาคให้ เป็นเงิน 51.25 ล้านบาท

(1.3) เงินช่วยเหลือจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันตามโครงการซื้อปุ๋ย จำนวน 10 ล้านดอลลาร์มาร์ค เมื่อปี 2523 และเมื่อ อ.ต.ก. จำหน่ายปุ๋ยแล้วได้นำส่งเงินเข้ากองทุน

สงเคราะห์เกษตรกร รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 85.73 ล้านบาท ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2546 อนุมัติจัดสรรเงินช่วยเหลือจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันดังกล่าว ดังนี้ มอบให้กับสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ 45 ล้านบาท มูลนิธิชัยพัฒนา 20 ล้านบาท สำหรับเงินส่วนที่เหลือพร้อมดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นให้นำเข้าไว้ในกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และให้ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรต่อไป

(1.4) งบประมาณจัดหาที่ดินเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโครงการสร้างเขื่อน ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2540 ให้นำเงิน 1,200 ล้านบาทเข้าไว้ในกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยให้เปิดบัญชีแยกต่างหาก และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2543 ให้ปิดบัญชีเงินกองทุนจัดหาที่ดินและโอนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย จำนวน 1,297.62 ล้านบาท เข้าไว้ในกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

(2) เงินกองทุนหมุนเวียนสำหรับอุดหนุนเกษตรกรในการจัดหาปัจจัยการผลิตตามโครงการ ความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางอาหารจากรัฐบาลญี่ปุ่น

รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลไทยแบบให้เปล่าในรูปโภคภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เคมีภัณฑ์ทางการเกษตร เครื่องมือเครื่องจักรกลที่ใช้ในการเกษตรตามโครงการความช่วยเหลือเพื่อเพิ่มผลผลิตทางอาหารจากรัฐบาลญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มผลผลิตทางอาหารตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520-2532 โดยหน่วยงานที่ได้รับความช่วยเหลือจะต้องนำโภคภัณฑ์ที่ได้รับความช่วยเหลือไปจำหน่ายแล้วนำเงินส่งกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2524 อนุมัติให้ตั้งเงินกองทุนหมุนเวียนไว้ในกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร โดยแยกเป็นบัญชีต่างหาก (เริ่มนำเงินส่งกองทุนฯ ในปี 2526) เป็นเงินที่ต้องนำ ส่งเข้ากองทุนฯ จำนวน 1,765 ล้านบาท

การบริหาร

การบริหารกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร ซึ่งประกอบด้วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง และปลัดกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร และผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินแปดคน ในจำนวนนี้ให้มี ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรหนึ่งคน ผู้แทนกลุ่มเกษตรกรหนึ่งคนและเกษตรกรอื่นอีกสามคน โดยได้แต่งตั้งผู้อำนวยการสำนักแผนงานแลโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น

เลขานุการฯ ผู้อำนวยการสำนักจัดทำงบประมาณ องค์การบริหารรูปแบบพิเศษและ รัฐวิสาหกิจ
สำนักงบประมาณ และผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนาเงินนอกงบประมาณ กรมบัญชีกลาง เป็น
ผู้ช่วยเลขานุการฯ

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร

(1) พิจารณาโครงการส่งเสริมการผลิต และ โครงการพยุรราคาและการจำหน่าย ซึ่ง
ผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหารที่กระทรวง ทบวง กรมและธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตรเสนอ

(2) พิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสำหรับโครงการส่งเสริมการผลิต
และโครงการพยุรราคา และการจำหน่าย ซึ่งผลิตผลเกษตรกรรมขั้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร

(3) ทำความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพิจารณาตาม (1) และ (2)

(4) วางระเบียบการเบิกจ่ายเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

(5) ติดตามผลการดำเนินการของกิจการตาม โครงการที่ใช้จ่ายเงินจากกองทุน
สงเคราะห์เกษตรกร

รูปแบบการบริหารงานกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกรได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 แห่ง
พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการอีก 2 คณะ เพื่อช่วย
ในการบริหารงาน ดังนี้

คณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องหนี้สินของกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

อำนาจและหน้าที่

(1) ตรวจสอบเร่งรัดและติดตามหนี้จากลูกหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

(2) วางมาตรการในการติดตาม ตรวจสอบ และเร่งรัดหนี้สินจากลูกหนี้กองทุน
สงเคราะห์เกษตรกร

(3) พิจารณาคำขอผ่อนผันหนี้ การขอจำหน่ายหนี้สูญ และคำขออื่น ๆ ที่เกี่ยวกับ
หนี้กองทุนสงเคราะห์

(4) เกษตรกรมีอำนาจและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ
สงเคราะห์เกษตรกรและประธานกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร

(5) มี อำนาจเรียกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงและรายงานรวมทั้งมีอำนาจเรียก
เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ของลูกหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรมาตรวจสอบและเข้าตรวจสอบได้

(6) มีอำนาจแต่งตั้งคณะทำงานได้ตามความจำเป็น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ อำนาจและหน้าที่

- (1) ติดตามและประเมินผลโครงการเก็บข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกร ตลอดจนโครงการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร
- (2) มีอำนาจเรียกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงและรายงาน รวมทั้งมีอำนาจเรียกเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการมาตรวจสอบหรือเข้าไปตรวจสอบได้
- (3) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร
- (4) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร และประธาน คณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร

โครงการ ที่จะนำมาพิจารณาเพื่อใช้จ่ายเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ต้องเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือหรือส่งเสริมเกษตรกรในการ ผลิต การพยุกราคา และการจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร

มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 กำหนดกิจการตาม โครงการที่จะใช้จ่ายจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรได้นั้น ได้แก่กิจการดังต่อไปนี้

- (1) การ ส่งเสริมการผลิตผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งได้แก่ การจัดหาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรในราคาพอสมควรและให้เกษตรกรกู้เพื่อการลงทุนในการ ผลิตและจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร การจัดหาที่ดิน ให้เกษตรกรเช่า ทำกิน และจัดหากรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เกษตรกร การปฏิรูปที่ดินและการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตลอดจนการดำเนินการอื่นใดอันจะก่อประโยชน์ในการผลิตผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้น และผลิตภัณฑ์อาหาร รวมทั้งการส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบ สำหรับอุตสาหกรรม การเกษตรด้วย

- (2) การพยุกราคาผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้น และผลิตภัณฑ์อาหารในประเทศไทย โดยการซื้อหรือรับจำหน่ายผลิตผลเกษตรกรรมขึ้น ต้นและผลิตภัณฑ์อาหารในราคาที่รัฐมนตรี กำหนด รวมทั้งการขายในประเทศและขายโดยส่งออกป็นอกราชอาณาจักร ซึ่งผลิตผลเกษตรกรรมขึ้นต้นและผลิตภัณฑ์อาหาร และการดำเนินการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แห่งกิจการ ดังกล่าว

- (3) การ ดำเนินการที่จำเป็นและเร่งด่วน เพื่อขจัดภัยร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมอันจะเป็นผลเสียหายแก่เกษตรกรในการ สงเคราะห์เกษตรกรตามโครงการความช่วยเหลือในเรื่องการผลิต ให้คำนึงถึงผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรมที่ประสบความเดือดร้อนเป็นหลักก่อน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 20) ให้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจ่ายเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรแก่ กระทรวง ทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อใช้จ่ายในกิจการต่าง ๆ ตามที่ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี (มาตรา 19) โดยมีแนวทางในการพิจารณา ดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ

- (1) การจัดสรรให้ส่วนราชการ เป็นการจัดสรรให้ส่วนราชการนำไปดำเนินการโครงการเอง
- (2) การจัดสรรให้บุคคลที่ 3 เป็นการจัดสรรให้ส่วนราชการนำไปจัดสรรให้บุคคลที่ 3 (เกษตรกรสถาบันเกษตรกร) กู้ยืมเพื่อนำไปดำเนินโครงการ
สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ต้องจัดทำโครงการเสนอกรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาตรวจสอบแก้ไข และเสนอโครงการเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสงเคราะห์เกษตรกร

3. แนวคิดโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544

สำหรับแนวคิดโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 สืบเนื่องจากนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 ได้ดำเนินการแทรกแซงในตลาดปุ๋ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 เพื่อให้มีปริมาณที่มากพอในส่วนแบ่งท้องตลาด รวมทั้งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 และมติเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2543 เห็นชอบให้ดำเนินโครงการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2542 และ 2543 โดยให้องค์กรเกษตรกรเป็นผู้จัดหาปุ๋ย ซึ่งได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดหาปุ๋ยเคมีผ่านสหกรณ์ไปให้กับสมาชิก เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด ต่อมาคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2544 ก็ได้มีมติให้องค์กรเกษตรกรเป็นผู้จัดหาเงินยืมเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อไปซื้อปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ หรือปุ๋ยอื่นๆ ด้วยตนเอง สำหรับสหกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ได้มีการยื่นแสดงงานงเพื่อขอรับเงินการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ผ่านกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นจำนวนมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกมีเงินทุนในการจัดซื้อที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตนเองทั้งปริมาณ ประเภท และระยะเวลาใช้

สำหรับการดำเนินโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์นั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์จะมีแผนความต้องการใช้ปุ๋ยของสมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศประมาณ 789,559.25 ตัน มูลค่า 5,750 ล้านบาท โดยมีกำหนดระยะเวลาการ

ดำเนินโครงการตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม 2544 ถึงมิถุนายน 2546 โดยแหล่งเงินทุนที่กรมส่งเสริมสหกรณ์นำมาใช้ในการดำเนินโครงการฯ เป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ยจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) วงเงิน 640 ล้านบาท เพื่อให้สหกรณ์กู้ยืมสำหรับให้สหกรณ์กู้ยืมสำหรับให้สมาชิกสหกรณ์กู้เงินไปจัดซื้อปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยอื่น ๆ ด้วยตนเอง ทั้งนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์จะขอเงินจ่ายขาดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของส่วนราชการและสหกรณ์ตามที่จ่ายจริงไม่เกินร้อยละ 1 ของวงเงิน จำนวน 6.4 ล้านบาท รวมเป็นเงินที่ใช้ดำเนินโครงการทั้งหมด 646.4 ล้านบาท นอกจากนั้นแล้วยังจะมีการขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรอีกส่วนหนึ่งด้วย

ในด้านการดำเนินงานโครงการ สนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีดังนี้

1) สหกรณ์จะต้องรวบรวมความต้องการใช้ปุ๋ยของสมาชิกสหกรณ์ และจัดทำแผนความต้องการใช้ปุ๋ยพร้อมรายละเอียดโครงการของตนเอง เสนอกรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาเพื่อขอรับสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์จะคัดเลือกสหกรณ์เข้าร่วมโครงการฯ และติดตามให้สหกรณ์ที่กู้ยืมเงินไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตลอดจนติดตามหนี้เพื่อชำระคืนกองทุน

2) รัฐจะให้เงินยืมแก่สหกรณ์ผ่านกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเงินทุนในการให้เกษตรกรสมาชิกสหกรณ์กู้ยืมไปจัดซื้อปุ๋ย โดยสหกรณ์ต้องมีเงินสมทบไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของเงินที่ได้รับการจัดสรร

3) กรมส่งเสริมสหกรณ์จะจัดสรรเงินให้กับสหกรณ์ตามสัดส่วนของแผนความต้องการปุ๋ยของสหกรณ์กับเงินที่ได้รับ โดยจะจัดสรรในภาพรวมของแต่ละจังหวัดแล้วโอนเงินไปเบิกจ่ายที่จังหวัด และให้สหกรณ์จังหวัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาจัดสรรเงินให้กับสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ตามความเหมาะสม

4) คุณสมบัติของสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

(1) เป็นสหกรณ์ที่มีสมาชิกสหกรณ์ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก และมีระเบียบ หรือข้อบังคับในการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก

(2) มีประวัติการใช้เงินอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะการใช้เงินยืมและการชำระคืนเงินที่ยืมจากแหล่งเงินทุนของรัฐ เช่น เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์ เป็นต้น

(3) มีการจัดทำบัญชีที่เป็นปัจจุบัน

(4) ถ้าสหกรณ์มีหนี้สินจากเงินตามข้อ (2) และเป็นหนี้ผิดสัญญา ซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่เคลื่อนไหว กรมส่งเสริมสหกรณ์จะไม่พิจารณาจัดสรรให้

(5) เป็นสหกรณ์ที่ปฏิบัติได้ตามเงื่อนไข และหลักการของโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2542 และปี 2543

(6) สหกรณ์ที่มีหนี้เงินค่าปุ๋ย ตามโครงการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2542 และ ปี 2543 กรมส่งเสริมสหกรณ์จะไม่พิจารณาให้

5) เงื่อนไขการชำระคืนเงินยืมของสหกรณ์

(1) หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลา 9 เดือน กรมส่งเสริมสหกรณ์ถือว่าสหกรณ์ชำระเป็นเงินสด และจะไม่คิดดอกเบี้ย

(2) หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมภายในระยะเวลา 12 เดือน กรมส่งเสริมสหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 9 เดือน ในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี

(3) หากสหกรณ์ชำระคืนเงินยืมเกิน 12 เดือน กรมส่งเสริมสหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 12 เดือน ในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี

6) ปุ๋ยที่สมาชิกสหกรณ์จัดซื้อสามารถจัดซื้อได้ทั้งปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยอื่น ๆ สำหรับปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยอื่น ๆ จะต้องมีมาตรฐานตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การดำเนินโครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 ประกาศ ณ วันที่ 16 สิงหาคม 2544

4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสินเชื่อและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สิน

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาก อันเนื่องมาจากความต้องการของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ระบบการแลกเปลี่ยนได้เริ่มจากการแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกัน ต่อมาวิวัฒนาการมาเป็นการใช้เงินกระดาษเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนจนกระทั่งได้นำเอาสินเชื่อมาช่วยในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวมากขึ้น และได้มีการพัฒนาระบบธนาคาร ซึ่งเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปล่อยสินเชื่อ และการควบคุมสินเชื่อ โดยใช้กลไกของระบบการเงิน และนโยบายทางการเงิน เพื่อควบคุมสถานการณ์ทางการเงินของประเทศได้ ธนาคารพาณิชย์แห่งแรกของประเทศจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2431 และธนาคารแห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2485 ส่วนสินเชื่อทางการเกษตร รัฐบาลได้นำระบบสหกรณ์มาใช้ก่อน

แต่ไม่สามารถช่วยเกษตรกรได้อย่างถ่วงถึง ในปี พ.ศ. 2509 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อทำหน้าที่ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรสถาบันเกษตรกร

เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์ (2534: 126-145) ในหนังสือ เทคนิคการบริหารเครดิตอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวว่า

เทคนิคในการติดตามหนี้ค้ำชำระ

1. สร้างศรัทธาและความจริงใจให้เกิดกับสมาชิกให้ได้ และต้องให้สมาชิกมีสัจจะ ก่อนจะจ่ายเงินกู้ต้องอบรม ประชุมหรือชี้แนะว่ารับเงินไปแล้วต้องส่งให้ได้ตามกำหนดสัญญา ดอกเบี้ยไม่ค้ำ

2. ประสานผลประโยชน์ ต้องชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจว่าการมีหนี้ค้ำชำระจะเกิดผลเสียหายทั้งสมาชิกและสหกรณ์อย่างไรบ้าง เช่น สมาชิกต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มมากขึ้น (ค่าปรับ) และขาดความเชื่อถือจากสหกรณ์และเพื่อนสมาชิกด้วยกัน เป็นคนไม่มีสัจจะ

3. ต้องติดตามอย่างต่อเนื่อง และบันทึกสถานภาพของลูกหนี้ทุกครั้ง ติดตามคราวก่อน บันทึกว่าอย่างไร ถึงกำหนดคราวต่อไปต้องออกติดตามอีกและปฏิบัติตามที่บันทึกไว้จากคราวก่อนด้วย

4. สหกรณ์ต้องส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้โดยอื่นด้วย เช่น ส่งเสริมการผลิตหรือประกอบอาชีพหลายอย่าง อย่าหวังแต่รายได้จากผลิตผลหลักเพียงอย่างเดียว

5. สหกรณ์ต้องบริการให้เงินกู้อย่างรวดเร็วและประทับใจ เช่น รับปากกับสมาชิกเมื่อส่งของเก่าและกู้ใหม่จะได้เมื่อไหร่และสหกรณ์ต้องทำได้ด้วย อย่าโกหกสมาชิก

7. ติดต่อผู้มีอิทธิพล หรือผู้ที่สมาชิกเชื่อถือ หรือผู้ที่สมาชิกเกรงใจ ช่วยติดตามทวงหนี้ให้กับสหกรณ์

8. เชิญพบทนายความ

9. ควรติดตามในช่วงที่สมาชิกมีรายได้

มาตรการสุดท้าย (การดำเนินคดี)

หากสหกรณ์ดำเนินการทุกวิถีทางแล้ว ไม่ได้ผลก็ควรใช้มาตรการสุดท้ายคือดำเนินคดี และสหกรณ์ต้องกระทำอย่างจริงจังด้วย ไม่ใช่เป็นการขู่ เช่น บอกสมาชิกว่าถ้าไม่ส่งภายในวันที่เท่าไรเท่าไร สหกรณ์จะฟ้อง เมื่อถึงกำหนดก็ต้องฟ้องจริงๆ ด้วย

สมาชิกผู้มีหนี้ค้ำที่อยู่ในข่ายที่จะต้องดำเนินคดี ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. กรณีผู้กู้ตั้งใจบิดพลิ้ว เกรง ไม่ส่ง
2. ผู้กู้มีเจตนาไม่ชำระ โดยไม่มีเหตุผลสมควร
3. ผู้กู้สร้างแนวร่วม หรือขัดขวางการดำเนินงานของสหกรณ์

4. ผู้กู้ตาย หรือมีเหตุผิดปกติอื่นที่ไม่อาจทำสัญญารับใช้หนี้ได้
5. หนี้ที่ใกล้ขาดอายุความ
6. ผู้กู้ที่ถูกบุคคลภายนอกฟ้องด้วยคดีอะไรก็ได้แล้วแต่
7. มีเหตุต้องเรียกคืนเงินกู้แล้วไม่ชำระตามกำหนด
8. หนี้ที่มีผู้ทางบังคับคดีได้ สหกรณ์มีหลักฐานและเอกสารการกู้เงินครบถ้วนฟ้องแล้ว

สหกรณ์ต้องชนะคดีแน่

สุณี ศักรนันท์ (2542: 7-26) ในหนังสือ การบริหารสินเชื่อ กล่าวว่า สินเชื่อ หมายถึง ความเชื่อถือ ซึ่งทำให้บุคคลฝ่ายหนึ่งยอมมอบของหรือบริการ หรือเงินจำนวนหนึ่งให้ เพื่อประโยชน์ของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ชั่วระยะเวลาหนึ่ง

ลักษณะของสินเชื่อ คือ ของหรือบริการ หรือเงินจำนวนหนึ่งในปัจจุบันแลกเปลี่ยนกับ สิ่งที่มีค่าเท่ากันในอนาคตอีกนัยหนึ่งคือ มีการให้เวลาในการชำระหนี้ เช่น การกู้ยืมเงิน ซึ่งมี ข้อตกลงให้ผู้หนี้ชำระคืนเงินกู้เมื่อถึงกำหนดในภายหน้าเหล่านี้เรียกว่าการให้เครดิตแก่กัน ผู้ให้กู้ ยอมตกลงดังนั้นก็เพราะเชื่อถือในตัวผู้กู้ อาจจะเชื่อว่า ผู้กู้มีทรัพย์สินหรือมีรายได้พอที่จะชำระหนี้ นั้น ได้เมื่อถึงกำหนด ตลอดจนเชื่อถือในอำนาจของศาลที่จะบังคับให้เป็นไปตามสิทธิเรียกร้องของตน ด้วย สินเชื่อมี 2 ประเภท คือ (1) สินเชื่อเพื่อการบริโภค และ (2) สินเชื่อเพื่อการธุรกิจ

สินเชื่อเพื่อการเกษตร หมายถึง การกู้ยืมของเกษตรกร อาจกู้ยืมเป็นเงินสด สิ่งของ มีความมุ่งหมายทั้งเพื่อธุรกิจ และเพื่อการบริโภค

กรรมการสหกรณ์การเกษตรทุกคนเป็นผู้ควบคุมและบริหารงานด้านสินเชื่อ ดังนั้น กรรมการทุกคนควรจะได้ทำความเข้าใจและศึกษาระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินกู้ อย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งจะเป็นผลทำให้การให้สินเชื่อของสหกรณ์บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

ประกิต ประทีปะเสน (2542: 743-753) ในหนังสือ การบริหารสินเชื่อ กล่าวว่า การจ่าย เงินกู้

1. การพิจารณาและสอบสวนคำขอกู้ของสมาชิก

คณะกรรมการเงินกู้หรือคณะกรรมการทั้งชุดเป็นผู้พิจารณาคำขอกู้ของสมาชิกและ เป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจว่าจะอนุมัติให้สมาชิกรายใดกู้เงินได้หรือไม่ จำเป็นอย่างยิ่งที่กรรมการ จะต้องทำความเข้าใจและศึกษาคำขอกู้อย่างละเอียดเพื่อการอนุมัติเงินกู้แต่ละรายจะไม่ผิดพลาด องค์กรประกอบที่ไม่ควรมองข้าม คือ ที่ดิน แรงงาน ทุน และการประกอบการ

2. หลักเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้

2.1 สมาชิกผู้กู้ พิจารณาถึงคุณสมบัติของสมาชิกผู้กู้ เช่น มีตัวตนอยู่จริง ประกอบอาชีพในแดนดำเนินงานของสหกรณ์ มีความซื่อสัตย์ ขยันขันแข็ง มีความสามารถจัดการในไร่นา ประวัติการชำระหนี้ ไม่เล่นการพนัน กลุ่มหลงอบายมุข เป็นต้น

2.2 วัตถุประสงค์ของเงินกู้ พิจารณาถึง แผนการผลิต ความมุ่งหมายที่ต้องการเงิน ตลอดจนจำนวนเงินที่มีอยู่เดิมของผู้กู้เอง

2.3 ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาถึง กำลังทำกินของสมาชิกผู้กู้ ประมาณการรายรับ - รายจ่าย เพื่อจะได้ทราบว่า เงินเหลือพอที่จะชำระหนี้มากน้อยเพียงใด และควรคำนึงถึงการเสี่ยงภัยธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ด้วย

2.4 ฐานะการเงินของสมาชิก พิจารณาถึง ความเปลี่ยนแปลงฐานะของสมาชิกผู้กู้ ว่ามีแนวโน้มที่ดีขึ้นหรือต่ำลงอย่างไร ในกรณีสหกรณ์ได้ทำงบบัตรพัยสินและหนี้สินของสมาชิกไว้แล้วจะพิจารณาฐานะของสมาชิกผู้กู้ได้

2.5 หลักประกัน ควรเป็นสิ่งสุดท้ายที่คณะกรรมการจะพิจารณากำหนดวงเงินกู้ให้สมาชิก โดยอย่างน้อยสมาชิกผู้กู้จะต้องมีหลักประกันอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ

3. การตรวจสอบการใช้เงินกู้ กรรมการหรือเจ้าหน้าที่สินเชื่อ จะต้องออกไปทำการตรวจสอบการใช้เงินกู้ ซึ่งผู้ตรวจสอบต้องคัดรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้เงินของสมาชิกจากทะเบียนหนังสือกู้ให้เสร็จก่อนไปทำการตรวจสอบ ซึ่งอาจทำการตรวจสอบได้ 2 วิธี คือ

3.1 ตรวจสอบเป็นรายคนถึงบ้านสมาชิก

3.2 ตรวจสอบในที่ประชุมกลุ่ม

อนึ่ง กรณีสมาชิกใช้เงินกู้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ แต่ยังใช้เงินนั้นเพื่อการผลิต เจ้าหน้าที่ควรแนะนำให้สมาชิกทำหนังสือขอเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ และหากสมาชิกมีพฤติกรรมบิดพลิ้ว เกเร ไม่ใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์โดยเจตนา หรือย้ายไปอยู่ที่อื่น ก็ให้เรียกเงินกู้อคืน

4. การสอบทานหนี้สิน กรรมการหรือประธานกลุ่มอาจทำการสอบทานหนี้สินสมาชิกได้โดยวิธีง่ายๆ คือ สอบถามยอดหนี้ของสมาชิกทุกคนใครมีหนี้จำนวนเท่าใด แล้วเสนอคณะกรรมการตรวจสอบกับหลักฐานของสหกรณ์ ถ้ารายใดไม่ตรงกันจะได้ตรวจสอบให้ถูกต้องต่อไปหรืออาจสืบหาผู้กระทำความผิดได้โดยเร็ว

5. การเตือนให้ชำระหนี้เงินกู้ การเตือนให้สมาชิกชำระหนี้จะอำนวยความสะดวกแก่สหกรณ์และสมาชิก ดังนี้

5.1 ช่วยเตือนความจำของสมาชิกผู้กู้มิให้ลืมกำหนดเวลาที่สัญญาจะสิ้นสุด

5.2 สะดวกแก่สมาชิกผู้กู้จะเตรียมเงินชำระได้อย่างครบถ้วนถูกต้องตรงตามกำหนดเวลา

5.3 กระตุ้นให้สมาชิกผู้กู้ส่งชำระหนี้ให้มากที่สุดเพื่อสหกรณ์ใช้เป็นทุนให้กู้ต่อไป ทั้งสหกรณ์ยังสามารถส่งชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ได้ตามสัญญาด้วย

5.4 ช่วยให้ผู้สหกรณ์มีหนี้สูญลดน้อยลง

สุมาลี จิวะมิตร (2542: 111-112) ในหนังสือ การบริหารสินเชื่อ กล่าวว่า ลักษณะของหนี้ค้างชำระ ได้แก่ ต้นเงินซึ่งสมาชิกกู้ไปจากสหกรณ์แล้วไม่สามารถส่งคืนสหกรณ์ได้ตามกำหนดในสัญญา ซึ่งรวมถึงหนี้ที่ค้างชำระเป็นรายงวดด้วย เช่น ต้นเงิน 30,000 บาท กู้ระยะปานกลาง กำหนดส่งหมดภายใน 3 ปี ระหว่างปีจะต้องส่งเป็นรายงวด เช่น งวดละ 3,000 บาท เหลือค้างอยู่เท่าไรหรือเรียกว่าเป็นหนี้ค้างชำระตามสัญญา ซึ่งสหกรณ์จำเป็นจะต้องรีบดำเนินการติดตามเร่งรัดหนี้ค้างชำระนี้คืนโดยเร็ว

ข้อเสียของการมีหนี้ค้างชำระ

1. เพิ่มค่าใช้จ่ายกับสหกรณ์ในการให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อหรือใครก็ได้แต่ออกไปติดตามเร่งรัด

2. เป็นอุปสรรคในการขยายงานของสหกรณ์ ทำให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ขาดความเชื่อถือในสหกรณ์ ขยายวงเงินกู้เพิ่มหรือจะขยายงานอย่างอื่นก็ไม่ได้ เพราะต้องเสียเวลามาแก้ปัญหาหนี้ค้างชำระ

3. ทำให้สหกรณ์เสียเวลาในการดำเนินการปรับปรุงให้สหกรณ์เจริญก้าวหน้าต่อไป แทนที่สหกรณ์จะเดินไปข้างหน้าต้องเสียเวลามาแก้ปัญหาย้อนหลัง

4. ทำให้เกิดหนี้สูญ

สาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระ

1. เกิดจากสหกรณ์เองไม่เอาใจใส่ติดตามทวงถาม ไม่ประชุมชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจถึงการกู้เงินและความจำเป็นที่สหกรณ์จะเดือดร้อนถ้าสมาชิกมีหนี้ค้างชำระ

2. เกิดจากตัวสมาชิกผู้กู้ อาจจะหลายสาเหตุ เช่น กู้ไปแล้วทำมาหากินไม่ได้ผล หรือบางคนมีรายได้แต่ตั้งใจบิดพลิ้ว ฯลฯ

3. สมาชิกใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์

4. ประสบภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ

5. สมาชิกฟุ่มเฟือย ลุ่มหลงในอบายมุข

6. ราคาผลิตผลตกต่ำ

7. สมาชิกมีหนี้จากบุคคลภายนอกมาก
8. เจตนาบิดพลิ้ว เกร
9. ถูกบุคคลภายนอกดำเนินคดียึดทรัพย์
10. ที่ดินทำกินลดลง อาจแบ่งให้ทายาท หรือถูกเลิกเช่า
11. ขาดแรงงานในการประกอบอาชีพทางการเกษตร

ปัญญา หิรัญศรี (อ้างใน ประมวลสารเศรษฐวิชา การบัญชีและการเงินสหกรณ์เพื่อการบริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน่วยที่ 10 การบริหารลูกหนี้และสินค้างเหลือ 2551: 10-35) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการลูกหนี้ของสหกรณ์โดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ร้านค้าจะเกิดลูกหนี้การค้า อันเนื่องมาจากการใช้นโยบายการขายเชื่อ นอกเหนือจากการขายสด การใช้นโยบายดังกล่าวจะมีผลทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นและจะมีผลทำให้กำไรเพิ่มขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การมีลูกหนี้ต้องคำนึงถึงสภาพคล่องในการที่จะเปลี่ยนสภาพหนี้เป็นเงินสดเมื่อต้องการ

การบริหารหนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ

1. เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรจากการถือลูกหนี้ การมีกำไร หมายถึง การที่รายได้ที่จะได้รับจากยอดขายเชื่อที่เพิ่มขึ้น คู่กับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการมีลูกหนี้ แนวทางที่จะใช้เรื่องนี้ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงส่วนลดเงินสด การเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการให้ส่วนลดเงินสด และการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการให้สินเชื่อ

2. เพื่อให้สหกรณ์มีสภาพคล่องจากการมีลูกหนี้ คือ ลูกหนี้ดังกล่าวสามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดเมื่อถึงกำหนดเวลา นั่นคือ ลูกหนี้สามารถชำระหนี้เมื่อครบกำหนดนั่นเอง แนวทางในเรื่องนี้ได้แก่การจัดเก็บหนี้และการควบคุมลูกหนี้

การใช้นโยบายการขายเชื่อนอกจากยอดขายจะเพิ่มแล้ว ค่าใช้จ่ายในการขายก็จะเพิ่มขึ้น ดังนั้น ในการตัดสินใจที่จะให้มีลูกหนี้เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่จะได้รับจากยอดขายที่เพิ่มขึ้นว่าคู่กับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการมีลูกหนี้หรือไม่

หลักเกณฑ์เปรียบเทียบระหว่างรายได้ส่วนเพิ่ม (Incremental Revenue) กับค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่ม (Incremental Cost) นี้สหกรณ์จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงขนาดของลูกหนี้ได้ ถ้ารายได้ส่วนเพิ่มไม่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มขึ้นตอนการตัดสินใจมีดังนี้

- 1.1 คำนวณรายได้ที่จะได้รับจากการขายเพิ่มขึ้นหรือหารายได้ส่วนเพิ่ม
- 1.2 คำนวณหาค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการถือลูกหนี้เพิ่มขึ้น
- 1.3 เปรียบเทียบรายได้ส่วนเพิ่มกับค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่ม

สุชาติ สถาวรวงศ์ (อ้างใน ประมวลสารเศรษฐกิจ การบัญชีและการเงินสหกรณ์เพื่อการบริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน่วยที่ 12 การบริหารหนี้สินและทุนของสหกรณ์ 2551: 12-7) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารหนี้สินและทุนของสหกรณ์ย่อมเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน เพราะสถาบันการเงินจะให้ความสนับสนุนธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การค้าประกัน และการรับรองสถาบันการเงิน และการให้กู้ยืม

สรุปได้ว่า หากพิจารณาแนวคิดที่ได้กล่าวมานี้ให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่าการทำงานที่ปล่อยสินเชื่อให้ถูกต้อง และเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจไม่ใช่เรื่องง่าย ส่วนงานที่จะหลบหลับตาปล่อยเพื่อทำสถิตินั้นเป็นคนละเรื่อง และเป็นที่น่าเสียดายที่ผู้บริหารประเทศส่วนมาก ไม่สามารถเข้าใจความละเอียดและความลึกซึ้งของการให้สินเชื่อเกษตรกรได้ ซึ่งได้สร้างปัญหา นโยบายให้แก่สหกรณ์ การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมาแล้วมิใช่น้อย ดังนั้นจึงจำเป็นผู้ที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรจะต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง ในตัวสถาบันการเงินที่เข้ามามีบทบาทในด้านนี้ เกษตรกรผู้รับสินเชื่อจะต้องไม่เข้าใจว่าสินเชื่อเป็นเงินที่ไม่จำเป็นต้องชำระคืนก็ได้ ข้าราชการต้องไม่แนะนำผิดๆ ว่าสินเชื่อการเกษตรเป็นซึ่งสมาชิกสถาบันเกษตรกรมีสิทธิจะได้รับเสนอไป และนักการเมืองต้องไม่เข้าใจผิด ๆ ว่า สินเชื่อคือการรักษาโรคที่จะบำบัดความเดือดร้อนใด ๆ ก็ได้ของเกษตรกร และหากการเข้าใจบทบาทของสถาบันสินเชื่อของเกษตรกรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าในปัจจุบันแล้วก็จะเป็นการง่ายขึ้นที่สถาบันเหล่านี้จะปรับตัวให้เหมาะสมกับความเป็นจริงและเมื่อนั้นทั้งตัวเกษตรกรและรัฐบาลก็จะเริ่มได้รับประโยชน์อันแท้จริงจากการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร

ในขณะที่การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ ในการพัฒนาภาคเกษตรและชนบทที่ให้เกษตรกรโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นการแจกให้เปล่า ซึ่งบางส่วนจำเป็นสำหรับการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าขาดแคลนความเสียหายหรือการฝึกอบรมพัฒนา แต่ในส่วนที่เป็นการแจกปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมือที่เพิ่มรายได้นั้นอาจจะทำลายความคิดในการดิ้นรนช่วยเหลือตนเองเกิดการบิดเบือนตลาดเพราะเกษตรกรจะผลิตขายได้ในรายได้ราคาต่ำกว่าความเป็นจริง เป็นการสกัดกั้นการผลิตรายอื่นที่ต้องการลงทุนเอง จึงสร้างความไม่เป็นธรรม เป็นอุปสรรคของการพัฒนานอกจากนี้ยังทำให้เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณอีกด้วย

5. นโยบายสินเชื่อการเกษตรของประเทศไทย

ในระยะแรก ๆ ของนโยบายสินเชื่อของไทยนั้นก็คล้ายคลึงกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและในประเทศที่กำลังพัฒนาทั่วโลก นั่นคือความมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การจัดหาสินค้าราคาถูกให้แก่ภาคเกษตร โดยเชื่อว่าสินเชื่อจะกระตุ้นและทำให้เกิดการใช้เทคโนโลยีใหม่

การเกษตร ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตและอาหารแก่ประชากรของประเทศ และของโลกที่เพิ่มขึ้น นโยบายสินเชื่อในระยะแรก ๆ ของโลกนั้น จึงเน้นในจุดนี้โดยมีวิวัฒนาการมาตลอด เช่น การพัฒนา การเกษตร โดยเน้น โครงการเกษตรเฉพาะ ซึ่งมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ หรือเน้นแผนหรือโครงการที่เน้นการพัฒนาพื้นที่เฉพาะหรือการจัดหาสินเชื่อแก่เกษตรกรรายขนาดเล็ก ซึ่งมักจะถูกละเลยโครงการทั้งหลายเหล่านี้

บางโครงการก็ถือเป็นการอาศัยเกษตรกรเป็นกลุ่มทดลองแนวคิด หรือเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งน่าจะเพิ่มผลผลิตภาคการเกษตร ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรด้วย แต่โครงการต่าง ๆ เหล่านี้ หลายโครงการประสบปัญหาและล้มเหลวตัวอย่างมีอยู่มากมายในกรณีประเทศไทย ในช่วงเวลาสองสามทศวรรษของการเป็นนโยบายสินเชื่อเกษตร โดยมุ่งจัดหาสินเชื่อแก่เกษตรกรนั้น องค์การระหว่างประเทศ (โดยเฉพาะ FAO) และองค์กรต่างประเทศต่าง ๆ ให้ความสนใจและช่วยเหลือทั้งในด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ ด้วย

ประมาณสองทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรเปลี่ยนไปจากนโยบายสินเชื่อเกษตรเป็นนโยบายตลาดการเงินชนบท (Rural Financial Market) หรือจากสินเชื่อ (Credit) เป็นธนกิจ (Finance) แนวคิดชนิดนี้นั้นกว้างกว่าสินเชื่อ เพราะสนใจการส่งเสริมการออม การให้บริการต่าง ๆ ของตลาดการเงิน กลไกตลาดจึงมีบทบาทขึ้นในการจัดสรรเงินทุนและสินเชื่อ ประสิทธิภาพของตลาดชนบทจึงได้รับความสนใจมากขึ้นในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจของประเทศขยายตัว และเงินมีอยู่จำนวนมากขึ้น อุปทานสินเชื่อจึงขยายตัว ธ.ก.ส. สามารถจัดหาเงินทุนมาให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรได้มากจึงเป็นสถาบันการเงินของชนบทที่สำคัญที่สุดของประเทศซึ่งต่างกับธนาคารพาณิชย์จะเน้นที่เกษตรอุตสาหกรรมจึงมีส่วนให้อุตสาหกรรมเกษตรกรของประเทศขยายตัวเป็นอย่างมาก จนประเทศไทยได้กลายเป็นผู้นำสินค้าเกษตรแปรรูปหลายชนิดตราบจนปัจจุบันนี้

สิ่งที่ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งมีนโยบายมาตลอด ก็คือ การจัดหาสินเชื่อเพื่อกิจการนอกฟาร์มของครัวเรือนเกษตรกรและเกษตรกรขนาดเล็กและรายได้ต่ำสำหรับในกรณีแรกนั้น ความจำเป็นเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป แต่เท่าที่ผ่านมา ธ.ก.ส. ได้สามารถจัดหาให้ได้อย่างเป็นทางการ เพราะคิดชัดด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตามเป็นที่เชื่อกันว่า เงินกู้ของ ธ.ก.ส. ส่วนหนึ่งได้ถูกใช้ไปในกิจการที่ไม่ใช่ด้านการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกร และบริการด้านนี้ก็จะขยายได้เป็นอย่างมากในอนาคต ส่วนการดูแลเกษตรกรรายขนาดเล็กนั้น ธ.ก.ส. ได้ใช้วิธีการหลายอย่าง (เช่น สินเชื่อรายกลุ่ม) ซึ่งปรากฏว่าเกษตรกรขนาดเล็กจำนวนมากมีโอกาเข้าถึงสินเชื่อของ ธ.ก.ส.

แม้ว่านโยบายสินเชื่อการเกษตรจะมีวิวัฒนาการมานาน และตลาดสินเชื่อชนบทได้รับการพัฒนามาในระดับหนึ่ง ธ.ก.ส. ยังเป็นสถาบันเดียวที่สำคัญยิ่ง ในขณะที่สถาบันสหกรณ์ยังอยู่ใน

สภาพที่อ่อนแอและต้องอยู่ในความดูแลของภาครัฐมาตลอด ธ.ก.ส. ความสำเร็จในการขยาย และกระจายสินเชื่อแก่เกษตรกรค่อนข้างทั่วถึงทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม สินเชื่อการเกษตรไม่ว่าจะเป็น ธ.ก.ส. และธนาคารพาณิชย์ยังคงยึดเอาที่ดินเป็นหลักประกันเงินกู้เป็นสำคัญ

ดังนั้น เกษตรกรที่มีที่ดินขนาดใหญ่และมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ถูกต้องจึงมีโอกาสได้รับสินเชื่อมากกว่าเกษตรกรขนาดเล็ก หรือผู้ที่ขาดเอกสารสิทธิ์ที่ดิน เช่น ในกรณีเกษตรกรที่ทำกินในที่ดินป่าไม้ ซึ่งกล่าวว่ามี 10 ล้านคน บริการสินเชื่อที่มีแก่เกษตรกร กลุ่มซึ่งน่าจะยากจนนี้ จึงมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นไปได้เกษตรกรที่ยากจน และไร้กรรมสิทธิ์ที่ดินจะต้องพึ่งพาดูดสินเชื่อในระบบ

การจัดหาสินเชื่อแก่เกษตรกรกลุ่มนี้ จึงยังเป็นประเด็นทางนโยบายที่ควรจะได้รับ ความเอาใจใส่จากรัฐบาล แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายว่า ข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินของเกษตรกรกลุ่มที่ยากจน หรือขนาดเล็กหรือไร้ที่ดินทำกิน ยังไม่มีพอที่จะสร้างความเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงได้ ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหของชนกลุ่มนี้จึงอาจจะยังทำให้ชัดเจนได้ยาก

นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ และควรจะทำการศึกษาเพิ่มเติม นั่นก็คือ เกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน ซึ่งมีอยู่เป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง คือ ประมาณร้อยละ 50 ของครัวเรือนทั้งหมด ความไม่มีหนี้สินนั้นอาจจะเกิดจากความไม่สามารถที่ยืมได้ เพราะขาดหลักประกัน หรือเป็นกลุ่มเกษตรกรที่ยากจนที่สุด ซึ่งอาจจะต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นว่า จะเป็นเรื่องสินเชื่อเสมอไป โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการพัฒนาเกษตรกรกลุ่มนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรวรรณ รุ่งโรจนารักษ์ (2523: บทคัดย่อ) ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการชำระหนี้ของเกษตรกร ได้วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะชำระหนี้สินเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้วส่วนใหญ่จะชำระหนี้ทั้งหมดหรือจะชำระเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรายได้ในการทำฟาร์มที่เกษตรกรได้รับในปีการเพาะปลูกนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อฟาร์มแล้ว จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อขนาดของฟาร์มใหญ่ขึ้น

เยาวภา แสนกาวัน (2526: บทคัดย่อ) ในสารนิพนธ์ เรื่อง สหกรณ์การเกษตรนาแก: แหล่งเงินกู้ของชาวบ้านหมากเพือง ตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ได้ศึกษาเรื่อง สหกรณ์การเกษตรนาแก จำกัด ซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ของชาวบ้านหมากเพือง ตำบลหนองบ่อ อำเภอนา

แก่ จังหวัดนครพนม โดยศึกษาสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่มีหนี้ค้างกับสหกรณ์ จำนวน 47 ราย พบว่า การขาดความสามารถในการชำระคืน ส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัย 4 อย่าง คือ

- 1) ลักษณะโครงสร้างของครัวเรือน เนื่องจากครัวเรือน ที่มีสมาชิกอยู่ในวัยภาระ ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง สามารถชำระเงินคืนได้น้อยกว่าครัวเรือนขนาดเล็ก
- 2) การถือครองที่ของผู้กู้ ผู้กู้จะกู้เงินได้มากน้อยตามขนาดที่ดินที่ถือครอง และเสียอัตราดอกเบี้ยมากน้อยตามจำนวนเงินที่กู้ ทำให้จำนวนเงินที่ต้องชำระคืนมากน้อยตามไปด้วย จึงทำให้ความเป็นไปได้ในการชำระคืนเป็นผลต่อเนื่องกัน
- 3) ประเภทของเงินกู้ สมาชิกที่ค้างชำระส่วนใหญ่มีเงินกู้ระยะปานกลาง ซึ่งเงินกู้จำนวนมากและจะทำให้เสียดอกเบี้ยมากตามไปด้วย
- 4) การทำประโยชน์จากเงินกู้ สมาชิกที่ค้างชำระส่วนใหญ่จะนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์การกู้ที่สหกรณ์กำหนด

ศิริพร ดร.ธรรม (2529: บทคัดย่อ) ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีต่อการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรอยสะแกก่ด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ สมาชิกกลุ่มที่ชำระคืนเงินกู้ตามกำหนดกับกลุ่มที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด พบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืนเงินกู้ตามกำหนด คือ เหตุผลที่ต้องการได้รับความสะดวกในการกู้ยืมโอกาสต่อไป คิดเป็นร้อยละ 72 รองลงมาคือ มีบุตรเป็นผู้ชำระคืนให้ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกลุ่มที่ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดนั้นเนื่องจากต้องการไปใช้ด้านอื่น ๆ ก่อนคิดเป็นร้อยละ 68 สมาชิกหาเงินสดไปชำระไม่ทันในช่วงเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 20 และสมาชิกไม่มีเงินเพียงพอที่จะชำระหนี้คืนร้อยละ 12

กัลยาพร กัลยาบุตร (2535: บทคัดย่อ) ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการให้สินเชื่อเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2533 ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อของเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2533 พบว่า เกษตรกรใช้สินเชื่อในการผลิตร้อยละ 52.97 และใช้สินเชื่อไปในการบริโภคร้อยละ 47.03 สินเชื่อผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างสินเชื่อการเกษตรกับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการให้สินเชื่อ นั้น ปรากฏว่าสินทรัพย์สหสัมพันธ์ระหว่างสินเชื่อการเกษตรกับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการให้สินเชื่อ นั้น ปรากฏว่าหนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปี ทรัพย์สินในการดำเนินการเกษตรของฟาร์ม และค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับสินเชื่อการเกษตร ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อการเกษตร ณ ระดับฟาร์ม ปรากฏว่าปัจจัย ที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อการเกษตรของครัวเรือนที่

กู้ยืมในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ รายได้สุทธิในฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน หนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปี และทรัพย์สินในการดำเนินการเกษตรของฟาร์มสำหรับผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างครัวเรือนที่กู้และครัวเรือนที่ไม่กู้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท พบว่า ปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีผลให้ครัวเรือนที่กู้และไม่กู้มีความแตกต่างกันคือ พื้นที่เพาะปลูก และหนี้สินค้างชำระเมื่อตอนต้นปี เนื่องจากเกษตรกรจำนวนมากยังต้องพึ่งแหล่งสินเชื่อที่ไม่เป็นสถาบันการเงิน

จันทร์ศรี สมวิลาส (2536: บทคัดย่อ) ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ตัวแปรที่นำมาศึกษาคือ วงเงินกู้ ขนาดของฟาร์ม ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์ ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์ จำนวนเงินกู้ การใช้จ่ายเงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ การทวงถามหนี้ของสหกรณ์ มูลค่าหลักประกันสินเชื่อ ปัญหาการขาดทุนในกิจการฟาร์ม ความไม่แน่นอนในรายได้ฟาร์มและความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อเกษตรกร พบว่า ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรหมายความว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีปริมาณหนี้สินกับสหกรณ์มากจะมีการชำระคืนสินเชื่อให้กับสหกรณ์น้อย ดังนั้น ในการพิจารณาการให้กู้ต้องกระทำอย่างรอบคอบ และพิจารณาถึงความจำเป็นของการใช้เงินในกิจการฟาร์มอย่างแท้จริง เพื่อลดปัญหาการกู้ยืมเงินเกินความจำเป็น

ปัญหาและความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร คือ การให้บริการของสหกรณ์ล่าช้า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์สูงเกินไป และผลิตของสมาชิกไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน

อรุณพ รุ่งวิทยากร (2540: บทคัดย่อ) ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการชำระหนี้ของเกษตรกร ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการชำระหนี้สินของเกษตรกร พบว่า สภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะการกู้ยืมเงินของเกษตรกรทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ส่วนการชำระหนี้สินก่อนกิจกรรมแทรกแซงทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีหนี้สินทุกคน หลังกิจกรรมแทรกแซงกลุ่มทดลองมีการชำระหนี้สินแก่โรงงานน้ำตาลร้อยละ 76.0 ส่วนกลุ่มควบคุมมีการชำระหนี้สินร้อยละ 48.0 ซึ่งกลุ่มทดลองสามารถชำระหนี้สินได้มากกว่าสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรกลุ่มทดลองหลังกิจกรรมแทรกแซง ปัญหาและความต้องการ พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลง จากผลการศึกษารูปแบบในการพัฒนาการชำระ

หนังสือของเกษตรกร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น จัดส่งสื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล และให้มีกรณีศึกษาติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในอดีต ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาปัจจัยและสาเหตุการค้างชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์และเกษตรกร ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์ต่อสถาบันการเงินหรือส่วนราชการที่สหกรณ์กู้ยืมไปเป็นในการดำเนินธุรกิจนั้น ยังไม่มีการศึกษาในเรื่องนี้เท่าที่ควร ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี โดยเลือกศึกษาในปี 2544 ซึ่งมี สหกรณ์การเกษตรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และมีหนี้ค้างชำระมากที่สุด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์และป้องกันการเกิดปัญหาและการชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนดของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทาง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี” ครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิง ปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพจึงจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงระเบียบวิธีวิจัย หรือวิธีดำเนินการวิจัย ใว้อย่างชัดเจน โดยผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการดำเนินการศึกษาไว้ 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาขอเสนอเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1.1 ประชากร ประชากรที่ศึกษา จำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดอุดรธานี ที่ได้รับ เงินกู้ยืมจำนวน 75 สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 93 กลุ่มเกษตรกร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและ กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2546 - 2553 และที่มีหนี้ค้าง ชำระ 16 สัญญา จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ได้แก่

- 1) สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอนองหาน จำกัด
- 2) สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด
- 3) สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด
- 4) สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด
- 5) สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนาคลอง จำกัด
- 6) สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด
- 7) กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม
- 8) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี

- 9) กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ
- 10) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปสุสัตว์
- 11) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขงพัฒนา
- 12) กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี
- 13) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาพุ
- 14) กลุ่มเกษตรกรทำนาท่าลี่
- 15) กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structural Interview) โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งประเด็นหลักประกอบด้วย การกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้พิจารณาเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล จำนวนสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรละ 1 คน

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปี รายงานการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี และรายงานผลการจ่ายเงินกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปีและรายงานการสอบบัญชี

ข้อมูลที่ได้จากการรายงานกิจการประจำปีและรายงานการสอบบัญชี ใช้วิธีการวิเคราะห์งบการเงินเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) ได้แก่ 1) อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity ratios) ซึ่งอัตราส่วนที่ใช้ คือ

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratios) 2) อัตราส่วนความสามารถที่ใช้ในการก่อหนี้ (Leverage ratios) อัตราส่วนที่ใช้ คือ อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน 3) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratios) อัตราส่วนที่ใช้ คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนความสามารถในการใช้ทรัพย์สิน อัตราส่วนที่ใช้คืออัตราหมุนของสินทรัพย์ โดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานปัจจุบันทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการศึกษา “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี” ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษา และอภิปรายแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร
2. สภาพการบริหารการเงินและธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร
3. สภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร
4. วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
5. ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร
6. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา

1. สภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

จากการศึกษารายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2546 - 2553 ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554 จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร มีสมาชิก 3,972 คน มีทุนเรือนหุ้น 2,628,690.00 บาท เงินสำรอง 168,383.17 บาท ทุนอื่น ๆ 201,888.61 บาท เงินรับฝาก 1,575,461.32 บาท โดยสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีเงินกู้ยืม แยกเป็นหนี้เงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ 4,316,728.89 บาท และหนี้การค้าอื่น ๆ 3,330,325.44 บาท สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 426,458.07 บาท มีลูกหนี้ระยะสั้นคงเหลือ 9,956,674.62 บาท โดยมีผลการดำเนินงานมีกำไร 3 กลุ่มเกษตรกร จำนวน 9,063.60 บาท และมีผลการดำเนินงาน จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกรขาดทุน (2,178,771.77) บาท (ดังตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 แสดงสภาพทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2546 – 2553 ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

ที่	ชื่อสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร	จำนวน สมาชิก (คน)	ทุนเรือนหุ้น (บาท)	ทุนสำรอง (บาท)	ทุนอื่น ๆ (บาท)	เงินรับฝาก (บาท)	เงินกู้ยืมคงเหลือ (บาท)		ทุนดำเนินงาน (บาท)	กำไรสุทธิ (ขาดทุน) (บาท)	ลูกหนี้ ระยะสั้น (บาท)
							กรมส่งเสริม สหกรณ์	อื่น ๆ การค้า			
1	สหกรณ์การเกษตร มหาชนหนองหาน จำกัด	82	50,200.00	0.00	0.00	500.00	100,000.00	49,600.00	17,802.77	(32,397.23)	161,082.00
2	สหกรณ์การเกษตร หนองแสง จำกัด	670	1,473,910.00	0.00	53,390.65	1,503,772.77	545,747.95	2,658,195.44	(1,332,760.20)	(255,040.24)	6,108,042.00
3	สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บ น้ำห้วยสามพาด จำกัด	958	459,600.00	0.00	62,222.28	60,462.66	708,105.48	622,530.00	(1,207,459.41)	(428,271.58)	784,745.00
4	สหกรณ์การเกษตรเพื่อ เกษตรกรไทย จำกัด	1,021	183,220.00	0.00	0.00	14,440.54	450,000.00	0.00	(781,177.59)	(964,397.59)	515,000.00
5	สหกรณ์การเกษตร มหาชน(สาขา)โลกนา คลอง จำกัด	193	126,300.00	0.00	6,000.00	0.00	280,990.98	0.00	(10,779.46)	(143,079.46)	348,794.62
6	สหกรณ์การเกษตร ประจักษ์ศิลปาคม จำกัด	60	64,160.00	25,237.03	45,623.00	0.00	193,950.13	0.00	(82,919.32)	(192,702.32)	80,239.00
7	กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำ โสม	182	56,600.00	0.00	0.00	0.00	199,767.13	0.00	(207,466.53)	(33,972.05)	90,000.00
8	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ สามัคคี	190	21,500.00	0.00	0.00	9,285.35	156,471.18	0.00	30,339.64	(1,126.68)	226,908.00
9	กลุ่มเกษตรกรทำนา บ้านผือ	97	8,000.00	5,174.16	2,405.00	0.00	300,000.00	0.00	18,194.34	2,615.18	402,488.00
10	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ นนเคปสุสัตว์	53	58,550.00	44,325.60	6,725.00	0.00	117,934.70	0.00	109,600.60	(456.10)	184,980.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	ชื่อสหกรณ์ การเกษตรและ กลุ่มเกษตรกร	จำนวน สมาชิก (คน)	ทุนเรือนหุ้น (บาท)	ทุนสำรอง (บาท)	ทุนอื่น ๆ (บาท)	เงินรับฝาก (บาท)	เงินกู้ยืมคงเหลือ (บาท)		ทุนดำเนินงาน (บาท)	กำไรสุทธิ (ขาดทุน) (บาท)	ลูกหนี้ ระยะสั้น (บาท)
							กรมส่งเสริม สหกรณ์	อื่น ๆ การค้า			
11	กลุ่มเกษตรกร เลี้ยงสัตว์หนอง แวงพัฒนา	55	50,650.00	0.00	2,776.00	0.00	332,364.45	0.00	66,083.34	(2,698.82)	109,000.00
12	กลุ่มเกษตรกรทำ นาจอมศรี	75	7,550.00	54,340.10	6,000.00	0.00	63,600.92	0.00	67,890.10	(43,406.65)	69,862.00
13	กลุ่มเกษตรกร เลี้ยงสัตว์นาพุ	60	3,400.00	0.00	11,004.10	0.00	422,043.61	0.00	(77,823.05)	(81,223.05)	438,600.00
14	กลุ่มเกษตรกรทำ นาท่าลี่	128	31,050.00	23,600.32	1,247.00	0.00	289,396.42	0.00	61,200.06	5,302.74	348,354.00
15	กลุ่มเกษตรกรทำ นาบ้านตา	148	34,000.00	15,705.96	4,495.58	0.00	156,355.94	0.00	55,347.22	1,145.68	88,580.00
	รวม	3,972	2,628,690.00	168,383.17	201,888.61	1,575,461.32	4,316,728.89	3,330,325.44	426,458.07 (3,700,385.56)	9,063.60 (2,178,771.77)	9,956,674.62

2. สภาพการบริหารการเงินและธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

จากการศึกษารายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่ผู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร มีผลการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ โดยการจ่ายเงินกู้ระหว่างปีแก่สมาชิก ในระหว่างปีไม่มีการจ่ายเงินกู้เพิ่มเติม มีเพียงลูกหนี้เงินกู้คงเหลือ 169,560.00 บาท ณ 31 มีนาคม 2547 และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก ในระหว่างปีไม่มีการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก มีเพียงลูกหนี้การค้าคงเหลือ 20,445.00 บาท ณ 31 มีนาคม 2547 สหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน สหกรณ์หยุดดำเนินธุรกิจ และไม่สามารถส่งงบการเงินให้ผู้สอบบัญชีรับรองงบการเงินได้ตั้งแต่ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2548 จนถึงปีบัญชีปัจจุบัน สหกรณ์ยังมีเจ้าหนี้เงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 100,000.00 บาท

สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด มีการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจสินเชื่อ ระหว่างปีสหกรณ์จ่ายเงินกู้ให้สมาชิกจำนวน 783,850.00 บาท ปีก่อน 1,406,281.00 บาท ลดลงจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 44.26 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1,982,150.00 บาท หรือต่ำกว่าร้อยละ 71.66 ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ร้อยละ 21.76 ของหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ณ วันสิ้นปีมีลูกหนี้เงินให้กู้คงเหลือ 210 ราย เป็นเงิน 6,137.05 บาท มีลูกหนี้เงินให้กู้ผิดสัญญาชำระหนี้จำนวน 192 ราย เป็นเงิน 5,887,342.00 บาท หรือร้อยละ 95.93 ของลูกหนี้ ณ วันสิ้นปีทางบัญชีมีดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ 1,799,763.50 บาท และค่าปรับผิดสัญญาเงินให้กู้ค้างรับ 310,418.50 บาท สหกรณ์ได้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ 144,121.36 บาท และค่าปรับผิดสัญญาเงินให้กู้ค้างรับ 31,867.20 บาท การดำเนินงานมีผลกำไรเฉพาะธุรกิจ 593,801.40 บาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 346,223.63 บาท เนื่องจากสหกรณ์มีค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจลดลง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ซึ่งปีบัญชีนี้สหกรณ์ไม่ได้ดำเนินคดีฟ้องร้องลูกหนี้

ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ระหว่างปีบัญชีสหกรณ์ไม่ได้จัดซื้อสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิกมีเพียงการนำสินค้าคงเหลือจากปีก่อนมาจำหน่าย คิดเป็น 7,545.21 บาท การดำเนินงานมีผลขาดทุนเฉพาะธุรกิจ 389,887.28 บาท เนื่องจากสหกรณ์ต้องรับภาระค่าปรับเจ้าหนี้การค้า ซึ่งสหกรณ์ไม่สามารถหารายได้มาหักคุ้มกับค่าใช้จ่ายที่สหกรณ์ต้องรับภาระ และ ณ วันสิ้นปีสหกรณ์ได้ตีราคาสินค้าปุ๋ยตราช้างคงเหลือตามมูลค่างานขายซึ่งต่ำกว่าทุน คิดเป็นเงิน 10,080.00 บาท ส่งผลให้สหกรณ์มีผลขาดทุนดังกล่าว

สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด มีการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจสินเชื่อ ระหว่างปีบัญชีสหกรณ์ไม่ได้จ่ายเงินให้กู้ มีเพียงการติดตามเร่งรัดชำระหนี้จากลูกหนี้ ณ วันสิ้นปีบัญชีมียอดลูกหนี้คงค้าง 1,569,490.00 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ทั้งจำนวน สหกรณ์ได้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ จำนวน 784,745.00 บาท เนื่องจากสหกรณ์คาดว่าจะเรียกเก็บเงินไม่ได้ และไม่มีสัญญาเงินกู้ยืม จำนวน 83 ราย ในระหว่างปีสหกรณ์สามารถติดตามเร่งรัดหนี้จากลูกหนี้ได้เพียงร้อยละ 0.12 มีดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ 1,110,805.00 บาท และค่าปรับผิดสัญญาเงินให้กู้ค้างรับ 294,077.00 บาท สหกรณ์ได้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เต็มจำนวนแล้ว จึงกล่าวได้ว่าการบริหารลูกหนี้ของสหกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ สหกรณ์ควรหาแนวทางในการติดตามเร่งรัดหนี้สินจากลูกหนี้ให้ชำระหนี้ให้เป็นไปตามสัญญาที่กำหนดต่อไป

การดำเนินงานมีผลขาดทุนเฉพาะธุรกิจ 411,589.00 บาท เนื่องจากสหกรณ์ไม่สามารถติดตามเร่งรัดการชำระหนี้จากลูกหนี้ได้ จึงต้องรับภาระค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้เงินกู้เป็นจำนวนมาก

สหกรณ์มีลูกหนี้ตามคำพิพากษามาจากปีก่อน จำนวน 6 ราย เป็นเงิน 43,738.00 บาท ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการบังคับคดี ระหว่างปีไม่ได้รับชำระแต่อย่างใด ณ วันสิ้นปีมีดอกเบี้ยลูกหนี้ตามคำพิพากษา จำนวน 13,389.00 บาท สหกรณ์ตั้งแต่เผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เต็มจำนวนแล้ว ทั้ง 2 รายการ

การรับฝากเงิน ระหว่างปีสหกรณ์ไม่ได้รับฝากเงินเพิ่ม มีเพียงการคำนวณดอกเบี้ยทบต้นให้กับบัญชีเงินรับฝากที่คงเหลือยกมาจากปีก่อนเท่านั้น ณ วันสิ้นปีมีเงินฝากคงเหลือ 2 บัญชี เป็นเงิน 60,462.66 บาท โดยเป็นเงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 3.36 และบุคคลภายนอก ร้อยละ 96.64

สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด สหกรณ์หยุดดำเนินธุรกิจติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่า 2 ปี นับแต่วันที่หยุดดำเนินการ ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์อาจสั่งเลิกได้ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 71(1) ประกอบกับสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนติดต่อกันหลายปี และมีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์เป็นผลให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนนาคลอง จำกัด สหกรณ์ดำเนินธุรกิจสินเชื่อเพียงด้านเดียว ระหว่างปีไม่มีการดำเนินธุรกิจเพิ่มเติมมีเพียงการรับชำระหนี้จากลูกหนี้เงินกู้ จำนวน 7 ราย เป็นเงิน 7,035.41 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.98 ของหนี้ถึงกำหนดชำระ วันสิ้นปีมีลูกหนี้เงินให้กู้คงเหลือ 58 ราย เป็นเงิน 350,018.62 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ทั้งจำนวน มีดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ จำนวน 179,505.93 บาท และค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ จำนวน 47,321.46 บาท ซึ่งสหกรณ์ได้

ตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญสำหรับดอกเบี้ยยค้ำรับและค่าปรับค้ำรับไว้เต็มจำนวนแล้ว เนื่องจากเป็นหนี้ที่ค้างนาน 5 - 9 ปี

สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด มีการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจสินเชื่อ ระหว่างปีสหกรณ์ไม่ได้จ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก มีเพียงการติดตามเรียกเก็บหนี้จากสมาชิกได้ จำนวน 8 ราย เป็นเงิน 26,841.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.07 ของหนี้ถึงกำหนดชำระ วันสิ้นปีสหกรณ์มีลูกหนี้เงินให้กู้อะยะสั้นคงเหลือ จำนวน 20 ราย เป็นเงิน 80,239.00 บาท ดอกเบี้ยเงินให้กู้อ้างรับ จำนวน 14,606.00 บาท และค่าปรับเงินให้กู้อ้างรับ จำนวน 3,168.00 บาท สหกรณ์ได้ตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญสำหรับดอกเบี้ยยเงินให้กู้และค่าปรับเงินให้กู้อ้างรับไว้เพียงพอสำหรับผลขาดทุนที่อาจจะเกิดขึ้นแล้ว

ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ระหว่างปีสหกรณ์ไม่ได้จัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก มีเพียงการติดตามเร่งรัดการชำระหนี้จากสมาชิกได้ จำนวน 6 ราย เป็นเงิน 95,990.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.35 ของหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ วันสิ้นปีสหกรณ์มีลูกหนี้การค้าคงเหลือจำนวน 13 ราย เป็นเงิน 220,310.00 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้การค้าค้างนานเกิน 2 ปี ทั้งจำนวน และสหกรณ์ได้ตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญไว้เต็มจำนวนแล้ว

กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำใส มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรไม่ได้ดำเนินการธุรกิจเพิ่มเติมแต่อย่างใด ณ วันสิ้นปีมีลูกหนี้เงินให้กู้อะยะสั้นคงเหลือ 6 ราย เป็นเงิน 90,000.00 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ผิคนัดชำระหนี้ทั้งจำนวน และมีดอกเบี้ยยเงินให้กู้อ้างรับ 55,900.00 บาท

กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อและธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรไม่ได้จ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกเพิ่มเติมแต่อย่างใด วันสิ้นปีมีลูกหนี้คงเหลือ 55 ราย เป็นเงิน 226,908.00 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ผิคนัดชำระหนี้ทั้งจำนวน มีดอกเบี้ยยเงินให้กู้อ้างรับ จำนวน 60,663.49 บาท และค่าปรับเงินให้กู้อ้างรับจำนวน 14,716.84 บาท กลุ่มเกษตรกรมีลูกหนี้การค้าค้างนานเกิน 2 ปี จำนวน 4 ราย เป็นเงิน 5,920.00 บาท กลุ่มเกษตรกรได้ตั้งค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญไว้เต็มจำนวน

กลุ่มเกษตรกรทำน้าบ้านฝือ มีการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจสินเชื่อ ในระหว่างกลุ่มเกษตรกรไม่มีการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก มีเพียงการติดตามการชำระหนี้จากลูกหนี้เงินกู้ได้ทั้งจำนวน

ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ในระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรจัดหาอาหารนกกและวัตถุดิบอาหารนกกมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก จำนวน 735 กระสอบ เป็นเงิน 402,488.00 บาท โดยมี

สมาชิกได้รับบริการ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.15 ของจำนวนสมาชิก ณ วันสิ้นปี และในระหว่างปียังไม่มีชำระหนี้จากชำระหนี้จากลูกหนี้การค้า

กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปสุสัตว์ มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อเพียงด้านเดียว ระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรไม่ได้จ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกเพิ่มเติม ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ร้อยละ 29.73 ของหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ณ วันสิ้นปีมีลูกหนี้เงินให้กู้คงเหลือ 12 ราย เป็นเงิน 184,980.00 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ผิดสัญญาชำระหนี้ทั้งจำนวน และมีดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ จำนวน 10,747.00 บาท และค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ จำนวน 3,199.00 บาท ผลการดำเนินงานมีผลขาดทุนสุทธิ จำนวน 456.10 บาท

กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา มีการดำเนินธุรกิจสินเชื่อ ระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรให้เงินกู้แก่สมาชิก จำนวน 26 ราย เป็นเงิน 75,000.00 บาท ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ร้อยละ 88.71 ของหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ณ วันสิ้นปีมีลูกหนี้เงินให้กู้ยืมคงเหลือ 44 ราย เป็นเงิน 109,000.00 บาท มีลูกหนี้เงินให้กู้ผิดสัญญาชำระหนี้จำนวน 5 ราย เป็นเงิน 35,000.00 บาท มีดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ 10,363.71 บาท และค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ 480.00 บาท

กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี มีการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจสินเชื่อ ระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรไม่ได้จ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิกแต่อย่างใดมีเพียงการรับชำระหนี้จากลูกหนี้เงินกู้ที่ยกมาจากปีก่อน ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ร้อยละ 73.68 ของหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ ณ วันสิ้นปีมีลูกหนี้เงินให้กู้ คงเหลือ 11 ราย เป็นเงิน 69,862.00 เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ผิดสัญญาชำระหนี้ทั้งจำนวน มีดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ 2,255.00 บาท และค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ 1,055.00 บาท

ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ในระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรไม่ได้จัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิกมีเพียงการจำหน่ายสินค้าคงเหลือยกมาจากปีก่อน จำนวน 127 กระสอบ เป็นเงิน 64,300.00 บาท และติดตามเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้การค้าที่ยกมาจากปีก่อน ณ วันสิ้นปีมีลูกหนี้การค้าคงเหลือ จำนวน 17 ราย เป็นเงิน 48,100.00 บาท กลุ่มเกษตรกรได้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ จำนวน 7,215.00 บาท

กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาฟู มีการดำเนินธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ในระหว่างปีมีมูลค่าธุรกิจ จำนวน 78,400.00 บาท ต่ำกว่าเป้าหมาย จำนวน 221,600.00 บาท การดำเนินงานธุรกิจนี้ดำเนินการโดยจำหน่ายสินค้าเป็นเงินเชื่อทั้งจำนวน ณ วันสิ้นปี มีลูกหนี้การค้าคงเหลือ 26 ราย เป็นเงิน 438,600.00 บาท และในจำนวนดังกล่าวเป็นลูกหนี้ซึ่งมีอายุหนี้เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 360,200.00 บาท กลุ่มเกษตรกรได้ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้ในจำนวนที่เพียงพอแล้ว

กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ มีการดำเนินธุรกิจ ด้านสินเชื่อ ระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิก จำนวน 22,000.00 บาท ลดลงจากปีก่อน จำนวน 68,000.00 บาท เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรเรียกเก็บหนี้จากสมาชิกไม่ได้ตามกำหนด

กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาต มีการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจสินเชื่อ ในระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรไม่ได้จ่ายเงินให้กู้ให้แก่สมาชิกมีเพียงการรับชำระหนี้จากลูกหนี้เงินให้กู้ 1 ราย เป็นเงิน 50,000.00 บาท วันสิ้นปีไม่มีลูกหนี้เงินให้กู้คงเหลือ

ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ระหว่างปีกลุ่มเกษตรกรได้จัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิกและบุคคลภายนอก รวมเป็นเงิน 226,832.50 บาท และมีสินค้าเสื่อมชำรุดคิดเป็นเงินจำนวน 5,347.50 บาท วันสิ้นปีมีสินค้าคงเหลือ จำนวน 17,800.00 บาท

3. สภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

สภาพการกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ปี 2546 – 2553 จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร โดยสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรนำเงินที่ได้รับจากการกู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ไปให้สมาชิกกู้ยืมไปเป็นทุนในการซื้อปุ๋ยเพื่อใช้ในการผลิต โดยสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรจัดทำสัญญาเงินกู้กับสมาชิกโดยใช้บุคคลค้ำประกันซึ่งสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่จ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิกมีการถือใช้ระเบียบว่าด้วยการจ่ายเงินให้กู้ทุกสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

สำหรับการส่งชำระหนี้คืนเงินกองทุนสงเคราะห์ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร พบว่า มีสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่สามารถส่งชำระหนี้คืน จำนวน 5 สหกรณ์ 7 กลุ่มเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 37.32 ของอัตราการส่งชำระทั้งหมด มีสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จำนวน 1 สหกรณ์ 2 กลุ่มเกษตรกร ที่ไม่ส่งชำระหนี้ คิดเป็นร้อยละ 62.68 ของอัตราการค้างชำระทั้งหมด (ดังตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 สภาพการกู้ยืมเงินและการส่งชำระคืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี

ที่	ชื่อสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวนเงินที่ชำระ (บาท)	อัตราการส่งชำระ (%)	จำนวนเงินค้างชำระ (บาท)	อัตราการค้างชำระ (%)	สหกรณ์ถือใช้ระเบียบ
1	สหกรณ์การเกษตรอำเภอหนองหาน จำกัด	100,000.00	0.00	0.00	100,000.00	100.00	ถือใช้ระเบียบว่าด้วยเงินกู้ทุกสหกรณ์
2	สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด	550,000.00	4,252.05	0.77	545,747.95	99.23	การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร
3	สหกรณ์อ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด	650,000.00	206,873.99	31.83	443,126.01	68.17	
4	สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด	150,000.00 300,000.00	0.00 0.00	0.00 0.00	150,000.00 300,000.00	100.00 100.00	
5	สหกรณ์การเกษตรมหาชน(สาขา) โคนาคลอง จำกัด	250,000.00	62,575.23	25.03	187,424.77	74.97	
6	สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด	500,000.00	306,049.87	61.21	193,950.13	38.79	
7	กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม	500,000.00	300,232.87	60.05	199,767.13	39.95	
8	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี	300,000.00	143,528.82	47.84	156,471.18	52.16	
9	กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านผือ	300,000.00	0.00	0.00	300,000.00	100.00	
10	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปสุสัตว์	500,000.00	382,065.30	76.41	117,934.70	23.59	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ที่	ชื่อสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร	จำนวนเงินกู้ (บาท)	จำนวนเงินที่ชำระ (บาท)	อัตราการส่งชำระ (%)	จำนวนเงินค้างชำระ (บาท)	อัตราการค้างชำระ (%)	สหกรณ์ถือใช้ระเบียบ
11	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขงพัฒนา	300,000.00	0.00	0.00	300,000.00	100.00	
12	กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี	500,000.00	436,399.08	87.28	63,600.92	12.72	
13	กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาโพธิ์	500,000.00	117,362.50	23.47	382,637.50	76.53	
14	กลุ่มเกษตรกรทำนาท่าลี่	300,000.00	10,603.58	3.53	289,396.42	96.47	
15	กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาต	500,000.00	343,644.06	68.73	156,355.94	31.27	
	รวม	6,200,000.00	2,313,587.35	37.32	3,886,412.65	62.68	

4. วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

จากการรายงานกิจการประจำปีและรายงานการสอบบัญชี ใช้วิธีการวิเคราะห์งบการเงินเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) ได้แก่ 1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity ratios) ซึ่งอัตราส่วนที่ใช้คือ อัตราส่วนหมุนเวียน (Current ratios) 2) อัตราส่วนความสามารถที่ใช้ในการก่อหนี้ (Leverage ratios) อัตราส่วนที่ใช้คือ อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน 3) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratios) อัตราส่วนที่ใช้คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนความสามารถในการใช้ทรัพย์สิน อัตราส่วนที่ใช้คืออัตราหมุนของสินทรัพย์ โดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานปัจจุบันทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-2.60	-1.95	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	-17.39	-2.45	ไม่ดี
อัตราส่วนหมุนเวียน	เท่า	1.11	4.89	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	9.02	0.29	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.01	0.02	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปี 2547

$$\begin{aligned} & \frac{(18,987.14)}{2} \\ \text{คำนวณจากสูตร} & = \frac{178,460.41+186,892.12}{2} \times 100 \\ & = -2.60 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2547 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด เมื่อนำใช้ดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -2.60 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน -1.95 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2547

$$\begin{aligned} & \frac{(18,987.14)}{2} \\ \text{คำนวณจากสูตร} & = \frac{17,802.77+36,789.91}{2} \times 100 \\ & = -17.39 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2547 ที่ผ่านมา ทุนของสหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (18,987.14) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -17.39 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน -2.45

ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่อยู่ในปี 2547 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2547} & \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{178,460.41}{160,657.64} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.11 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547 สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.11 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 4.89 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มีนาคม 2547 สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด ยังไม่มีสภาพคล่องดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \text{ ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2547} & \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{160,657.64}{17,802.77} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 9.02 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547 สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้น 9.02 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.29 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2547 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \\ &= \frac{8,178.08}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ปี 2547} &= \frac{178,460.41+186,892.12}{2} \\ &= 0.01 \end{aligned}$$

แสดงว่า สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.01 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2547 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกผันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของสหกรณ์สูงกว่ามาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์เพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

- 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพใน

การทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของสหกรณ์ เช่น (1) การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไป ให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น (2) สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไปและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเพื่อหนี้สูญ และ (3) สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ 31 มีนาคม 2548 - ปัจจุบัน

2. สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-0.66	2.42	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	%	5.31	4.82	ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.86	2.48	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	-7.81	0.96	ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.78	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปี 2552

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{(255,040.24)}{9,070,759.41+9,968,334.05} \times 100 = -0.66$$

แสดงว่าในปี 2552 ที่ผ่านมาสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด เมื่อนำใช้ดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์ มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -0.66 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน 2.42 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{(255,040.24)}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2552} &= \frac{(255,040.24)}{2} \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{(1,332,760.20)+(1,067,659.96)}{2} \times 100 \\ &= 5.31 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2552 ที่ผ่านมา ทุนของสหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ แม้ว่าสหกรณ์มีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (255,040.24) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 5.31 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 4.82 ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่อยู่ในปี 2552 ไม่ต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2552} &= \frac{8,516,353.18}{9,958,645.01} \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{8,516,353.18}{9,958,645.01} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 0.86 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียน 0.86 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่า

มาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 2.48 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด ยังไม่มีสภาพคล่องดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \quad \text{ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2552} & \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{10,403,519.61}{(1,332,760.20)} \quad \text{ต่อ } 1 \\ &= -7.81 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2552 สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้น -7.81 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.96 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าว จึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรอำเภอหนองแสง จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2552 ต่ำกว่ามาตรฐานกำหนด แม้ว่าสหกรณ์มีทุนดำเนินงาน จำนวน (1,332,760.20) บาท แต่สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \\ &= \frac{2}{185,322.12} \\ \text{ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2552} & \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{9,070,759.41+9,968,334.05}{2} \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้น ในรอบปีก่อนให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.78 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของ สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และ ความสามารถในการทำกำไร ของปี 2552 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผู้ผันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปีปัจจุบันภาระหนี้สินของสหกรณ์สูงกว่ามาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์เพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรอง และทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไร ไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของสหกรณ์ เช่น (1) การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไป ให้มาส่งชำระหนี้กับสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น (2) สหกรณ์ควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไปและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจที่มีความฟุ่มเฟือยเกินความเหมาะสม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเพื่อหนี้สูญ และ (3) สหกรณ์ควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตรากำไรหมุนเวียนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ 30 มิถุนายน 2553 - ปัจจุบัน

3. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุครธานี จำกัด

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุครธานี จำกัด

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-10.38	2.42	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	9.76	4.82	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.42	2.48	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	-1.70	0.96	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.78	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{2}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2553} &= \frac{(428,271.58)}{846,547.72+1,216,058.27} \times 100 \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{2}{2} \\ &= -10.38 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2553 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุครธานี จำกัด เมื่อนำไปคำนวณธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -10.38 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน 2.42 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุครธานี จำกัด ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\frac{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}{2}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2553

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{(428,271.58)}{(1,207,459.41)+(985,699.74)} \times 100 \\ &= 9.76 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2553 ที่ผ่านมา ทุนของสหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ แม้ว่าสหกรณ์มีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (428,271.58) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 9.76 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 4.82 ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ควรก่อให้เกิดกำไร ไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่อยู่ในปี 2553 ไม่ต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2553

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{845,522.72}{1,997,007.13} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 0.42 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553 สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียน 0.42 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้ว จะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียน ไม่ต่ำกว่า 2.48 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มีนาคม 2553 สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด ยังไม่มีสภาพคล่องดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \quad \text{ต่อ} \quad 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2553

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{2,054,007.13}{(1,207,459.41)} \quad \text{ต่อ} \quad 1 \\ &= -1.70 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553 สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้น -1.70 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.96 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2553 ไม่เกินมาตรฐานกำหนด แม้ว่าสหกรณ์มีทุนดำเนินงานจำนวน (1,207,459.41) บาท แต่สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \quad \text{ต่อ} \quad 2$$

ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2553

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{0.00}{846,547.72+1,216,058.27} \quad \text{ต่อ} \quad 2 \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.78 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2553 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของสหกรณ์สูงกว่ามาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์เพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของสหกรณ์ อย่างไรก็ตามสหกรณ์ควรมีการใช้สินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ จะช่วยส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำกำไรดีขึ้นกว่าเดิม

สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ 31 มีนาคม 2553 - ปัจจุบัน

4. สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-1,244.75	2.42	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	1.80	4.82	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.00	2.48	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	-1.00	0.96	ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.78	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\begin{aligned} & \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ \text{คำนวณจากสูตร} & = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ & 2 \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2554} & \\ & \frac{(54,420.50)}{1,093.00+1,093.00} \times 100 \\ \text{คำนวณจากสูตร} & = \frac{1,093.00+1,093.00}{2} \times 100 \\ & = -1,244.75 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด เมื่อนำมาใช้ดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -1,244.75 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน 2.42 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\frac{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}{2}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$= \frac{(54,420.50)}{\frac{(781,177.59)+(726,757.09)}{2}} \times 100$$

$$= 1.80$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมามีกำไรสุทธิของผู้ถือหุ้นเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับผู้ถือหุ้นได้ โดยผู้ถือหุ้นมีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (54,420.50) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 1.80 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 4.82 ซึ่งกำหนดให้ทุนของผู้ถือหุ้นควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น ผู้ถือหุ้นเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของผู้ถือหุ้นที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{1,090.00}{782,270.59} \text{ ต่อ } 1$$

$$= 0.00$$

แสดงว่า ณ วันที่ 30 เมษายน 2554 ผู้ถือหุ้นเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียน 0.00 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้ผู้ถือหุ้นควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 2.48 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 30 เมษายน 2554 ผู้ถือหุ้นเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด ยังไม่มีสภาพคล่องดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \quad \text{ต่อ} \quad 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{782,270.59}{(781,177.59)} \quad \text{ต่อ} \quad 1 \\ &= -1.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 30 เมษายน 2554 สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้น -1.00 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.96 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 ไม่เกินมาตรฐานกำหนด สหกรณ์มีทุนดำเนินงานจำนวน (781,177.59) บาท แต่สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \quad \text{ต่อ} \quad 2$$

ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554

$$\begin{aligned} &= \frac{0.00}{2} \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{1,093.00+1,093.00}{2} \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.78 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจาก การก่อหนี้ผูกผันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของสหกรณ์สูงกว่ามาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์เพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอที่ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของสหกรณ์

5. สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โลกนาคลอง จำกัด

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โลกนาคลอง จำกัด

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบกับค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-4.11	2.42	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	%	-105.84	4.82	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.97	2.48	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	-35.19	0.96	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.78	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2554

$$= \frac{(66,276.39)}{368,570.86+437,856.28} \times 100$$

$$= -4.11$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมาสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนาคลอง จำกัด เมื่อนำมาใช้ดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์แล้ว ไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -4.11 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน 2.42 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนาคลอง จำกัด ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$= \frac{(66,276.39)}{(10,779.46)+42,089.75} \times 100$$

$$= -105.84$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของสหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนาคลอง จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (66,276.39) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -105.84 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 4.82 ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ควรก่อให้เกิดกำไร ไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น สหกรณ์

การเกษตรมหาชน (สาขา) โลกนาคลอง จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจาก
ทุนของสหกรณ์ที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{368,568.86}{379,350.32} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 0.97 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โลกนาคลอง
จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียน 0.97 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้ว
จะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 2.48 เท่า ต่อหนี้สิน
หมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น
ณ 31 มีนาคม 2554 สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โลกนาคลอง จำกัด ยังไม่มีสภาพคล่องดี
เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{379,350.32}{(10,779.46)} \text{ ต่อ } 1 \\ &= -35.19 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โลกนาคลอง
จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้น -35.19 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน
ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.96 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการ
เปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โลกนาคลอง จำกัด มีหนี้สิน
ทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด สหกรณ์มีทุนดำเนินงานจำนวน (10,779.46) บาท ทำให้
สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

		ขาย/บริการ
คำนวณจากสูตร	=	$\frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}{2}$
		2
		ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ปี 2554
		0.00
คำนวณจากสูตร	=	$\frac{368,570.86+437,856.28}{2}$
		2
		= 0.00

แสดงว่า สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนาคลอง จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อนให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.78 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนาคลอง จำกัด ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผู้กู้เพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของสหกรณ์สูงกว่ามาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อสหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์เพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพใน

การทำกำไร ไม่มีผลต่อการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของสหกรณ์ ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จึงควรวางแนวทางทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น

6. สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-13.32	-1.95	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	-310.35	-2.45	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.64	4.89	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	-2.79	0.29	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.02	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{2}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2554} &= \frac{(217,939.35)}{148,953.85+668,970.97} \times 100 \\ &= -13.32 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด เมื่อนำไปดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์แล้ว โดยไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -13.32 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน -1.95 แสดงว่าประสิทธิภาพในการ

ทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด สูงกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{(217,939.35)}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554} &= \frac{(217,939.35)}{(82,919.32)+118,031.03} \times 100 \\ &= -310.35 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของสหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับสหกรณ์ได้ โดยสหกรณ์มีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (217,939.35) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -310.35 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน -2.45 ซึ่งกำหนดให้ทุนของสหกรณ์ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของสหกรณ์ที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554} &= \frac{148,953.85}{231,873.17} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 0.64 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2554 สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียน 0.64 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้สหกรณ์ควรมีสินทรัพย์หมุนเวียน ไม่ต่ำกว่า 4.89 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 30

มิถุนายน 2554 สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด ยังไม่มีสภาพคล่องดี เพราะมีอัตราส่วน
ทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{231,873.17}{(82,919.32)} \text{ ต่อ } 1 \\ &= -2.79 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2554 สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด มี
หนี้สินทั้งสิ้น -2.79 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่ง
กำหนดให้สหกรณ์ควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.29 เท่าต่อทุนของสหกรณ์ 1 เท่า ดังนั้น จากการ
เปรียบเทียบบ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี
2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้สหกรณ์ต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูก
พันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \text{ ต่อ } 2$$

ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{0.00}{148,953.85+668,970.97} \text{ ต่อ } 2 \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์
ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน
0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของ สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และ ความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มาก พอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้าสหกรณ์ต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของสหกรณ์สูงกว่ามาตรฐานมาก หากสหกรณ์ก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อ สหกรณ์เอง ในด้านที่สหกรณ์เพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่สหกรณ์ดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น สหกรณ์จึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของสหกรณ์แทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรอง และทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ
- 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของสหกรณ์

7. กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-8.94	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	%	4.46	1.35	ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.30	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	-1.43	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.02	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

จำนวนจากสูตร

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปี 2554

$$\frac{(33,972.05)}{90,000.00+100,000.00} \times 100 = -8.94$$

จำนวนจากสูตร

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม เมื่อนำใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าจะไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -8.94 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

จำนวนจากสูตร

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$\frac{(33,972.05)}{(207,466.53)+(173,494.48)} \times 100 = 4.46$$

จำนวนจากสูตร

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมามีทุนของกลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ แม้ว่าการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (33,972.05) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 4.46 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{90,000.00}{297,466.53} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 0.30 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม มีสินทรัพย์หมุนเวียน 0.30 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{297,466.53}{(207,466.53)} \text{ ต่อ } 1 \\ &= -1.43 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม มีหนี้สินทั้งสิ้น -1.43 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

2

ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{0.00}{90,000.00+100,000.00} \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอที่ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร

8. กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-2.20	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	-14.69	1.35	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	1.29	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	6.84	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.02	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\begin{aligned} & \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ \text{คำนวณจากสูตร} & = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ & 2 \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2554} & \\ & \frac{(25,238.30)}{267,808.00+304,704.73} \times 100 \\ \text{คำนวณจากสูตร} & = \frac{(25,238.30)}{267,808.00+304,704.73} \times 100 \\ & 2 \\ & = -2.20 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าจะไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -2.20 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรต่ำกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไร

จากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนลงทุน (Return on Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{(25,238.30)}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนลงทุน ปี 2554} &= \frac{30,339.64+55,577.94}{2} \times 100 \\ &= -14.69 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ โดยกลุ่มเกษตรกรมีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (25,238.30) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -14.69 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554} &= \frac{267,808.00}{207,468.36} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.29 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.29 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่า มาตรฐานกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น

ณ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \text{ ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554} & \\ \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{207,468.36}{30,336.64} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 6.84 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี มีหนี้สินทั้งสิ้น 6.84 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \\ \text{ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554} & \\ \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{2}{0.00} \\ &= 2 \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอที่ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ
- 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรจึงควรรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไป ให้มาส่งชำระหนี้กับกลุ่มเกษตรกรภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

9. กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	0.16	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	3.59	1.35	ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	1.20	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	21.38	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.24	0.02	ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{2,615.18}{407,228.57+407,228.57} \times 100 \\ &= 0.16 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2552 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ เมื่อนำมาใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ 0.16 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรน้อยกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2552

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{2,615.18}{18,194.34+18,194.34} \times 100 \\ &= 3.59 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2552 ที่ผ่านมา ทุนของกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ โดยสามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ เป็นจำนวน 2,615.18 บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 3.59 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2552 สูงกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2552

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{407,228.57}{339,034.23} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.20 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2552 กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.20 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มกราคม 2552 กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \quad \text{ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 25542

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{389,034.23}{18,194.34} \quad \text{ต่อ } 1 \\ &= 21.38 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2552 กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ มีหนี้สินทั้งสิ้น 21.38 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2552 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \quad 2$$

ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2552

$$\begin{aligned} &= \frac{398,360.00}{407,228.57+407,228.57} \quad 2 \\ &= 0.24 \end{aligned}$$

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.24 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2552 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้นั้นไม่เพียงพอที่จะยอมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรจึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น (1) การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไปให้มาส่งชำระหนี้กับกลุ่มเกษตรกรภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น และ (2) กลุ่มเกษตรกรควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

10.กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-0.30	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	-0.10	1.35	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	1.87	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	1.14	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.02	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{2}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปี 2554} &= \frac{(456.10)}{235,039.07+623,537.07} \times 100 \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{2}{2} \\ &= -0.30 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์ เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าจะไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -0.30 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรน้อยกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์ ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\frac{\text{ทุนทั้งสิ้นต้นงวด} + \text{ทุนทั้งสิ้นปลายงวด}}{2}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{(456.10)}{\frac{109,600.60 + 110,056.70}{2}} \times 100 \\ &= -0.10 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์ ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ โดยกลุ่มเกษตรกรมีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (456.10) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -0.10 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไร ไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์ จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{235,039.07}{125,438.47} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.87 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์ มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.87 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่า มาตรฐานกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำแคปซูลสัตว์ ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \quad \text{ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{125,438.47}{109,600.60} \quad \text{ต่อ } 1 \\ &= 1.14 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปสุสัตว์ มีหนี้สินทั้งสิ้น 1.14 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้นจากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปสุสัตว์ มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \quad \text{ต่อ } 2$$

ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{0.00}{2} \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคปสุสัตว์ คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาแคบสุสัตว์ ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอที่ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ
- 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร

11. กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบกับค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-0.32	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	%	-3.48	1.35	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	1.28	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	5.66	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.02	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{(8,736.08)}{440,207.94+915,696.43} \times 100 \\ &= -0.32 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา เมื่อนำใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -0.32 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรน้อยกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{(8,736.08)}{66,083.34+59,463.26} \times 100 \\ &= -3.48 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ โดยกลุ่มเกษตรกรมีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (8,736.08) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -3.48 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไร ไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกร

เลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{440,207.94}{344,124.60} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.28 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.28 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{374,124.60}{66,083.34} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 5.66 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มกราคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา มีหนี้สินทั้งสิ้น 5.66 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

	ขาย/บริการ
คำนวณจากสูตร	= $\frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}{2}$
ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554	0.00
คำนวณจากสูตร	= $\frac{440,207.94+915,696.43}{2}$
	= 0.00

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อนให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอที่ข้อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ
- 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมี

ประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ตีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรจึงควรวางแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืม ไปให้มาส่งชำระหนี้กับกลุ่มเกษตรกรภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น

12. กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-2.57	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	-12.11	1.35	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	1.60	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	1.68	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.06	0.02	ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{2}{2} \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2554} &= \frac{(43,406.65)}{181,807.09+663,292.75} \times 100 \\ &= \frac{2}{2} \\ &= -2.57 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี เมื่อนำไปดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าจะไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -2.57 ของ

สินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรน้อยกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100 \\ &= \frac{2}{43,406.65} \times 100 \\ \text{ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554} &= -12.11 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของกลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ โดยกลุ่มเกษตรกรมีผลดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (43,406.65) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ -12.11 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554} &= \frac{181,807.09}{113,916.99} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.60 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.60 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{113,916.99}{67,890.10} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.68 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี มีหนี้สินทั้งสิ้น 1.68 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \\ &= 2 \\ \text{ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554} &= \frac{108,060.00}{181,807.09+663,292.75} \\ &= 0.06 \end{aligned}$$

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปีก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.06 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้นั้นไม่เพียงพอที่จะยอมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรจึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น (1) การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไป ให้มาส่งชำระหนี้กับกลุ่มเกษตรกรภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น และ (2) กลุ่มเกษตรกรควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

13. กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ

ตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบกับค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-4.13	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	%	52.23	1.35	ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.89	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	-5.95	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.04	0.02	ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{(79,830.61)}{385,224.66+580,794.74} \times 100 \\ &= -4.13 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ เมื่อนำมาใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าจะไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ -4.13 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรน้อยกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{(79,830.61)}{(77,823.05)+1,407.56} \times 100 \\ &= 52.23 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมามีทุนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ ไม่สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ แม้ว่าการดำเนินงานขาดทุน เป็นจำนวน (79,830.61) บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 52.23 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกร

เลี้ยงสัตว์นาฟู้ จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{385,224.66}{433,047.71} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 0.89 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาฟู้ มีสินทรัพย์หมุนเวียน 0.89 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐาน กำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาฟู้ ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่า มาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{463,047.71}{(77,823.05)} \text{ ต่อ } 1 \\ &= -5.95 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาฟู้ มีหนี้สินทั้งสิ้น -5.95 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาฟู้ มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐาน กำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

		ขาย/บริการ
คำนวณจากสูตร	=	$\frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}{2}$
ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554		86,240.00
คำนวณจากสูตร	=	$\frac{385,224.66+580,794.74}{2}$
		= 0.04

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.04 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียน ไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้น ได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปแบบของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอที่ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ
- 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมี

ประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรจึงควรวางแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น (1) การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไป ให้มาส่งชำระหนี้กับกลุ่มเกษตรกรภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น (2) กลุ่มเกษตรกรควรลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั่วไป หรือ ควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่ควรเกิดขึ้นมากเกินไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สูญ และ (3) กลุ่มเกษตรกรควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

14 กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่

ตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	0.30	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	2.26	1.35	ดี
อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียน	เท่า	1.47	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	6.19	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.02	ไม่ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปี 2554

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{5,302.74}{440,206.03+433,288.50} \times 100 = 0.30$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมาสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ เมื่อนำใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานมีกำไร และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ 0.30 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรน้อยกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{5,302.74}{61,200.06+55,897.32} \times 100 \\ &= 2.26 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของกลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ ถึงแม้สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ โดยกลุ่มเกษตรกรมีผลดำเนินงานมีกำไร เป็นจำนวน 5,302.74 บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 2.26 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกร ควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{440,206.03}{299,005.97} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.47 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.47 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐาน กำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 ธันวาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่า มาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \quad \text{ต่อ } 1 \\ \text{ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554} & \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{379,005.97}{61,200.06} \quad \text{ต่อ } 1 \\ &= 6.19 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ มีหนี้สินทั้งสิ้น 6.19 เท่า ต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \\ &= \frac{2}{0.00} \\ \text{ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554} & \\ \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{440,206.03+433,288.50}{2} \\ &= 0.00 \end{aligned}$$

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.00 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรทำนาทำไร่ ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

- 1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้
- 2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปแบบของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้ไม่เพียงพอก็ย่อมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ
- 3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร

15. กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วน ของ กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด

อัตราส่วน	หน่วย	ค่าที่ได้	ค่ามาตรฐาน	ผลเทียบค่ามาตรฐาน
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	0.06	0.78	ไม่ดี
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	0.50	1.35	ไม่ดี
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	1.94	5.17	ไม่ดี
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	4.63	0.61	ไม่ดี
อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.10	0.02	ดี

(1) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on total Assts)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปี 2554

$$\begin{aligned} &= \frac{1,145.68}{311,874.51+660,149.33} \times 100 \\ &= 0.06 \end{aligned}$$

แสดงว่าในปี 2554 ที่ผ่านมามีสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด เมื่อนำไปใช้ดำเนินงานธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรแล้ว แม้ว่าจะก่อให้เกิดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานมีกำไรน้อย และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนที่คำนวณเท่ากับ 0.06 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ก่อให้เกิดกำไรน้อยกว่าค่ามาตรฐาน 0.78 แสดงว่าประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ของกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{กำไรสุทธิประจำปี}}{\text{ทุนทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \times 100$$

ดังนั้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{1,145.68}{55,347.22+60,149.33} \times 100 \\ &= 0.50 \end{aligned}$$

แสดงว่าในรอบปี 2554 ที่ผ่านมา ทุนของกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาต แม้สามารถก่อให้เกิดกำไรกับกลุ่มเกษตรกรได้ โดยกลุ่มเกษตรกรมีผลดำเนินงานมีกำไร เป็นจำนวน 1,145.68 บาท ค่าที่คำนวณได้เท่ากับ 0.50 และถ้าเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 1.35 ซึ่งกำหนดให้ทุนของกลุ่มเกษตรกรควรก่อให้เกิดกำไรไม่ต่ำกว่าค่ามาตรฐาน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาต จึงมีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิประจำปีจากทุนของกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในปี 2554 ยังต่ำกว่ามาตรฐาน

(3) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratios)

$$\text{จำนวนจากสูตร} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \text{ ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{จำนวนจากสูตร} &= \frac{303,224.77}{156,527.29} \text{ ต่อ } 1 \\ &= 1.94 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาต มีสินทรัพย์หมุนเวียน 1.94 เท่าของหนี้สินทั้งสิ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานแล้วจะพบว่ามาตรฐานกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่ต่ำกว่า 5.17 เท่า ต่อหนี้สินหมุนเวียน 1 เท่า จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีสภาพคล่องสามารถชำระหนี้ระยะสั้นคืนต่อเจ้าหนี้ได้ ดังนั้น ณ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาต ยังไม่มีสภาพคล่องที่ดี เพราะมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่ามาตรฐาน

(4) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Total Debts to Net Worth)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของกลุ่มเกษตรกร}} \quad \text{ต่อ } 1$$

ดังนั้น อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ปี 2554

$$\begin{aligned} \text{คำนวณจากสูตร} &= \frac{256,527.29}{55,347.22} \quad \text{ต่อ } 1 \\ &= 4.63 \end{aligned}$$

แสดงว่า ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 กลุ่มเกษตรกรทำน้าบ้านตาด มีหนี้สินทั้งสิ้น 4.63 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า และเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรควรมีหนี้สินไม่เกิน 0.61 เท่าต่อทุนของกลุ่มเกษตรกร 1 เท่า ดังนั้น จากการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรทำน้าบ้านตาด มีหนี้สินทั้งสิ้นในปี 2554 สูงกว่ามาตรฐานกำหนด ทำให้กลุ่มเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มสูงเกินไป

(5) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)

$$\text{คำนวณจากสูตร} = \frac{\text{ขาย/บริการ}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}} \quad \text{ต่อ } 2$$

ดังนั้น อัตราหมุนของสินทรัพย์ ปี 2554

$$\begin{aligned} &= \frac{202,484.00}{311,874.51+660,149.33} \quad \text{ต่อ } 2 \\ &= 0.10 \end{aligned}$$

แสดงว่า กลุ่มเกษตรกรทำน้าบ้านตาด คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุน 0.10 รอบ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน 0.02 ส่งผลให้มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์

จากอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนที่กล่าวมาข้างต้น สามารถชี้ให้เห็นถึงสถานะของกลุ่มเกษตรกรทำน้าบ้านตาด ทางด้านสภาพคล่องความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร ของปี 2554 เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ดังนี้ คือ

1) ด้านสภาพคล่อง ดูจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี กล่าวคือ กลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์หมุนเวียนไม่มากพอที่จะไปชำระหนี้ระยะสั้นได้

2) ด้านการก่อหนี้ ดูจากอัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ถ้ากลุ่มเกษตรกรต้องการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้หมุนเวียนในกิจการเพิ่มขึ้น แหล่งเงินทุนนั้นไม่ควรได้มาจากการก่อหนี้ผูกพันเพิ่มขึ้นอีก เพราะปัจจุบันภาระหนี้สินของกลุ่มเกษตรกรสูงกว่ามาตรฐานมาก หากกลุ่มเกษตรกรก่อหนี้เพิ่มจะเป็นการเสี่ยงต่อเจ้าหนี้ นอกจากนี้ การก่อหนี้เพิ่มยังเป็นการเสี่ยงต่อกลุ่มเกษตรกรเอง ในด้านที่กลุ่มเกษตรกรเพิ่มภาระในรูปของดอกเบี้ยจ่ายถ้าดอกเบี้ยนั้นจ่ายมีจำนวนสูง ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรดำเนินการก่อให้เกิดรายได้นั้นไม่เพียงพอที่จะยอมเกิดผลขาดทุน ดังนั้น กลุ่มเกษตรกรจึงควรจัดหาเงินทุนเพิ่มด้วยการเพิ่มส่วนที่เป็นทุนของกลุ่มเกษตรกรแทนการเพิ่มหนี้สิน เช่น การระดมหุ้น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีกำไรสุทธิประจำปีและจัดสรรการเพิ่มเงินสำรองและทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ

3) ด้านการทำกำไร ดูจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุน ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้ง 2 ส่วน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากลุ่มเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการทำกำไรไม่ดีมีผลการดำเนินงานขาดทุน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่กับทุนของกลุ่มเกษตรกร ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรจึงควรหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไรให้มากขึ้น เช่น (1) การเร่งรัดหนี้สินจากสมาชิกที่กู้ยืมไป ให้มาส่งชำระหนี้กับกลุ่มเกษตรกรภายในระยะเวลาที่กำหนดให้มากขึ้น และ (2) กลุ่มเกษตรกรควรเพิ่มยอดขายสินค้าโดยเพิ่มปริมาณธุรกิจต่าง ๆ มีการใช้สินทรัพย์อย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยให้อัตราหมุนของสินทรัพย์ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เพิ่มยอดขายสินค้าและกำไรด้วย

5. ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปรากฏผล ดังนี้

1. การกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

1) ทราบเรื่องสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรหรือไม่ จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและ

กลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร จะทราบเรื่องที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

แต่เมื่อสอบถามต่อด้วยคำถามที่ว่า “ท่านทราบถึงกำหนดชำระหนี้การส่งคืนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร หรือไม่” คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ตอบว่าไม่ทราบ ซึ่งในประเด็นคำถามนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดที่ เป็นผู้แนะนำส่งเสริมการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ควรแจ้งเตือนให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทราบเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับหนี้ที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกู้ยืมและกำหนดเวลาส่งคืนเพื่อชำระหนี้ พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบรายละเอียด อีกทั้งให้มีการจัดบันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อเป็นหลักฐานด้วย

2) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรนำเงินที่กู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรไปทำอะไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่

สำหรับคำถามนี้ ผู้ศึกษาต้องการทราบว่าเงินที่กู้ที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกู้ยืมจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับให้สมาชิกกู้ยืมไปเป็นทุนในการจัดซื้อปุ๋ย และจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก เพื่อนำไปใช้ในการผลิตจริงหรือไม่ โดยจากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร จะนำเงินที่กู้ยืมจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ไปให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อซื้อปุ๋ย และจัดหาสินค้าการเกษตรมาจำหน่ายให้กับสมาชิก

3) ในการให้สมาชิกกู้เงิน สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สมาชิกกู้ได้อย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาเงินกู้แก่สมาชิก ทั้งนี้ เนื่องจากจำนวนเงินที่กู้ยืมสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรเป็นจำนวนเงินที่ไม่มาก บางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรให้สมาชิกกู้เพียงรายละ 5,000 - 7,000 บาท เท่านั้น โดยสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรจ่ายเงินกู้สูงสุดแก่สมาชิกเพียง 10,000 บาท (ระเบียบว่าด้วยเงินให้กู้) ดังนั้น ในการพิจารณาให้เงินกู้แก่สมาชิก คณะกรรมการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรเพียงสอบถามจากการว่าในกลุ่มที่อยู่ในความรับผิดชอบมีสมาชิกรายใดต้องการเงินกู้จากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรเพื่อนำไปซื้อปุ๋ย ก็ให้มาแจ้งชื่อและจำนวนเงินที่ต้องการเสร็จแล้วให้รวบรวมรายชื่อเสนอคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาตาม

สัดส่วนความต้องการ ถ้าหากสมาชิกมีความต้องการกู้เงินเพื่อซื้อเป็นจำนวนมาก จำนวนเงินกู้ที่ได้ก็จะน้อย แต่ที่สมาชิกที่ขอก็มีจำนวนน้อย ก็จะได้เงินกู้มาก

ในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร จะเป็นผู้กู้มากกว่าสมาชิก ทั้งนี้เพราะคณะกรรมการดำเนินการเห็นว่าตนเองเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้กู้ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการคนอื่น ๆ และจำนวนเงินที่กู้เป็นจำนวนที่ไม่มาก หากให้สมาชิกทุกคนกู้ก็จะได้เงินกู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น คณะกรรมการดำเนินการจึงมีการแบ่งส่วนกันกู้ ซึ่งถ้าหากมีเงินเหลือก็จะให้สมาชิกผู้ใกล้ชิดกู้ อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดควรมีการชี้แจงนำความเข้าใจให้คณะกรรมการดำเนินการทราบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการประชุมชี้แจงให้สมาชิกเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรดังกล่าว และหากสมาชิกใดสนใจที่จะกู้เงินควรให้แจ้งความประสงค์และทำคำขอกู้กับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มิใช่มีการกู้เงินแต่เฉพาะในหมู่คณะกรรมการดำเนินการเท่านั้น

4) สมาชิกที่กู้ยืมเงินใช้หลักฐานประเภทใด สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีการตรวจสอบหรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร

สำหรับในประเด็นของหลักประกันในการกู้เงินของสมาชิก พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ใช้บุคคลค้ำประกันทั้งหมด สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีการตรวจสอบหลักค้ำประกันเงินกู้หรือไม่ ทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ไม่มีการตรวจสอบหลักประกันเงินกู้เลยว่ามีสมาชิกผู้ค้ำประกันการกู้เงิน โดยใช้วิธีการพูดคุยสอบถามกัน โดยปากเปล่า ไม่ได้ใช้เอกสารใด ๆ บันทึกการตรวจสอบ ซึ่งพบว่ามีการคณะกรรมการบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรได้ปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรผู้กู้เงินและค้ำประกัน

ข้อสังเกตของผู้ศึกษาเห็นว่า การที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรให้สมาชิกผู้กู้ใช้บุคคลค้ำประกันนั้น จะไม่สามารถเป็นหลักประกันการกู้เงินได้ดี หากสมาชิกผู้กู้และค้ำประกันไม่สามารถส่งชำระเงินคืนต่อสหกรณ์ ดังนั้น สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรให้สมาชิกผู้กู้ได้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้เงินแทนการใช้บุคคลค้ำประกัน และเห็นว่าสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการตรวจสอบหลักประกันการกู้เงินโดยเฉพาะสมาชิกผู้กู้และผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ทราบว่าได้มีการกู้เงินและค้ำประกันจริงหรือไม่ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

5) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรเคยตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกหรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร ผลเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุน สงเคราะห์เกษตรกร เพื่อเป็นทุนให้สมาชิกกู้เพื่อซื้อปุ๋ย และจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก ทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ไม่มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกเลยว่าได้นำเงินที่กู้ยืม ไปซื้อ ปุ๋ยจริงหรือไม่ แต่ก็มีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่เคยตรวจสอบโดยการพูดคุย สอบถามสมาชิกซึ่งพบว่า สมาชิกจะนำเงินบางส่วนไปซื้อปุ๋ย โดยปุ๋ยที่ซื้อได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ย อินทรีย์ และเงินบางส่วนจะนำไปใช้จ่ายในครัวเรือน

ข้อสังเกตของผู้ศึกษา เห็นว่า เนื่องจากเป็นสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมี ขนาดเล็ก คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการตรวจสอบ การใช้เงินกู้ของสมาชิกให้ครบร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเงินกู้เป็น ผู้รับผิดชอบ มีการบันทึกการตรวจสอบการใช้เงินกู้เป็นลายลักษณ์อักษร หากพบว่าสมาชิกผู้กู้ไม่ นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ควรนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อดำเนินการ ตามระเบียบว่าด้วยการให้เงินกู้แก่สมาชิก โดยการเรียกคืนเงินกู้มิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่สมาชิกรายอื่น

6) สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุน สงเคราะห์เกษตรกร เคยนำเงินมาชำระหนี้หรือไม่ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่ม เกษตรกรไม่มาชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรแก้ไขปัญหาอย่างไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้เงินกองทุน สงเคราะห์เกษตรกร ยังไม่ได้ส่งชำระเงินคืนให้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร แต่จากการ สัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการบางคน พบว่า มีสมาชิกบางคนที่ยืมเงินได้ส่งชำระหนี้ให้กับ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรแล้ว แต่คณะกรรมการ ดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรยังไม่นำเงินมาชำระให้แก่สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกร โดยกรรมการดำเนินการบางคนบอกว่ารอให้สมาชิกมาชำระเงินจนครบจำนวน จึงจะนำเงินส่งชำระหนี้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร และยังพบว่ากรรมการบางคนที่รับ ชำระหนี้จากสมาชิกแล้ว ได้นำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว

ผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรดำเนินการประชุมเพื่อชี้แจง แก่คณะกรรมการดำเนินการและสมาชิก เพื่อให้ทราบถึงการกู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พร้อมแจ้งกำหนดระยะเวลาที่สมาชิกต้องส่งเงินแก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรและ ระยะเวลาที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรต้องส่งคืนแก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ นอกจากนี้ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการสอบทานหนี้อย่างเป็นระบบมีการจดบันทึก การ สอบทานหนี้เพื่อให้ทราบถึงมูลหนี้ระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรว่า ตรงกันหรือไม่ และสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการเตือนหนี้แก่สมาชิกอย่างจริงจัง

ทั้งการทำหนังสือเดือน การออกเดือนเป็นรายกลุ่มและรายบุคคลเพื่อให้สมาชิกชำระหนี้ก่อนสิ้นปีบัญชี

7) ขณะนี้สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ค้างชำระหนี้เป็นจำนวนเท่าไร

จากการสัมภาษณ์ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของสมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พบว่า คณะกรรมการดำเนินการ ทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ไม่ทราบว่าสมาชิกมียอดหนี้ค้างชำระกับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรจำนวนเท่าไร

ผู้ศึกษาเห็นว่า จากการตรวจสอบบัญชีลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่จำนวนหนี้ของสมาชิกที่กู้ยืมไปยังคงที่เท่ากับจำนวนหนี้ที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรให้ความสนใจสมาชิกที่กู้ยืมเงินไปจากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ มิใช่ปล่อยให้เป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขในปัจจุบัน

2. ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

1) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เคยส่งชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร หรือไม่

จากการสัมภาษณ์ พบว่า มี 2 สหกรณ์ 2 กลุ่มเกษตรกร ไม่เคยส่งชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร คือ สหกรณ์การเกษตรอำเภอหนองหาน จำกัด สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านผือ และกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแวงพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกไม่ส่งชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จึงทำให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถส่งชำระหนี้เงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรให้แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

2) ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มีสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนจำนวนเท่าไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร จะไม่ทราบว่าสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีทรัพย์สิน หนี้สิน และทุนในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรจำนวนเท่าไร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการดำเนินการขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบบัญชีของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร โดยกรรมการบางคน

ทราบแต่เพียงว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีหนี้มากกว่าทุนดำเนินงาน และคิดว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่มีความสามารถในการชำระหนี้คืน

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการให้การศึกษอบรมด้านระบบบัญชีแก่คณะกรรมการ ดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้ทราบถึงสภาพของสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ทั้งสภาพคล่องทางการเงิน และความสามารถในการทำ กำนไรเพื่อจะได้นำความรู้มาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

3) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรดำเนินธุรกิจอะไรบ้างในปัจจุบัน มี ปริมาณธุรกิจเท่าไร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีการดำเนิน ธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก และมีปริมาณธุรกิจที่มีจำนวนน้อย

ผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีทำธุรกิจที่ หลากหลายทั้งการรับฝากเงิน การจัดซื้อวัสดุสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่าย การรับซื้อผลิตผล การเกษตรแก่สมาชิก และสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการรับสมาชิกเพิ่ม รวมทั้งรับ สมาชิกสมทบ เพื่อเป็นการเพิ่มทุน และปริมาณธุรกิจในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

4) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มีรายได้คุ้มกับรายจ่ายหรือไม่

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มีรายได้ไม่ เพียงพอต่อรายจ่าย โดยมีผลการดำเนินงานขาดทุน แม้ว่าบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จะมีกำไร แต่ก็ยังมีกำไรในปริมาณเล็กน้อย และมี 3 สหกรณ์ 1 กลุ่มเกษตรกร คือ สหกรณ์การเกษตร มหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด ที่ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ปีบัญชี 31 มีนาคม 2548 (2) สหกรณ์ การเกษตรหนองแสง จำกัด ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ปีบัญชี 30 มิถุนายน 2553 (3) สหกรณ์ ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด ที่ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ปีบัญชี 31 มีนาคม 2554 และ (4) กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ ที่ไม่สามารถปิดบัญชีได้ตั้งแต่ปีบัญชี 31 มกราคม 2552

ผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการเร่งแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาการค้างชำระของธุรกิจสินเชื่อ เพื่อให้สมาชิกมาชำระหนี้คืนต่อสหกรณ์ การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรโดยเร็ว และสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรเพิ่มธุรกิจด้าน อื่น ๆ เช่น ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย รวมทั้งสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีมาตรการ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงด้วย

5) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ควรมีรายได้จากแหล่งไหนมาชำระหนี้ กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ทั้ง 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร เห็นว่า ควรทำธุรกิจเพิ่มจากธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เช่น ธุรกิจรวมซื้อ ธุรกิจรวมขาย และสินค้าอุปโภคบริโภคมาจำหน่าย รวมทั้งการรับซื้อผลผลิตการเกษตรจากสมาชิกในราคาที่ยุติธรรม เพื่อเป็นการสร้างรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อมีเงินมาชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร นอกจากนี้ยังมีกรรมการเสนอให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีการระดมเงินเพิ่มจากสมาชิก ให้สมาชิกถือหุ้นเพิ่ม โดยเชิญชวนประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกร่วมถือหุ้นและฝากเงินเพิ่มกับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เพื่อจะมีเงินชำระหนี้ อย่างไรก็ตาม มีกรรมการเสนอว่าสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรกู้เงินจากแหล่งเงินทุนอื่นเพื่อมาชำระหนี้เงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการขยายธุรกิจเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและเพียงพอที่จะชำระหนี้เงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

6. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และแนวทางแก้ไข ปรากฏผลดังนี้

1. อะไรเป็นสาเหตุทำให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถส่งชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

1) สมาชิก

จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการ ให้สาเหตุที่เกิดกับสมาชิกว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ในปัจจุบันเป็นธุรกิจสินเชื่อ หากสมาชิกไม่ยอมส่งชำระหนี้คืนให้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรก็จะทำให้ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในการดำเนินงาน และไม่มีเงินที่จะส่งชำระหนี้คืนเจ้าหน้าที่เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ได้

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการสอบถามหนี้กับสมาชิกอย่างเป็นระบบมีการจดบันทึก การสอบถามหนี้เพื่อให้ทราบถึงมูลหนี้ระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรว่าตรงกันหรือไม่ และสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการเตือนหนี้แก่สมาชิกอย่างจริงจังทั้งการทำหนังสือเตือน การออกเตือนเป็นรายกลุ่มและรายบุคคลเพื่อให้สมาชิกชำระหนี้

2) เจ้าหน้าที่

จากการสัมภาษณ์ พบว่า สหกรณ์การเกษตรมีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ แต่เจ้าหน้าที่ขาดความสนใจที่จะปฏิบัติงานที่ถูกต้องและปฏิบัติตามระเบียบ ทำให้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ในด้านธุรกิจสินเชื่อ เช่น การสอบทานหนี้ การเตือนหนี้ และการเร่งรัดหนี้ จึงทำให้สมาชิกไม่มาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์การเกษตร และยังพบว่า เจ้าหน้าที่บางคนมีการทุจริต โดยมีการนำเงินที่สมาชิกลำมาชำระหนี้ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว โดยมีได้มีการออกใบเสร็จรับเงินให้แก่สมาชิกเป็นหลักฐานในการชำระหนี้ ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ได้หลบหนีไปแล้ว โดยสหกรณ์การเกษตรได้แจ้งความเพื่อดำเนินคดีแล้ว ซึ่งจากเหตุดังกล่าวทำให้สมาชิกรายอื่น ๆ ไม่ส่งชำระหนี้กับสหกรณ์การเกษตรกร ทำให้สหกรณ์การเกษตรไม่มีเงินที่จะส่งชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกร สำหรับกลุ่มเกษตรกรกร ไม่มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ แต่จะให้คณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มเกษตรกรกร เช่น ประธานกรรมการ เป็นผู้ถือเงินสด และเลขานุการ เป็นผู้จัดทำบัญชี ดังนั้นเจ้าหน้าที่ มีใช้สาเหตุที่ทำให้กลุ่มเกษตรกรกรไม่สามารถชำระหนี้คืนเจ้าหน้าที่เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกร ได้

ผู้ศึกษาเห็นว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกรควรประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิกให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งแจ้งเตือนให้ทราบว่าหากชำระหนี้ให้กับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกร จะต้องได้รับใบเสร็จรับเงินไว้เป็นหลักฐาน เพื่อใช้แสดงว่าได้ชำระหนี้ให้กับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกรแล้ว นอกจากนั้น ควรแจ้งให้สมาชิกทราบถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย ว่าได้ดำเนินการไปอย่างไรบ้างเพื่อให้สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกรเกิดความมั่นใจในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกร เพื่อจะได้มาทำธุรกิจตามปกติ

3) คณะกรรมการดำเนินการ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ปัญหาส่งชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกรกร ไม่ได้ขึ้น สาเหตุเกิดจากคณะกรรมการดำเนินการยังมีการทุจริต โดยนำเงินที่สมาชิกชำระหนี้ไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว กรรมการบางคนปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกและผู้ค้าประกัน รวมทั้งคณะกรรมการดำเนินการขาดความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ บันทึกรายงานการประชุม เพื่อแจ้งความดำเนินคดีกับคณะกรรมการดำเนินการผู้ทำการทุจริต

4) การบริหารงานภายใน

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การบริหารจัดการภายในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกรยังขาดประสิทธิภาพ ขาดการติดตาม ตรวจสอบเร่งรัดหนี้จากสมาชิกอย่างจริงจังและ

ต่อเนื่อง รวมทั้งมีการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องตามข้อบังคับและระเบียบกำหนด เช่น การเก็บรักษาเงินสดเกินระเบียบ ซึ่งทำให้เสี่ยงต่อความเสียหายด้านการเงิน การบันทึกบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้สินค้าขาดบัญชี หรือแม้แต่กระทั่งการจัดทำเอกสารการกู้เงินไม่เรียบร้อย

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารงานภายในสหกรณ์ การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการมีความรู้เพิ่มขึ้น

5) นโยบายภาครัฐและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์ พบว่า คณะกรรมการดำเนินการเห็นว่าภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอแก่ความต้องการของสมาชิกในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มีการคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ รวมทั้งมีการผ่อนผันหากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้ได้ด้วยเหตุอันสุดวิสัย สำหรับสาเหตุที่เกิดจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ พบว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ยังขาดการติดตามการใช้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ขาดการเร่งรัดหนี้้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งยังไม่สามารถให้คำแนะนำในการบริหารจัดการแก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรได้

ผู้ศึกษาเห็นว่า รัฐควรมีนโยบายสนับสนุนเงินทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. แนวทางแก้ไขปัญหา

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ซึ่งได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

1) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดควรเร่งรัดหนี้จากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร โดยทำหนังสือแจ้งเตือนให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทราบถึงกำหนดระยะเวลาการส่งชำระหนี้คืน โดยเตือนก่อนถึงกำหนดชำระ 3 เดือน หลังจากนั้นให้แจ้งเตือนเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งถึงวันกำหนดชำระ พร้อมทั้งนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อพิจารณา

2) ควรมีการส่งเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ เข้าไปช่วยแนะนำการบริหารจัดการธุรกิจภายในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่สมาชิกที่กู้เงินไปทั้งหมดในรายละเอียดของกู้เงินตามโครงการ การส่งชำระคืน และมาตรการต่าง ๆ ที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรดำเนินการแก่สมาชิกที่ผิดสัญญา โดยสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรเชิญเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์

รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากแหล่งเงินทุนอื่นที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไปกู้เข้ามาประชุมเพื่อให้คำแนะนำ

4) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรวางกฎและหลักเกณฑ์ในการให้เงินกู้แก่สมาชิกอย่างชัดเจนและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

5) สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการรับสมาชิกเพิ่ม และควรขยายปริมาณธุรกิจให้มากกว่าในปัจจุบัน เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่าย และสามารถชำระหนี้คืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรได้

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี” ในบทที่ 5 ซึ่งเป็นบทสุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งชำระคืนเงินกู้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดได้ข้างต้น ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณจะเป็นการศึกษาวเคราะห์เอกสารทางการเงินจากรายงานกิจการประจำปีและงบการเงินของผู้สอบบัญชี จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร โดยใช้อัตราส่วนวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพคล่องทางการเงิน ความสามารถในการก่อหนี้ และความสามารถในการทำกำไร จะเป็นการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพจะเป็นการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร จำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร จึงสามารถสรุปอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะ ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1.1 การศึกษาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

(1) การวิเคราะห์อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2544 - 2553 ส่วนใหญ่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานีมีประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการดำเนินงานด้านสินทรัพย์ที่มีอยู่ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรต่ำกว่ามาตรฐาน โดยผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี ทั้งจำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร เนื่องจาก มีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และมีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานมีกำไรน้อย

(2) การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2544 - 2553 มีประสิทธิภาพในการทำกำไรสุทธิจากทุนของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร โดยอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของทุนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี จำนวน 1 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด และ 4 กลุ่มเกษตรกร คือ กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านผือ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์นาโพธิ์ และกลุ่มเกษตรกรทำนาท่าลี่ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 5 สหกรณ์ 5 กลุ่มเกษตรกร เนื่องจาก มีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และมีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานมีกำไรน้อย

(3) การวิเคราะห์อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2544 - 2553 ส่วนใหญ่มีสภาพคล่องทางการเงินที่ไม่ดี มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งจำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร เนื่องจาก มีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และมีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานมีกำไรน้อย

(4) การวิเคราะห์อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2544 - 2553 มีความสามารถในการก่อหนี้ดีกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนด จำนวน 2 สหกรณ์ คือ สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด และสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี จำนวน 4 สหกรณ์ 9

กลุ่มเกษตรกร เนื่องจาก มีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานขาดทุน และมีบางสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีผลการดำเนินงานมีกำไรน้อย

(5) การวิเคราะห์อัตราหมุนของสินทรัพย์

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ปี 2544 - 2553 มีสินทรัพย์ทั้งสิ้นในรอบปี ก่อให้เกิดรายได้มีรอบหมุนดีสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 4 กลุ่มเกษตรกร คือ กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝือ กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ และกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านตาด สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในไม่ดีเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน จำนวน 6 สหกรณ์ 5 กลุ่มเกษตรกร เนื่องจากระหว่างปีบัญชีสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ไม่ได้จัดซื้อสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิกมีเพียงการนำสินค้าคงเหลือจากปีก่อนมาจำหน่าย

1.2 การสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

(1) การกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ ทราบเรื่องสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร สหกรณ์ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อซื้อปุ๋ยไปใช้ในการผลิตทางการเกษตร สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สมาชิกกู้ยืม สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกู้ยืม สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ ที่ชัดเจน เพียงแต่คณะกรรมการดำเนินการเห็นว่าเหมาะสมก็จะพิจารณาให้กู้ ดังนั้น ผู้ที่กู้เงินจึงได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการและสมาชิกผู้ใกล้ชิดกรรมการ และสมาชิกผู้ที่จะใช้บุคคลค้าประกันเป็นหลักประกันในการกู้เงิน และเมื่อสมาชิกรับเงินกู้จากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไปแล้ว สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรจะไม่มีการตรวจสอบติดตามว่าสมาชิกนำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และเมื่อถึงกำหนดเวลาส่งคืน สหกรณ์ก็ไม่มีการติดตามทวงถามจากสมาชิกผู้กู้ เมื่อถึงกำหนดส่งชำระสมาชิกผู้กู้ก็ไม่นำเงินมาชำระหนี้คืนให้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรได้ ซึ่งก็ไม่มี การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด สำหรับจำนวนหนี้ที่สมาชิกค้างชำระหนี้ นั้น คณะกรรมการดำเนินการไม่ทราบจำนวนหนี้ที่สมาชิกแต่ละรายค้างชำระ

(2) ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่ส่งชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร แก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยคณะกรรมการดำเนินการจะไม่ทราบสถานะทาง

การเงินของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ว่าสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน จำนวนเท่าใด และธุรกิจที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรดำเนินอยู่ในปัจจุบัน คือ ธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ทำให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สำหรับแหล่งรายได้ที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรคิดว่าควรจะมาชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ควรมาจากสมาชิกที่มาถือหุ้น ผักเงินจากการกู้ยืม และจากการดำเนินธุรกิจด้านอื่น ๆ

(3) ปัญหา อุปสรรคในการกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และแนวทางแก้ไข

สำหรับสาเหตุทำให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ในส่วนที่มีสาเหตุจากสมาชิกได้แก่การที่สมาชิกมีรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงทำให้ไม่มีเงินมาส่งชำระหนี้ ด้านเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรพบว่าไม่ค่อยประสบปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงาน ส่วนในด้านคณะกรรมการดำเนินการ ปัญหาที่พบได้แก่ การขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์การบริหารงานในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ด้านการบริหารงานในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ปัญหาที่พบได้แก่ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านภาครัฐปัญหาที่พบได้แก่ การสนับสนุนเงินกู้ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรเพื่อใช้เป็นเงินทุนในการดำเนินธุรกิจ รัฐควรมีการผ่อนผันแก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่ผิดนัดชำระหนี้ โดยขยายระยะเวลาการส่งชำระหนี้ออกไป และเจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีการแนะนำแก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในการบริหารธุรกิจให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการตรวจสอบ ติดตาม เร่งรัดให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมาชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด

สำหรับแนวทางแก้ไข เจ้าหน้าที่ของรัฐควรดำเนินการแจ้งเตือนให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรทราบเป็นระยะ ๆ ก่อนครบกำหนดสัญญา มีการให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินเกี่ยวกับการบริหารงานในสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้อย่างชัดเจน และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรมีการรับสมาชิกเพิ่ม และควรขยายปริมาณธุรกิจเพิ่มให้มากกว่าในปัจจุบันเพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และสามารถส่งชำระหนี้คืนกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

(1) ผลการศึกษาที่พบว่าสาเหตุของการค้างชำระหนี้ของสหกรณ์การเกษตรและ กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

จากการสัมภาษณ์ของคณะกรรมการดำเนินการ พบว่า ความสามารถในการ ส่งชำระคืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่จะ ไม่ส่งชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรแก่กรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยคณะกรรมการ ดำเนินการจะไม่ทราบว่าสถานภาพของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีทรัพย์สิน หนี้สิน ทุน ว่ามีจำนวนเท่าใด และธุรกิจที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรดำเนินอยู่ในปัจจุบัน คือ ธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายเท่านั้น ซึ่งเพียงสองธุรกิจที่ทำให้สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและสำหรับแหล่งรายได้ที่สหกรณ์การเกษตรและ กลุ่มเกษตรกรคิดว่าจะนำมาชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ควรมาจากสมาชิกที่มาถือหุ้น และฝากเงิน จากการกู้ยืม และจากการดำเนินธุรกิจอื่น ๆ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับ อรรถพร รุ่งโรจน์รักษ์ (2523: บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์ปัญหาหนี้เชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียง ของประเทศไทย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะชำระคืนหนี้สินเมื่อเกี่ยวเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้วส่วน ใหญ่จะชำระคืนทั้งหมดหรือจะชำระเล็กน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรายได้ในการทำฟาร์มที่เกษตรกร ได้รับในปีการเพาะปลูกนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อฟาร์ม แล้ว จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อขนาดของฟาร์มใหญ่ขึ้น

(2) สภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรโดยทั่วไป เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ที่กู้ยืม เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารลูกหนี้ และสินค้าคงเหลือ ของ ปัญญา หิรัญรัมย์ (2551: 10-35) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารจัดการลูกหนี้ ของสหกรณ์โดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ร้านค้าจะเกิดลูกหนี้การค้า อันเนื่องมาจากการ ใช้นโยบายการขายเชื่อ นอกเหนือจากการขายสด การใช้นโยบายดังกล่าวจะมีผลทำให้ยอดขาย เพิ่มขึ้นและจะมีผลทำให้กำไรเพิ่มขึ้นด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การมีลูกหนี้ต้องคำนึงถึงสภาพคล่องใน การที่จะเปลี่ยนสภาพหนี้เป็นเงินสดเมื่อต้องการ การบริหารหนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ (1) เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรจากการถือลูกหนี้ การมีกำไร หมายถึง การที่รายได้ที่จะได้รับจากยอดขายเชื่อ ที่เพิ่มขึ้น คู่กับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการมีลูกหนี้ แนวทางที่จะใช้เรื่องนี้ได้แก่ การ

เปลี่ยนแปลงส่วนลดเงินสด การเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการให้ส่วนลดเงินสด และการเปลี่ยนแปลงระยะเวลาการให้สินเชื่อ และ (2) เพื่อให้สหกรณ์มีสภาพคล่องจากการมีลูกหนี้ คือ ลูกหนี้ดังกล่าวสามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดเมื่อถึงกำหนดเวลา นั่นคือ ลูกหนี้สามารถชำระหนี้เมื่อครบกำหนดนั่นเอง แนวทางในเรื่องนี้ได้แก่การจัดเก็บหนี้และการควบคุมลูกหนี้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 สำหรับผู้ศึกษาและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ทำให้ทราบถึงสภาพการกู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร การส่งชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการให้เงินกู้แก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี และทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 สำหรับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี ทั้งจำนวน 6 สหกรณ์ 9 กลุ่มเกษตรกร ทำให้ทราบถึงสภาพการกู้ยืมเงิน และความสามารถในการชำระหนี้คืนเงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

ในการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้ำชำระของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานีที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พบว่า สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรยังมีปัญหาในการดำเนินงานหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการรวมทั้งภาครัฐ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขสำหรับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานีที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรนำไปใช้ ดังนี้

1) ควรมีการติดตามเร่งรัดหนี้เป็นระยะ

สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรโดยคณะกรรมการดำเนินการ ผู้รับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ควรออกติดตามเดือนนี้ค้ำชำระจากสมาชิก เร่งรัดหนี้จากสมาชิกเป็นประจำสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกเกิดความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ และพร้อมที่จะส่งเงินเมื่อถึงกำหนดชำระ โดยเฉพาะสมาชิกที่มีแนวโน้มจะส่งชำระหนี้ไม่ได้ ควรมีการติดตามถึงบ้านสมาชิก โดยมีการบันทึกหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจน เพื่อนำเสนอคณะกรรมการดำเนินการ

2) การดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แก่สมาชิก

สำหรับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่มีความขยันขันแข็ง มีความตั้งใจ และมีแผนในการปรับปรุงฟื้นฟูหรือพัฒนาการประกอบอาชีพของตนเอง ที่มีความ

เป็นไปได้และมีผู้ทางชำระหนี้ได้ รวมทั้งมีความสมัครใจ และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขในการปรับปรุงหนี้ที่มีความเป็นไปได้ และเหมาะสมกับสภาพปัญหา โดยสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรต้องส่งเสริมการอบรมให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพของสมาชิก โดยการประสานงานกับภาครัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สมาชิกมีผู้ทางที่จะสามารถชำระหนี้คืนสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรได้

3) การดำเนินคดีกับสมาชิก

สำหรับสมาชิกที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรพิจารณาแล้ว เห็นว่า จะไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ โดยที่สมาชิกมีเจตนาบิดพลิ้วบ่าย้าง ไม่ยอมชำระหนี้ และหนี้ของสมาชิกยังไม่ขาดอายุความ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรรวบรวมเอกสารสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกู้เงินของสมาชิก เสนอที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเพื่อพิจารณาลงมติดำเนินคดีกับสมาชิกรายนั้น เพื่อมิใช่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่สมาชิกรายอื่น ๆ ต่อไป

4) การดำเนินการตัดหนี้สูญ

สำหรับสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่พบเหตุ ดังต่อไปนี้ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรควรพิจารณาตัดหนี้สูญ

(1) กรณีพบว่าสมาชิกไม่มีความสามารถชำระหนี้คืนได้จริง ซึ่งสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรสามารถวิเคราะห์ได้ตามกระแสเงินสดของสมาชิก หรือจากการรับรองข้อเท็จจริง จากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง หรือคำรับรองของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่

(2) กรณีสมาชิกไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และยากต่อการติดตาม ซึ่งสามารถพิจารณาได้จาก การสำรวจข้อเท็จจริงจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ที่เกี่ยวข้องหรือคำรับรองของเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในพื้นที่ที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่ หรือเอกสารหลักฐานอื่นที่เชื่อถือได้

(3) กรณีที่พบว่าสหกรณ์ดำเนินการบังคับคดีกับสมาชิกแล้วไม่คุ้มค่าใช้จ่าย หรือก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคมและต่อความเป็นอยู่ของสมาชิกอย่างรุนแรงซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการสำรวจข้อเท็จจริง เกี่ยวกับหนี้สิน และทรัพย์สินของลูกหนี้ตลอดจนเอกสารคำรับรองหรือรายงานในการดำเนินคดีของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง หรือรายงานสถานะความเป็นอยู่ของสมาชิกและครัวเรือน ตลอดจนกระแสความรู้สึกรายการในท้องถิ่นและใกล้เคียง อันเนื่องมาจากผลกระทบจากการบังคับคดีของส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง

(4) กรณีที่เป็นภาระแก่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ที่ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรตามปกติต้องเสียไป โดยไม่คุ้มค่าใน

การพยายามที่จะดูแลรักษา หรือติดตามเร่งรัดหนี้ดังกล่าว หรือไม่คุ้มครองประโยชน์โดยใช้เวลาดังกล่าว ไปปฏิบัติหน้าที่อื่นจะเกิดประโยชน์มากกว่า

(5) กรณีสมาชิกขาดอายุความหรือเป็นหนี้ค้างชำระเกินกว่า 10 ปี ขึ้นไป โดยได้ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงหรือมีผู้รับสภาพความผิดทางแพ่งแทนสมาชิก โดยผู้รับสภาพหนี้ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในเงินกู้

3.3 สำหรับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี ใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการดำเนินการพิจารณาจ่ายเงินกู้ เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ทั้งจะทำให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี มีข้อมูลในการแนะนำ ส่งเสริม ตลอดจนวางแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

3.4 สำหรับกรมส่งเสริมสหกรณ์ จะใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบนโยบายวางแผนการให้การสนับสนุนเงินทุนกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร แก่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดในทุกจังหวัด ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.5 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เพื่อให้การดำเนินงานในการพิจารณากู้ยืมเงินกู้ยืมแก่สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.5.1 ควรศึกษา ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข ในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ทราบถึงข้อจำกัดและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา สำหรับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอื่น ๆ ที่มีปัญหาหนี้ค้างชำระเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นตามแนวทางที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาไว้

3.5.2 ควรมีการศึกษาถึงความต้องการในการขอรับการสนับสนุนสินเชื่อ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ของทุกสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลที่แท้จริง ควรมีการวิเคราะห์ความพร้อมของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรจากข้อมูลด้านการเงิน สภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร และความต้องการด้านสินเชื่อของสมาชิกอย่างแท้จริง เพื่อจะทำให้ไม่เกิดปัญหา หนี้ค้างชำระแต่อย่างใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553) “ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เฉลี่ยปี 2553” ค้นคืนวันที่ 1 มีนาคม 2555 จาก <http://203.154.183.18/ewt/statistic/main.php?filename=peer53>
- กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2544) โครงการสนับสนุนสินเชื่อในการจัดหาปุ๋ยเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปี 2544 กองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- _____ (2555) “เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร” ค้นคืนวันที่ 1 มีนาคม 2555 จาก <http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/ofund2.htm>
- กัลยาพร กัลยาบุตร (2535) ปัจจัยที่มีผลต่อการให้สินเชื่อเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2533 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จันทร์ศรี สมวิลาส (2536) ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2536) (ค) รายงานกิจการ งบดุล งบกำไรขาดทุน รอบปีบัญชี 1 เมษายน 2538 – 31 มีนาคม 2539 กรุงเทพมหานคร
- ปัญญา หิรัญศรี (2551) “การบริหารลูกหนี้และสินค้างเหลือ” ในประมวลสาระชุดวิชา การบัญชีและการเงินสหกรณ์เพื่อการบริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 10 หน้า 10-35 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- _____ (2554) ประมวลความรู้แนวความคิดการพัฒนากิจการสหกรณ์ กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ประกิต ประทีปะเสน (2542) การบริหารสินเชื่อ หน้า 743-753 กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนโรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- เขวภา แสนกาวิน (2526) สหกรณ์การเกษตรนาแก: แหล่งเงินกู้ของชาวบ้านหมากเพ็อง ตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม สารนิพนธ์ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฎ์ (2534) เทคนิคการบริหารเครดิตอย่างมีประสิทธิภาพ หน้า 126 – 145 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ธรรมนิติ

- ศิริพร อรุณธรรม (2529) การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรโดยสะแกก่อดำ กัด จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุณี ศักกรนนท์ (2542) การบริหารสินเชื่อ หน้า 7-26 กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนโรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- สุชาดา สตาวรวงศ์ (2551) “การบริหารหนี้สินและทุนของสหกรณ์” ในประมวลสารเศรษฐศึกษา การบัญชีและการเงินสหกรณ์เพื่อการบริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, หน่วยที่ 12 หน้า 12-7 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- สุมาลี จิระมิตร (2542) การบริหารสินเชื่อ หน้า 111 - 112 กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนโรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี (2553) เอกสารรายงานลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักพัฒนาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์ “เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร” คั่นคืนวันที่ 21 เมษายน 2555 จาก <http://webhost.cpd.go.th/cmsdocpd/ofund2.html>
- สถาพร ดวงวิไล (2524) การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อรรวรรณ รุ่งโรจน์รักษ์ (2523) วิเคราะห์ปัญหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อรรณพ รุ่งวิทยากร (2540) การพัฒนารูปแบบการชำระหนี้ของเกษตรกร วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก

งบบุค ของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

คู่ฉบับ

สหกรณ์การเกษตรมหาชนอำเภอหนองหาน จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547 และ 2546

		ปี 2547	ปี 2546
	หมายเหตุ	บาท	บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	15,578.41	15,532.12
ลูกหนี้ระยะสั้น – สุทธิ	3	161,082.00	169,560.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ – สุทธิ	4	1,800.00	1,800.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		178,460.41	186,892.12
รวมสินทรัพย์		178,460.41	186,892.12
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืม	5	100,000.00	100,000.00
เจ้าหนี้การค้า		49,600.00	49,600.00
เงินรับฝากออมทรัพย์		500.00	500.00
ดอกเบี้ยค้างจ่ายเงินกู้		8,178.08	0.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	6	2,379.56	2.21
รวมหนี้สินหมุนเวียน		160,657.64	150,102.21
รวมหนี้สิน		160,657.64	150,102.21

หมายเหตุ	ปี 2547	ปี 2546
	บาท	บาท
ทุนของสหกรณ์		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)	50,200.00	50,200.00
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		
ขาดทุนสะสม		
ยอดยกมา	(13,410.09)	(69,421.87)
บวก ขาดทุนสุทธิ	(18,987.14)	0.00
หัก โอนกำไรสุทธิมาชดเชย	0.00	56,011.78
	<hr/>	<hr/>
	(32,397.23)	(13,410.09)
กำไรสุทธิประจำปี		
กำไรสุทธิ	0.00	56,011.78
หัก โอนไปชดเชยขาดทุนสะสม	0.00	(56,011.78)
	<hr/>	<hr/>
	0.00	0.00
รวมทุนของสหกรณ์	<hr/>	<hr/>
	17,802.77	36,789.91
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	<hr/>	<hr/>
	178,460.41	186,892.12

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ธัชชัย สายบัว

(นายธัชชัย สายบัว)

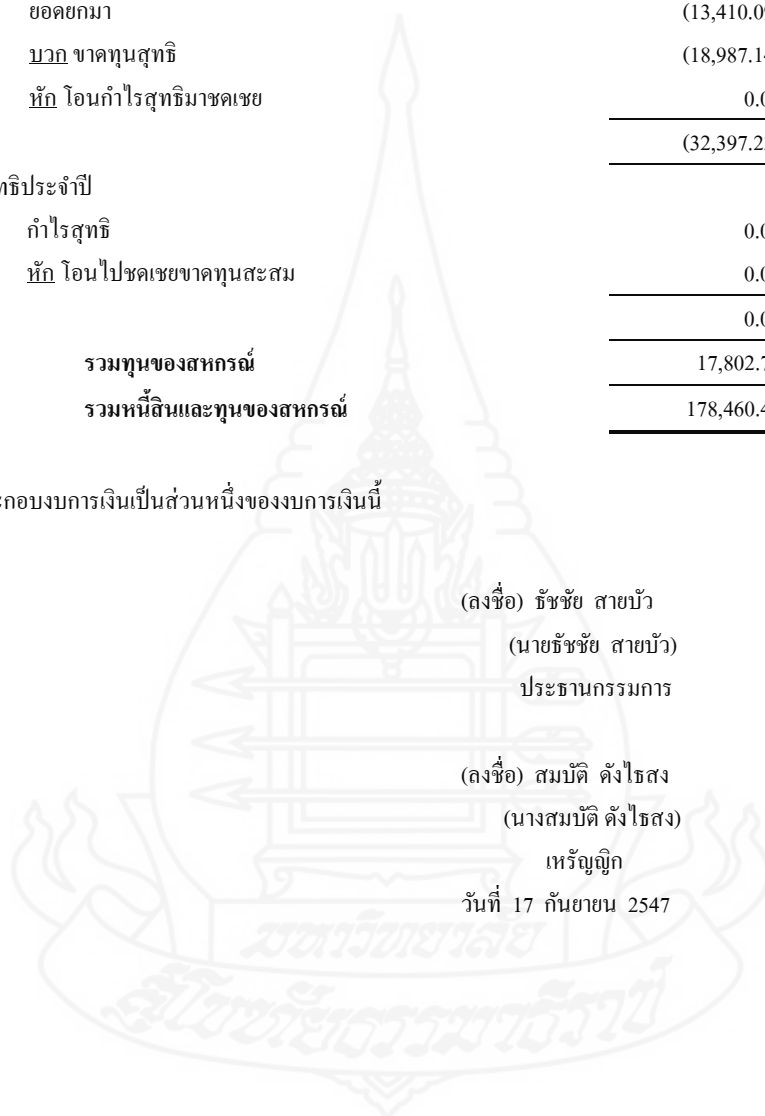
ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) สมบัติ คังไธสง

(นางสมบัติ คังไธสง)

เจริญญิก

วันที่ 17 กันยายน 2547

สำเนา
 สหกรณ์การเกษตรหนองแสง จำกัด
 งบดุล
 ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2552 และ 2551

		ปี 2552	ปี 2551
	หมายเหตุ	บาท	บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	10,181.12	245,120.53
เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง		10,000.00	40,000.00
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น – สุทธิ	3	6,108,042.00	6,963,703.00
ลูกหนี้ระยะสั้น – สุทธิ	4	262,942.25	390,500.35
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ – สุทธิ	5	1,655,642.14	1,314,515.43
สินค้าคงเหลือ	6	95,050.07	113,494.44
สินค้าขาดบัญชี		3,955.65	3,955.65
หัก ค่าเพื่อสินค้าขาดบัญชี		3,955.65	3,955.65
		0.00	0.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	7	374,495.60	263,010.92
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		8,516,353.18	9,330,344.67
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
เงินลงทุนระยะยาว	8	20,500.00	20,500.00
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ – สุทธิ	9	503,453.85	577,179.40
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	10	30,452.38	40,309.98
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		554,406.23	637,989.38
รวมสินทรัพย์		9,070,759.41	9,968,334.05
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืมระยะสั้น	11	2,876,931.65	3,642,554.20
เจ้าหนี้การค้า		2,658,195.44	2,688,195.44
ส่วนของหนี้สินไม่หมุนเวียนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี		962,900.26	962,900.26
เงินรับฝาก	12	1,503,772.87	1,663,739.84
คำบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย		3,368.33	3,368.33
ดอกเบี้ยค่าปรับปůjย ออกค.ค้างจ่าย		762,523.60	682,084.36
ดอกเบี้ยค่าปรับปůjยชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดอุดรธานี จำกัด ค้างจ่าย		698,403.52	606,130.89
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	13	492,549.34	368,116.09
รวมหนี้สินหมุนเวียน		9,958,645.01	10,617,089.41

		ปี 2552	ปี 2551
	หมายเหตุ	บาท	บาท
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
หนี้สินไม่หมุนเวียนอื่น	15	444,874.60	418,904.60
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		444,874.60	418,904.60
รวมหนี้สิน		10,403,519.61	11,035,944.01
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)		1,473,910.00	1,483,970.00
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		53,390.65	53,390.65
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบอื่น ๆ	16		
ขาดทุนสะสม			
ขอลดกมา		(2,605,020.61)	(1,811,362.06)
บวก ขาดทุนสุทธิ		(255,040.24)	(793,758.55)
		(2,860,060.85)	(2,605,020.61)
รวมทุนของสหกรณ์		(1,332,760.20)	(1,067,659.96)
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		9,070,759.41	9,968,334.05

หมายเหตุประกอบงบการเงินนี้เป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ประสงค์ วรรศรี
(นายประสงค์ วรรศรี)
ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) สุนันทา สุริยะ
(นางสุนันทา สุริยะ)
เลขานุการ

วันที่ 30 พฤศจิกายน 2552

อำนาจถูกต้อง
มยุรีย์ อางปาศา
(นางสาวมยุรีย์ อางปาศา)
ผู้สอบบัญชี

สำเนา
 สหกรณ์ผู้ใช้น้ำอ่างเก็บน้ำห้วยสามพาดอุดรธานี จำกัด
 งบดุล
 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2553 และ 2552

หมายเหตุ	ปี 2553 บาท	ปี 2552 บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2 60,756.72	9,567.27
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น – สุทธิ	3 784,745.00	1,204,404.00
ลูกหนี้ตามคำพิพากษา	43,738.00	43,738.00
<u>หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ</u>	43,738.00	43,738.00
	0.00	0.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ	1,110,805.00	955,310.00
<u>หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ</u>	1,110,805.00	955,310.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับสุทธิ	0.00	0.00
สินค้าขาดบัญชี	1,305.00	1,305.00
<u>หัก ค่าเผื่อสินค้าขาดบัญชี</u>	1,305.00	1,305.00
	0.00	0.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	4 21.00	897.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	845,522.72	1,214,868.27
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		
เงินลงทุนระยะยาว	5 1,000.00	1,000.00
เครื่องใช้สำนักงาน – สุทธิ	25.00	190.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	1,025.00	1,190.00
รวมสินทรัพย์	846,547.72	1,216,058.27
หนี้สินและทุนของสหกรณ์		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ระยะสั้น – กรมส่งเสริมสหกรณ์	6 708,105.48	708,105.48
เจ้าหนี้การค้า – ชุมชนฯอุดรธานี	622,530.00	622,530.00
เงินรับฝากออมทรัพย์	60,462.66	58,701.63
ค่าบำรุงสนับสนุนสมาคมแห่งประเทศไทยค้ำจ่าย	9,744.78	9,744.78
ดอกเบี้ยค่าปรับเจ้าหนี้การค้า – ชุมชนฯอุดรธานีค้ำจ่าย	349,696.75	440,076.25
ดอกเบี้ยเงินกู้ – กรมส่งเสริมสหกรณ์ค้ำจ่าย	150,409.92	189,193.31

		ปี 2553	ปี 2552
	หมายเหตุ	บาท	บาท
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	7	96,057.54	173,406.56
รวมหนี้สินหมุนเวียน		1,997,007.13	2,329,243.68
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
กองทุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพของสมาชิก	8	57,000.00	0.00
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		57,000.00	2,201,758.01
รวมหนี้สิน		2,054,007.13	2,201,758.01
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)			
หุ้นชำระเต็มมูลค่าแล้ว		459,600.00	459,600.00
หุ้นที่ชำระไม่ครบมูลค่า		12.00	12.00
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	9	62,222.28	62,222.28
ทุนสำรอง			
ทุนสำรอง		206,511.91	0.00
หัก โอนไปชดเชยขาดทุนสะสม		206,511.91	0.00
		0.00	0.00
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา		(1,507,534.02)	(1,324,523.83)
บวก ขาดทุนสุทธิ		(428,271.58)	(183,010.19)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย		206,511.91	0.00
		(1,729,293.69)	(1,507,534.02)
รวมทุนของสหกรณ์		(1,207,459.41)	(985,699.74)
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		846,547.72	1,216,058.27

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ประสงค์ วงศ์คำพระ

(นายประสงค์ วงศ์คำพระ)

ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) เตียง พงษ์ประเทศ

(นายเตียง พงษ์ประเทศ)

เลขานุการ

วันที่ 21 มิถุนายน 2553

สำเนาถูกต้อง

อรอุทัย จันทรเทศ

(นางสาวอรอุทัย จันทรเทศ)

นักวิชาการตรวจสอบบัญชี

สำเนา
 สหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรไทยอุดรธานี จำกัด
 งบดุล
 ณ วันที่ 30 เมษายน 2554

หน่วย : บาท

สินทรัพย์		บาท	หนี้สินและทุนของสหกรณ์	
เงินสด		1,090.00	หนี้สินหมุนเวียน	
ลูกหนี้	-เงินให้กู้ยืมระยะสั้น		เจ้าหนี้เงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์-กองทุน	450,000.00
	515,000.00		สงเคราะห์	
	-การค้า	3,200.00	เงินรับฝากออมทรัพย์	14,440.54
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	518,200.00	0.00	หนี้สินหมุนเวียนอื่น	
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	310,376.44		ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารรอจ่ายคืน	253.33
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	310,376.44	0.00	ดอกเบี้ยเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย	237,094.52
ค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ	92,700.00		ค่าปรับเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย	80,482.20
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	92,700.00	0.00	รวมหนี้สิน	782,270.59
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			ทุนของสหกรณ์	
เครื่องใช้สำนักงาน	2,300.00		ทุนเรือนหุ้น(มูลค่าหุ้นละ 10.00บาท)	183,220.00
อุปกรณ์โรงงาน	14,000.00		ขาดทุนสะสม	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	16,297.00	3.00	ยอดยกมา	(909,977.09)
			บวก ขาดทุนสุทธิ	(964,397.59)
			(54,420.50)	
			รวมทุนของสหกรณ์	(781,177.59)
รวมสินทรัพย์		1,093.00	รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	1,093.00

(ลงชื่อ) สมาน เขมวีรวงศ์
 (นายสมาน เขมวีรวงศ์)
 ประธานกรรมการ
 วันที่ 30 พฤษภาคม 2554

สำเนาถูกต้อง
 นิสาลักษณ์ สุภาพ
 (นางสาวนิสาลักษณ์ สุภาพ)
 นักวิชาการตรวจสอบบัญชี

สำเนา
 สหกรณ์การเกษตรมหาชน (สาขา) โคนาคลอง จำกัด
 งบดุล
 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554 และ 2553

		ปี 2554	ปี 2553
	หมายเหตุ	บาท	บาท
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	19,774.24	9,411.93
เงินให้กู้ยืมระยะสั้น - สุทธิ	3	348,794.62	355,830.03
ลูกหนี้ระยะสั้นการค้า		61,620.00	61,620.00
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		61,620.00	61,620.00
		0.00	0.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ		179,505.93	163,956.83
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		179,505.93	108,836.51
		0.00	55,120.32
ค่ารับเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ		47,321.46	51,996.56
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		47,321.46	34,504.56
		0.00	17,492.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		368,568.86	437,854.28
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
เครื่องใช้สำนักงาน-สุทธิ	4	2.00	2.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		2.00	2.00
รวมสินทรัพย์		368,570.86	437,856.28
หนี้สินและทุนของสหกรณ์			
หนี้สินหมุนเวียน			
เงินกู้ยืมระยะสั้น	5	280,990.98	306,490.98
ดอกเบี้ยเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย		81,442.07	69,936.71
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	6	16,917.27	19,338.84
รวมหนี้สินหมุนเวียน		379,350.32	395,766.53
รวมหนี้สิน		379,350.32	395,766.53

	หมายเหตุ	ปี 2554 บาท	ปี 2553 บาท
ทุนของสหกรณ์			
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าละ 10.00 บาท)			
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว		126,300.00	126,300.00
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	7	6,000.00	6,000.00
ทุนสำรอง			
ทุนสำรอง		13,407.18	0.00
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน		(13,407.18)	0.00
		<u>0.00</u>	<u>0.00</u>
ขาดทุนสะสม			
ยอดยกมา		(90,210.25)	(21,658.81)
บวก ขาดทุนสุทธิประจำปี		(66,276.39)	(68,551.44)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย		13,407.18	0.00
		<u>(143,079.46)</u>	<u>(90,210.25)</u>
รวมทุนของสหกรณ์		<u>(10,779.46)</u>	<u>42,089.75</u>
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		<u>368,570.86</u>	<u>437,856.28</u>
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้			

สำเนาถูกต้อง
วลัยพร ปัญญากุล
(นางสาววลัยพร ปัญญากุล)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ

(ลงชื่อ) มนูญ สุภสร
(นายมนูญ สุภสร)
ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) นาดยา ช้างรักษา
(นางนาดยา ช้างรักษา)
รองประธานกรรมการ
วันที่ 22 มิถุนายน 2554

สำเนา
สหกรณ์การเกษตรประจักษ์ศิลปาคม จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2554

หน่วย : บาท

		บาท			บาท
	<u>สินทรัพย์</u>			<u>หนี้สินและทุนของสหกรณ์</u>	
เงินฝากธนาคาร		49,597.55		หนี้สิน	
เงินสดขาดบัญชี	37,275.50			เจ้าหนี้เงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์	193,950.13
หัก ค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	37,275.50	0.00		หนี้สินอื่น	
ลูกหนี้ - เงินให้กู้ยืมระยะสั้น	80,239.00			-ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยค้างจ่าย	1,759.15
- การค้า	220,310.00			-ดอกเบี้ยค้างจ่ายกรมส่งเสริมสหกรณ์	1,540.97
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	220,310.00	80,239.00		-ค่าปรับค้างจ่ายกรมส่งเสริมสหกรณ์	4,622.92
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	14,606.00			-เงินอุดหนุนเพื่อการฟื้นฟูอาชีพของสมาชิก	30,000.00
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	730.30	13,875.70		รวมหนี้สิน	231,873.17
เงินลงทุนระยะยาว		2,000.00			
เครื่องใช้สำนักงาน	6,400.00			ทุนของสหกรณ์	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	6,396.00	4.00		ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)	
สินทรัพย์อื่น				หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	64,160.00
- ค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ	3,168.00			ทุนสะสม ฯ	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	158.40	3,009.60		- ทุนศึกษาอบรม	9,605.00
- ดอกเบี้ยขาดจากกรมส่งเสริมฯ ค้างรับ		228.00		- ทุนสะสมเพื่อบริจาคส่วนรวม	11,400.00
				- ทุนสะสมเพื่อพัฒนากิจการสหกรณ์	21,100.00
				- ทุนสาธารณประโยชน์	3,518.00
				ทุนสำรอง	25,237.03
				หัก โอนไปขาดเขตขาดทุน	(25,237.03)
					0.00
				ขาดทุนสุทธิ	(217,939.35)
				หัก โอนทุนสำรองมาขาดเขต	25,237.03
					(192,702.32)
				รวมทุนของสหกรณ์	(82,919.32)
รวมสินทรัพย์		148,953.85		รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	148,953.85

(ลงชื่อ) เย็น สีชี
(นายเย็น สีชี)

ประธานกรรมการ
วันที่ 11 สิงหาคม 2554

สำเนาถูกต้อง

ธนวรรณ ยุบลชิต
(นางสาวธนวรรณ ยุบลชิต)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี

(ลงชื่อ) วิลอย พละกุล
(นางวิลอย พละกุล)

เลขานุการ
วันที่ 11 สิงหาคม 2554

สำเนา
กลุ่มเกษตรกรทำไร่น้ำโสม
งบบุล
ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554

หน่วย : บาท

สินทรัพย์		บาท	หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์หมุนเวียน			หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร	
ลูกหนี้	-เงินให้กู้ยืม	90,000.00	หนี้สินหมุนเวียน	
	-เงินสดขาดบัญชี	138,108.05	เจ้าหนี้เงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์	199,767.13
	-เงินกู้ปฏิเสธรณี	70,000.00	เงินรอจ่ายคืน	1,305.00
หัก ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ		208,108.05	ดอกเบี้ยเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย	72,553.71
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ		55,900.00	ดอกเบี้ยเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย	23,840.69
หัก ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ		55,900.00	รวมหนี้สินหมุนเวียน	297,466.53
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		90,000.00	รวมหนี้สิน	297,466.53
			ทุนของสหกรณ์	
			ทุนเรือนหุ้น(มูลค่าหุ้นละ 50.00บาท)	56,600.00
			หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	
			กำไรสุทธิรอการจัดสรร	71,445.75
			2	
			ขาดทุนสุทธิ	(301,540.23)
			ขาดทุนสุทธิประจำปี	(33,972.05)
			รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร	(207,466.53)
รวมสินทรัพย์		90,000.00	รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร	90,000.00

(ลงชื่อ) ชิงชัย ใจหาญ
(นายชิงชัย ใจหาญ)

ประธานกรรมการ
วันที่ 26 พฤษภาคม 2554

(ลงชื่อ) ทวีศักดิ์ อาจหาญ
(นายทวีศักดิ์ อาจหาญ)

เลขานุการ
วันที่ 26 พฤษภาคม 2554

อำนาจค้อง
วัลย์พร ปัญญากุล
(นางสาววัลย์พร ปัญญากุล)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ

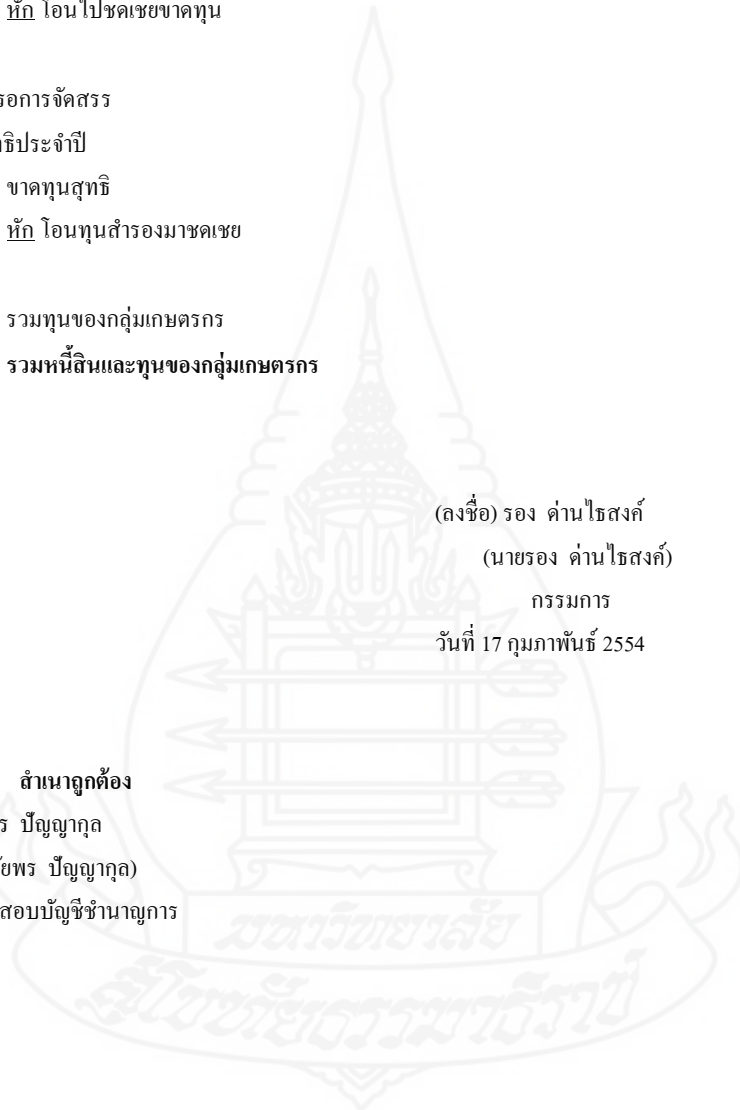
สำเนา
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์สามัคคี
งบบุคลากร
ณ วันที่ 31 มกราคม 2554

<u>สินทรัพย์</u>	<u>หมายเหตุ</u>	<u>บาท</u>
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินฝากธนาคาร		3,209.84
ลูกหนี้ระยะสั้น - เงินกู้	226,908.00	
- การค้า	5,920.00	232,828.00
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ		5,920.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ		60,663.49
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ		30,331.75
ค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ		14,716.84
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ		7,358.42
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		267,808.00
รวมสินทรัพย์		267,808.00
<u>หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร</u>		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์		156,471.18
เงินรับฝากออมทรัพย์		9,285.35
เงินรับชำระหนี้รอหักบัญชี		25,348.80
ดอกเบี้ยกรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย		2,563.56
ค่าปรับเงินกู้กรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย		13,799.47
รวมหนี้สินหมุนเวียน		207,468.36
เงินอุดหนุนกองทุนหมุนเวียนปฎิชีวาภาพ		30,000.00
รวมหนี้สิน		237,468.36

	<u>หมายเหตุ</u>	<u>บาท</u>
ทุนของกลุ่มเกษตรกร		
ทุนเรียนหุ้่น (มูลค่าหุ้่นละ 50.00 บาท)		21,500.00
ทุนสำรอง		
ทุนสำรอง		24,111.62
หุ้ก โอนไปชดเชยขาดทุน		(24,111.62)
		-
กำไรสุทธิหรือการจัดสรร		9,966.32
ขาดทุนสุทธิประจำปี		
ขาดทุนสุทธิ		(25,238.30)
หุ้ก โอนทุนสำรองมาชดเชย		24,111.62
		(1,126.68)
รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร		30,339.64
รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		267,808.00

(ลงชื่อ) รอง คำนไชสงค้
 (นายรอง คำนไชสงค้)
 กรรมการ
 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554

ตำนาถุกต้อง
 วลัยพร ปญญากุล
 (นางสาววลัยพร ปญญากุล)
 นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ

สำเนา
กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านฝื่อ
งบลุด
ณ วันที่ 31 มกราคม 2552

สินทรัพย์	หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด		1,443.00
เงินฝากธนาคาร		1,010.41
เงินฝากสหกรณ์การเกษตรบ้านฝื่อ จำกัด		547.16
ลูกหนี้ระยะสั้น – การค้า		402,488.00
สินค้าคงเหลือ		1,740.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		407,228.57
รวมสินทรัพย์		407,228.57
หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้เงินกู้กรมส่งเสริมฯ		300,000.00
เจ้าหนี้เงินยืมโดยตรง		35,000.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		4,034.23
รวมหนี้สินหมุนเวียน		339,034.23
เงินอุดหนุนทุนหมุนเวียนจัดหาปุ๋ยอินทรีย์		50,000.00
รวมหนี้สิน		389,034.23

	<u>หมายเหตุ</u>	<u>บาท</u>
ทุนของกลุ่มเกษตรกร		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 50.00 บาท)		8,000.00
ทุนสำรอง		5,174.16
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	3	2,405.00
กำไรสุทธิประจำปี		2,615.18
รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร		18,194.34
รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		407,228.57

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) เสาวลักษณ์ สุวรรณแสง
(นางเสาวลักษณ์ สุวรรณแสง)
ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) วิระวรรณ สุวรรณแสง
(นางวิระวรรณ สุวรรณแสง)
กรรมการ

วันที่ 14 พฤษภาคม 2552

สำเนาถูกต้อง
ธนวรรณ ยুবลชิต
(นางสาวธนวรรณ ยুবลชิต)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี

สำเนา
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำเคปสุสัตว์
งบลุด

ณ วันที่ 31 มกราคม 2554

<u>สินทรัพย์</u>	<u>หมายเหตุ</u>	<u>บาท</u>
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด		37,547.00
เงินสดขาดบัญชี	9,349.90	
หัก ค่าเผื่อเงินสดขาดบัญชี	9,349.90	0.00
เงินฝากธนาคาร		657.97
ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น		184,980.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	10,747.00	
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	1,612.05	9,134.95
ค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ	3,199.00	
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	479.85	2,719.15
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		235,039.07
รวมสินทรัพย์		235,039.07

	หมายเหตุ	บาท
หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์	2	117,934.70
หนี้สินหมุนเวียน	3	7,503.77
รวมหนี้สินหมุนเวียน		125,438.47
รวมหนี้สิน		125,438.47
ทุนของกลุ่มเกษตรกร		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 50.00 บาท)		58,550.00
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	4	6,725.00
ทุนสำรอง		
ทุนสำรอง		44,781.70
หัก โอนชดเชยขาดทุน		(456.10)
		44,325.60
ขาดทุนสุทธิประจำปี		
ขาดทุนสุทธิ		(456.10)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชย		456.10
		0.00
รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร		109,600.60
รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		235,039.07

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) มนิตย์ ลายคำ

(นางมนิตย์ ลายคำ)

เลขานุการ

(ลงชื่อ) มานิต สุวรรณแสง

(นายมานิต สุวรรณแสง)

เหรียญก

วันที่ 28 มีนาคม 2554

สำเนาถูกต้อง

วลัยพร ปัญญากุล

(นางสาววลัยพร ปัญญากุล)

นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ

สำเนา
 กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์หนองแขวงพัฒนา
 งบดุล
 ณ วันที่ 31 มกราคม 2554

<u>สินทรัพย์</u>	<u>หมายเหตุ</u>	<u>บาท</u>
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด		317,890.00
เงินฝากธนาคาร		3,090.97
ลูกหนี้ระยะสั้น – การค้า	109,000.00	
- เงินกู้ปฏิเสธหนี้	1,000.00	
	110,000.00	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้เงินกู้ปฏิเสธหนี้	1,000.00	109,000.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	10,363.71	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	616.74	9,746.97
ค่าปรับเงินให้กู้ค้างรับ		480.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		440,207.94
รวมสินทรัพย์		440,207.94
หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์	2	332,364.45
ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย		5,085.24
ค่าปรับเงินกู้ยืมกรมส่งเสริมสหกรณ์ค้างจ่าย		6,674.91
รวมหนี้สินหมุนเวียน		344,124.60
เงินอุดหนุนทุนหมุนเวียนปฎิ		30,000.00
รวมหนี้สิน		374,124.60

	หมายเหตุ	บาท
ทุนของกลุ่มเกษตรกร		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 50.00 บาท)		50,650.00
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบอื่น ๆ	3	2,776.00
ทุนสำรอง		
ทุนสำรอง		6,037.26
หัก โอนไปชดเชยขาดทุน		(6,037.26)
		0.00
กำไรสุทธิรอการจัดสรร		15,356.16
ขาดทุนสุทธิประจำปี		
ขาดทุนสุทธิ		(8,736.08)
หัก โอนทุนสำรองมาชดเชยขาดทุน		6,037.26
		(2,698.82)
รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร		66,083.34
รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		440,207.94

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ปรีชา บุญคาน

(นายปรีชา บุญคาน)

ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) ทองสา นานเหล่านาด

(นายทองสา นานเหล่านาด)

เลขานุการ

วันที่ 28 มีนาคม 2554

สำเนาถูกต้อง

วลัยพร ปัญญากุล

(นางสาววลัยพร ปัญญากุล)

นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ

สำเนา
กลุ่มเกษตรกรทำนาจอมศรี
งบลุด
ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554

หน่วย : บาท

สินทรัพย์		บาท	หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร	
เงินสด		41,364.84	หนี้สิน	63,600.92
เงินฝากธนาคาร		937.45	เจ้าหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร	
เงินฝากสหกรณ์การเกษตรอำเภอเพ็ญ จำกัด		14,047.80	หนี้สินอื่น	
ลูกหนี้	-เงินให้กู้ยืมระยะสั้น	69,862.00	- เงินอุดหนุน - ทุนหมุนเวียนปฎิ	50,000.00
	-การค้า	48,100.00	- ดอกเบี้ยค้างจ่าย - เงินกองทุนสงเคราะห์	54.02
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ		7,215.00	- ค่าปรับค้างจ่าย - เงินกองทุนสงเคราะห์	162.05
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมรับ		2,255.00	- เงินรอจ่ายคืน	100.00
สินค้างเหลือ		11,000.00	รวมหนี้สิน	113,916.99
สินทรัพย์อื่น			ทุนของกลุ่มเกษตรกร	
-ค่าปรับเงินให้กู้ยืมรับ	1,055.00		ทุนเรือนหุ้น(มูลค่าหุ้นละ 50.00บาท)	
-เงินรอเรียกคืน	400.00	1,455.00	หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	7,550.00
			ทุนสะสมฯ	
			-ทุนศึกษาอบรม	2,200.00
			-ทุนสาธารณประโยชน์	2,200.00
			-ทุนเพื่อจัดให้มีสำนักงาน	1,600.00
			ทุนสำรอง	
			ทุนสำรอง	97,746.75
			หัก โอนไปชดเชยขาดทุน	(43,406.65)
				54,340.10
			ขาดทุนสุทธิประจำปี	
			ขาดทุนสุทธิ	(43,406.65)
			หัก โอนทุนสำรองมา	43,406.65
			ชดเชย	0.00
				0.00
รวมสินทรัพย์		181,807.09	รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร	67,890.10
			รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร	181,807.09

(ลงชื่อ) นายคำसान ฐวัสมณี
(นายคำसान ฐวัสมณี)
ประธานกรรมการ
วันที่ 25 พฤษภาคม 2554

(ลงชื่อ) จำรัส โกสุม
(นายจำรัส โกสุม)
เลขานุการ
วันที่ 25 พฤษภาคม 2554

สำเนาถูกต้อง
เพชรรัตน์ เครือศิริกุล
(นางสาวเพชรรัตน์ เครือศิริกุล)
ผู้สอบบัญชี

สำเนา
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำพุ
งบคุณ
ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554

	หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด		4,547.00
เงินฝากธนาคาร		3,637.66
ลูกหนี้ระยะสั้น	- การค้า	438,600.00
	หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	75,960.00
สินค้างเหลือ	2	14,400.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		385,224.66
รวมสินทรัพย์		385,224.66
หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ยืม	3	422,043.61
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	4	11,004.10
รวมหนี้สินหมุนเวียน		433,047.71
หนี้สินอื่น		
เงินอุดหนุนเพื่อจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	5	30,000.00
รวมหนี้สินอื่น		30,000.00
รวมหนี้สิน		463,047.71

	<u>หมายเหตุ</u>	บาท
ทุนของกลุ่มเกษตรกร		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ50.00บาท)		3,400.00
ขาดทุนสะสม		
ยอดยกมา	(1,392.44)	
บวก ขาดทุนสุทธิ	<u>(79,830.61)</u>	<u>(81,223.05)</u>
รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร		<u>(77,823.05)</u>
รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		<u><u>385,224.66</u></u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) ประยูร บุตรแก้ว
(นายประยูร บุตรแก้ว)
ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) บุญส่ง ศรียางคุย
(นายบุญส่ง ศรียางคุย)
เลขานุการ
วันที่ 22 เมษายน 2554

สำเนาถูกต้อง
กำสฤษดิ์ บัวสมุย
(นายกำสฤษดิ์ บัวสมุย)
ผู้สอบบัญชี

สำเนา
กลุ่มเกษตรกรทำนาท่าลี่
งบดุล
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554

	หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด		55,597.00
เงินฝากธนาคาร		807.03
ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้น	348,354.00	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	2,500.00	345,854.00
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	32,601.00	
หัก ค่าเผื่อฯ ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ	5,420.00	27,181.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	2	10,767.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		440,206.03
รวมสินทรัพย์		440,206.03
หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		
หนี้สินหมุนเวียน		
เจ้าหนี้กรมส่งเสริมฯ (โครงการจัดหาปัจจัยการผลิต)		289,396.42
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		9,609.55
รวมหนี้สินหมุนเวียน	3	299,005.97
หนี้สินอื่น		
เงินอุดหนุน (เงินฟื้นฟู)	30,000.00	
เงินอุดหนุน (โครงการปุ๋ยอินทรีย์)	50,000.00	80,000.00
รวมหนี้สิน		379,005.97

	หมายเหตุ	บาท
ทุนของกลุ่มเกษตรกร		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 50.00 บาท)		31,050.00
ทุนสำรอง		23,600.32
ทุนสะสมตามข้อบังคับระเบียบและอื่น ๆ	4	1,247.00
กำไรสุทธิประจำปี		5,302.74
รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร		61,200.06
รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		440,206.03
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้		

(ลงชื่อ) ทองใบ สีเต็ด
(นายทองใบ สีเต็ด)
ประธานกรรมการ

(ลงชื่อ) นรินทร์ แสนลือ
(นายนรินทร์ แสนลือ)
เลขานุการ
วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2555

สำเนาถูกต้อง
เพ็ญธิดา งามหนัก
(นางสาวเพ็ญธิดา งามหนัก)
นักวิชาการตรวจสอบบัญชี

สำเนา
กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านดาด
งบคุณ
ณ วันที่ 31 มีนาคม 2554

	หมายเหตุ	บาท
สินทรัพย์		
สินทรัพย์หมุนเวียน		
เงินสด		194,975.73
เงินฝากธนาคาร		2,220.04
ลูกหนี้ระยะสั้น		
- การค้า	43,580.00	
- เพื่ออาชีพ	45,000.00	88,580.00
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ – ลูกหนี้การค้า		4,896.00
สินค้าคงเหลือ		17,800.00
เงินรอเรียกคืน		4,545.00
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		303,244.77
เครื่องใช้สำนักงาน	15,600.00	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	6,950.26	8,649.74
รวมสินทรัพย์		311,874.51
หนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		
หนี้สินหมุนเวียน		
เงินกู้ยืม	2	156,355.94
หนี้สินหมุนเวียน	3	171.35
รวมหนี้สินหมุนเวียน		156,527.29
หนี้สินอื่น		
เงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนจัดหาปุ๋ย		50,000.00
เงินอุดหนุนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง		50,000.00
รวมหนี้สินอื่น		100,000.00
รวมหนี้สิน		256,527.29

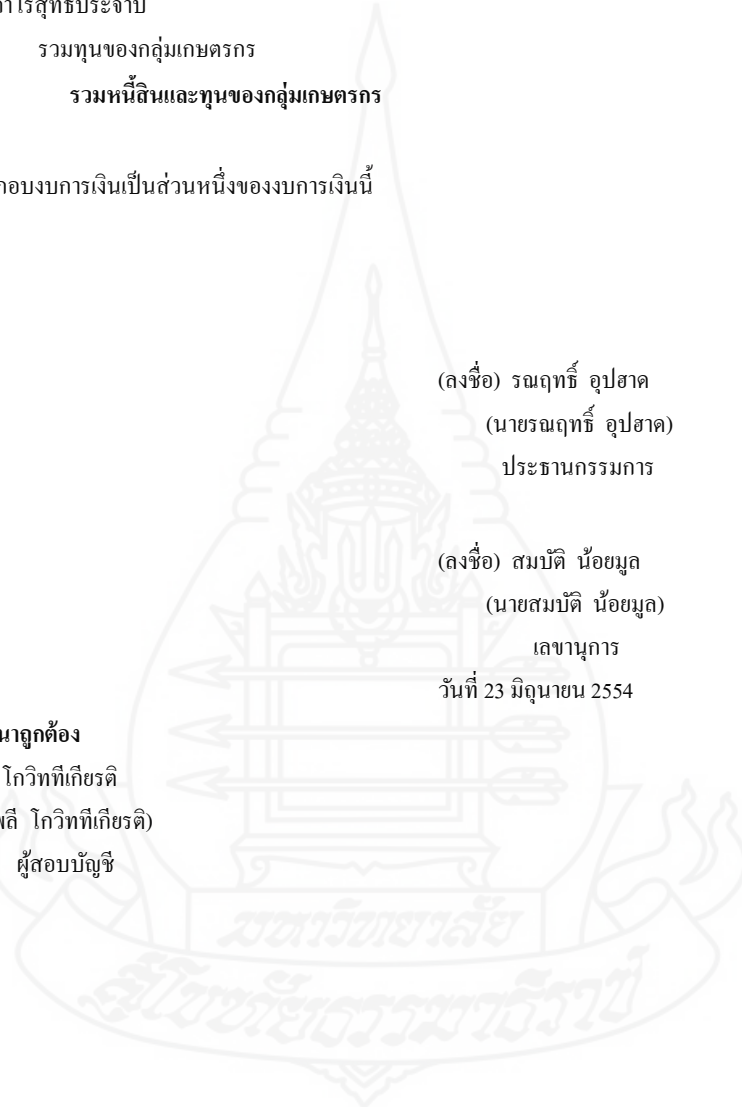
	หมายเหตุ	บาท
ทุนของกลุ่มเกษตรกร		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ50.00บาท)		34,000.00
ทุนสำรอง		15,705.96
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบอื่นๆ	4	4,495.58
กำไรสุทธิประจำปี		1,145.68
รวมทุนของกลุ่มเกษตรกร		55,347.22
รวมหนี้สินและทุนของกลุ่มเกษตรกร		311,874.51

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(ลงชื่อ) รณฤทธิ์ อุปฮาด
(นายรณฤทธิ์ อุปฮาด)
ประธานกรรมการ

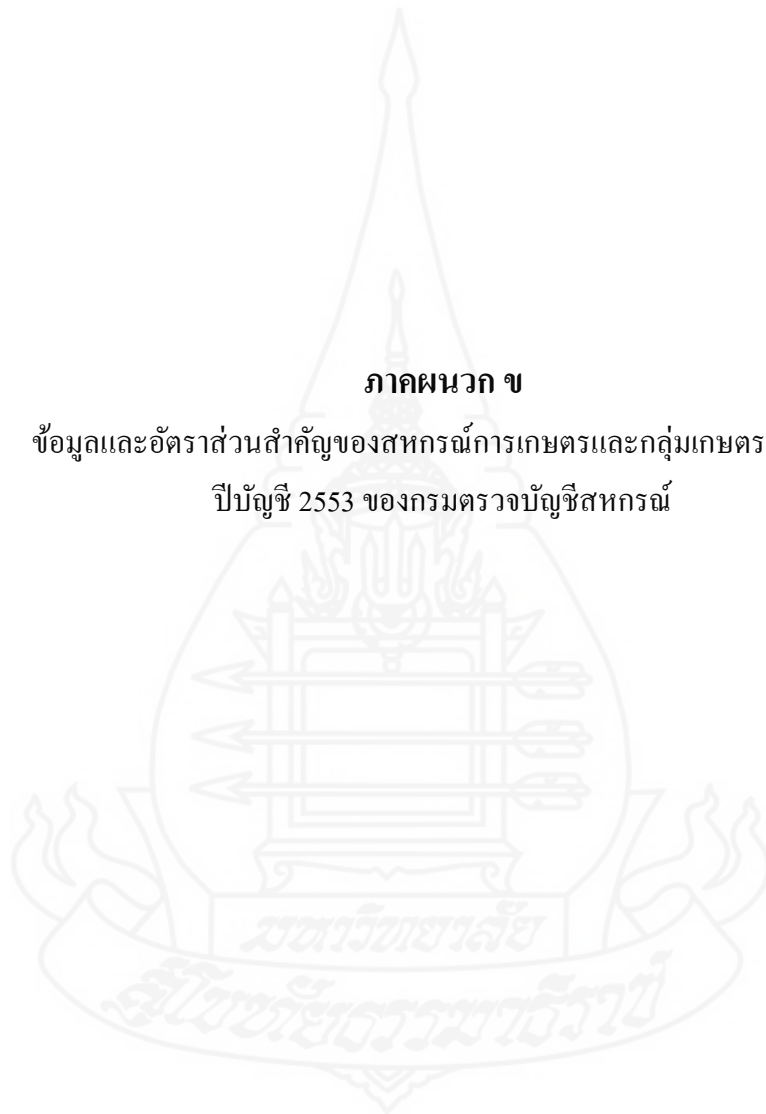
(ลงชื่อ) สมบัติ น้อยมูล
(นายสมบัติ น้อยมูล)
เลขานุการ
วันที่ 23 มิถุนายน 2554

สำเนาถูกต้อง
ฉิมพลี โกวิททีเกียรติ
(นางสาวฉิมพลี โกวิททีเกียรติ)
ผู้สอบบัญชี

ภาคผนวก ข

ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย
ปีบัญชี 2553 ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย ปีบัญชี 2553

รายการ	หน่วย	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่มาก	โดยรวม
	สหกรณ์	113	723	1,206	935	2,977
โครงสร้าง						
สินทรัพย์ต่อสหกรณ์	บาท	66,489.14	455,432.44	4,031,595.59	132,027,746.36	43,212,911.67
สมาชิกต่อสหกรณ์	คน	59	241	292	5,775	1,993
มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength)						
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.29	0.96	1.09	1.88	1.83
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า	0.24	0.16	0.14	0.07	0.07
1.3 อัตราการเติบโตของสหกรณ์	%	-3.35	3.96	12.07	10.87	10.90
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	%	26.06	-4.26	3.40	6.18	6.07
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	-2.45	4.82	16.80	8.87	9.26
มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)						
2.1 อัตราการค้างชำระของลูกหนี้	%	44.81	36.83	31.88	34.16	34.08
2.2 อัตราหนี้ของสินทรัพย์	รอบ	0.02	0.78	3.71	0.93	1.03
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	-1.95	2.42	7.83	3.03	3.21
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	%	2.04	-0.23	7.38	7.76	7.73
มิติที่ 3 ชีตความสามารถในการบริหาร (Management Ability)						
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	%	13.07	-10.70	10.81	9.98	10.01
มิติที่ 4 การทำกำไร (Earning Sufficiency)						
4.1 กำไร(ขาดทุน)ต่อสมาชิก	บาท	-21.85	45.71	1,051.95	669.97	673.51
4.2 เงินออมต่อสมาชิก	บาท	693.02	587.61	3,998.15	11,308.40	10,548.21
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท	175.06	970.63	5,838.99	14,225.62	13,323.34
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%	166.49	65.24	45.18	50.94	50.51
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	%	12.71	13.82	9.67	7.97	8.12
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	%	31.42	-6.23	2.23	9.53	8.78
4.7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ	%	22.06	50.12	80.94	15.71	19.76
4.8 อัตรากำไร(ขาดทุน)สุทธิ	%	-95.33	3.12	2.13	3.27	3.11
มิติที่ 5 สภาพคล่อง (Liquidity)						
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	4.89	2.48	1.96	1.16	1.19
5.2 อัตราหนี้ของสินค้า	ครั้ง	0.15	17.43	16.16	11.80	11.97
5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน	2,500.75	20.94	22.59	30.94	30.49
5.4 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	%	55.19	63.17	68.12	65.84	65.92

หมายเหตุ ตัวเลขที่ติดลบแสดงถึงความถดถอย , อัตราที่มาจากผลขาดทุน

NA (Not Available) หมายถึง คำนวณไม่ได้

0.00 หมายถึง มีค่าน้อยไม่สามารถแสดงด้วยทศนิยมสองตำแหน่ง

โครงสร้างผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเจดีย์ ปีบัญชี 2553

รายการ	หน่วย	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่มาก	โดยรวม
	สหกรณ์	113	723	1,206	935	
ฐานะการเงิน						
สินทรัพย์	%	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
สินทรัพย์หมุนเวียน	%	91.97	89.52	85.68	70.92	71.53
ลูกหนี้ระยะยาว	%	0.00	0.04	0.14	1.19	1.15
เงินลงทุนระยะยาว	%	2.57	0.50	0.46	0.58	0.58
ที่ดินอาคารอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	%	2.40	6.92	9.82	7.19	7.29
สินทรัพย์อื่น	%	3.05	3.02	3.90	20.11	19.45
หนี้สิน	%	22.63	48.89	52.11	65.27	64.72
หนี้สินหมุนเวียน	%	18.83	36.15	43.69	61.02	60.30
หนี้สินระยะยาว	%	0.20	0.62	3.21	1.03	1.11
หนี้สินอื่น	%	3.60	12.12	5.21	3.22	3.31
ทุนสหกรณ์	%	77.37	51.11	47.89	34.73	35.28
ทุนเรือนหุ้น	%	58.43	28.52	21.28	22.15	22.13
ทุนสำรอง	%	23.67	15.71	13.63	6.92	7.20
อื่นๆ	%	-4.73	6.88	12.98	5.67	5.95
รายได้	%	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ธุรกิจสินเชื่อ	%	58.20	5.50	1.08	5.63	5.01
ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	%	4.29	33.72	13.27	37.74	34.41
ธุรกิจรวบรวมผลผลิต	%	2.47	33.93	51.36	46.53	47.16
ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร	%	35.05	4.91	0.48	0.21	0.25
ธุรกิจแปรรูปผลผลิตการเกษตร	%	0.00	21.94	33.81	9.89	13.16
ต้นทุนขาย	%	48.03	90.28	94.79	91.39	91.85
ธุรกิจสินเชื่อ	%	1.81	0.72	0.16	1.29	1.13
ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	%	4.11	32.27	12.67	36.13	32.94
ธุรกิจรวบรวมผลผลิต	%	2.38	32.96	50.11	45.35	45.97
ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร	%	15.58	21.69	31.60	8.54	11.69
ธุรกิจแปรรูปผลผลิตการเกษตร	%	24.15	2.64	0.24	0.08	0.11
กำไร (ขาดทุน) ขึ้นต้น	%	51.97	9.72	5.21	8.61	8.15
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%	238.71	5.85	1.75	3.39	3.18
รายได้ (ค่าใช้จ่าย) อื่นๆ	%	91.41	-0.75	-1.33	-1.94	-1.86
กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำปี	%	-95.33	3.12	2.13	3.27	3.11

หมายเหตุ ตัวเลขที่ติดลบแสดงถึงความถดถอย , อัตราที่มาจากผลขาดทุน

NA (Not Available) หมายถึง ส่วนวนไม่ได้

0.00 หมายถึง มีค่าน้อยไม่สามารถแสดงด้วยทศนิยมสองตำแหน่ง

ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย ปีบัญชี 2553

รายการ	หน่วย	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่มาก	โดยรวม
	สหกรณ์	301	2,583	807	14	3,705
โครงสร้าง						
สินทรัพย์ต่อสหกรณ์	บาท	40,821.42	362,907.00	1,322,602.25	36,884,821.82	683,779.64
สมาชิกต่อสหกรณ์	คน	66	121	266	733	151
มิติที่ 1 ความแข็งแกร่งของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength)						
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.61	1.18	0.86	2.11	1.15
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า	0.25	0.25	0.24	0.15	0.22
1.3 อัตราการเติบโตของสหกรณ์	%	8.43	6.41	7.28	30.74	9.74
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	%	-26.23	10.75	18.60	39.34	19.78
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	1.35	7.26	9.90	7.57	8.56
มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)						
2.1 อัตราการค้างชำระของลูกหนี้	%	26.89	17.34	22.37	29.45	20.79
2.2 อัตราหนี้ของสินทรัพย์	รอบ	0.02	0.43	4.14	2.90	2.48
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	0.78	3.33	5.33	2.48	4.01
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	%	-7.93	8.72	12.22	36.45	14.89
มิติที่ 3 ชีตความสามารถในการบริหาร (Management Ability)						
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	%	-21.74	23.64	9.87	1.05	9.54
มิติที่ 4 การทำกำไร (Earning Sufficiency)						
4.1 กำไร(ขาดทุน)ต่อสมาชิก	บาท	5.03	96.50	256.36	1,082.15	172.86
4.2 เงินออมต่อสมาชิก	บาท	210.48	455.82	1,003.42	14,549.06	916.89
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท	181.60	1,273.12	1,734.82	20,692.03	1,769.13
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%	91.54	48.31	51.41	64.38	52.73
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	%	-1.47	3.54	-2.44	104.49	7.70
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	%	-3.41	-0.88	7.72	38.39	9.31
4.7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ	%	24.42	22.94	26.60	-52.48	5.42
4.8 อัตรากำไร(ขาดทุน)สุทธิ	%	32.35	7.79	1.32	0.86	1.64
มิติที่ 5 สภาพคล่อง (Liquidity)						
5.1 อัตราส่วนหมุนเวียน	เท่า	5.17	2.61	2.50	0.99	2.05
5.2 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง	1.15	21.45	28.89	19.60	25.52
5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน	316.49	17.01	12.63	18.62	14.30
5.4 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	%	73.11	82.66	77.63	70.55	79.21

หมายเหตุ ตัวเลขที่ติดลบแสดงถึงความถดถอย, อัตราที่มาจากผลขาดทุน

NA (Not Available) หมายถึง ค่าวนไม่ได้

0.00 หมายถึง มีค่าน้อยไม่สามารถแสดงด้วยทศนิยมสองตำแหน่ง

โครงสร้างผลการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย ปีบัญชี 2553

รายการ	หน่วย	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่ มาก	โดยรวม
	สหกรณ์	301	2,583	807	14	3,705
ฐานะการเงิน						
สินทรัพย์	%	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
สินทรัพย์หมุนเวียน	%	81.27	90.30	88.76	64.34	84.32
ลูกหนี้ระยะยาว	%	0.00	0.72	0.18	0.00	0.34
เงินลงทุนระยะยาว	%	0.20	0.14	0.10	5.48	1.21
ที่ดินอาคารอุปกรณ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตน	%	8.64	5.98	8.69	8.36	7.62
สินทรัพย์อื่น	%	9.89	2.86	2.27	21.82	6.51
หนี้สิน	%	37.82	54.18	46.09	67.80	53.47
หนี้สินหมุนเวียน	%	15.72	34.60	35.57	64.79	41.07
หนี้สินระยะยาว	%	0.36	1.24	1.02	0.28	0.95
หนี้สินอื่น	%	21.73	18.33	9.50	2.73	11.45
ทุนสหกรณ์	%	62.18	45.82	53.91	32.20	46.53
ทุนเรือนหุ้น	%	31.64	13.72	15.71	9.95	13.88
ทุนสำรอง	%	25.17	24.76	23.96	14.81	22.39
อื่นๆ	%	5.37	7.34	14.24	7.44	10.26
รายได้	%	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
ธุรกิจสินเชื่อ	%	52.63	8.63	0.85	1.38	1.49
ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	%	41.42	80.51	19.64	9.21	21.36
ธุรกิจรวบรวมผลผลิต	%	0.00	5.86	72.84	70.92	67.98
ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมเกษตรกร	%	2.07	0.85	0.40	0.27	0.40
ธุรกิจแปรรูปผลผลิตเกษตรกร	%	3.88	4.15	6.26	18.22	8.77
ต้นทุนขาย	%	48.13	88.12	97.20	96.16	96.37
ธุรกิจสินเชื่อ	%	0.55	0.57	0.10	0.37	0.19
ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	%	39.44	77.53	19.38	8.90	20.91
ธุรกิจรวบรวมผลผลิต	%	0.00	4.82	71.74	69.23	66.75
ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมเกษตรกร	%	8.14	4.91	5.87	17.42	8.36
ธุรกิจแปรรูปผลผลิตเกษตรกร	%	0.00	0.29	0.12	0.25	0.16
กำไร (ขาดทุน) ขั้นต้น	%	51.87	11.88	2.80	3.84	3.63
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%	350.07	7.28	1.39	1.55	1.83
รายได้ (ค่าใช้จ่าย) อื่นๆ	%	330.54	3.18	-0.09	-1.44	-0.15
กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำปี	%	32.35	7.79	1.32	0.86	1.64

หมายเหตุ ตัวเลขที่ติดลบแสดงถึงความถดถอย, อัตราที่มาจากผลขาดทุน

NA (Not Available) หมายถึง ค่าว่างไม่ได้

0.00 หมายถึง มีค่าน้อยไม่สามารถแสดงด้วยทศนิยมสองตำแหน่ง

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการ
สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร

**แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร
เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของ
สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรธานี**

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....

หัวข้อที่สัมภาษณ์

1. การกู้ยืมเงินและการใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร
 - 1.1 ทราบเรื่องสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร หรือไม่
 - 1.2 สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรนำเงินที่กู้จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรไปทำอะไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือไม่
 - 1.3 ในการให้สมาชิกกู้เงิน สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สมาชิกกู้ได้อย่างไร
 - 1.4 สมาชิกที่กู้ยืมเงินใช้หลักฐานประเภทใด สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีการตรวจสอบหรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร
 - 1.5 สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรเคยตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกหรือไม่ ตรวจสอบอย่างไร ผลเป็นอย่างไร
 - 1.6 สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร เคยนำเงินมาชำระหนี้หรือไม่ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่มาชำระหนี้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรแก้ไขปัญหาอย่างไร
 - 1.7 ขณะนี้สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่กู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ค้างชำระหนี้เป็นจำนวนเท่าไร
2. ความสามารถในการส่งชำระคืนเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
 - 2.1 สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร เคยส่งชำระหนี้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร หรือไม่

2.2 ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มีสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน
จำนวนเท่าไร

2.3 สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรดำเนินธุรกิจอะไรบ้างในปัจจุบัน มีปริมาณ
ธุรกิจเท่าไร

2.4 สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร มีรายได้คุ้มกับรายจ่ายหรือไม่

2.5 สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร ควรมีรายได้จากแหล่งไหนมาชำระหนี้
กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

3. ปัญหา อุปสรรคในการกู้ยืมเงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และแนวทางแก้ไข

3.1 อะไรเป็นสาเหตุทำให้สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรไม่สามารถส่งชำระ
หนี้กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

- 1) สมาชิก
- 2) เจ้าหน้าที่
- 3) คณะกรรมการดำเนินการ
- 4) การบริหารงานภายใน
- 5) นโยบายภาครัฐและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

3.2 แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายบรรเจิด ทองใบ
วัน เดือน ปีเกิด	27 กุมภาพันธ์ 2505
สถานที่เกิด	อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรธานี กรมส่งเสริมสหกรณ์
ตำแหน่ง	นักจัดการงานทั่วไป ชำนาญการ

